

ÚJ

KÖZNEVELÉS

2016. MÁJUS-JÚNIUS | 72. ÉVF. 5-6. SZÁM | 600 FT

JÓ GYAKORLATOK

KÓKAYNÉ LÁNYI MARIETTA, A GYERMEKEK HÁZA VEZETŐJE

BOLDOGSÁGÓRA • LEGO EDUCATION • NAPO • PÉCSI PORTRÉK
BÜVÖSVÖLGY • SZELEKTÍV HULLADÉKGYŰJTÉS • ERDEI ISKOLA
BUDAPEST-CREMONA • MESÉLŐ ÉDESANYÁK

OFI
OKTATÁSKUTATÓ
ÉS FEJLESZTŐ
INTÉZET

Pedagógusnapra

Tali Gitta: Akire sokat gondolok...

Aki írni s olvasni megtanított,
aki ha hibáztam, kijavított,
arra ma is szívesen gondolok.

Aki ha botlottam, kezet nyújtott,
s aki a bajból is kihúzott,
arra oly sokszor visszagondolok.

Aki ha félttem, mindig nyugtatott,
aki ha duzzogtam, féltőn csitított,
arra mindig melegen gondolok.

Aki tudással vértezett,
aki még szürkén is észrevett,
arra jó szívvel gondolok.

Akire emberként felnézhettem,
és aki mindig példa volt nekem,
arra ma büszkén gondolok.

Aki helytállni megtanított,
aki ha csüggedtem, hittel biztatott,
arra naponta sokszor gondolok.

Aki az órán nem csak oktatott,
s aki belőlem embert faragott,
arra végtelen hálával gondolok.

Egy csokor jókedv

Balatoni Kinga Cecília főszerkesztő

Kedves Olvasóink!

Az elmúlt hónapokban annyi pedagógiai jó gyakorlatot és pozitív példát küldtek nekünk, illetve ajánlottak figyelmünkbe, hogy úgy gondoltuk, csokorba szedjük és a tanév végén átnyújtjuk őket Önöknek. Mindezt azért, hogy lássák: mindig születnek újabb és újabb ötletek, módszertani javaslatok, mindig van valaki, aki kidolgozza, projektte szervezi, végigviszi, dokumentálja, és ha arra érdemesnek találja, megosztja őket másokkal – saját örömeire és a többiek gazdagodására. Nekünk sem lehet más a célunk, mint hogy bemutassuk, mennyire ötletgazdagok és elhivatottak a mai pedagógusok, és hogy teret adjunk azoknak a hazai és nemzetközi jó gyakorlatoknak, amelyekből további ötleteket és erőt meríthetnek a munkájukhoz.

Sok telefont és e-mailt kapunk tanároktól, akik szívesen megosztanák másokkal bevált módszereiket, mesélnének egy-egy jól sikerült programról, együttműködésről. Igyekszünk lehetőséget adni mindazoknak, akik jó példával szolgálhatnak másoknak. Gondoljanak csak a korábbi lapszámainkban megjelent, az iskolai freskófestészetről szóló írásunkra (69. évf. 4–5. sz.), Sózer-Pápai Zsuzsánna filmre kívánczó, vigasztaló történeteire (69. évf. 9. sz.), a KÜT-díjazott „Értünk Kunság mezein ért kalászt lengetél” mintaprojektre a kenyérbénelőzésről (69. évf. 9. sz.), Frekot Erika, földrajz–biológia szakos tanár honlapjára (70. évf. 6. sz.) vagy a Budapest III. kerületi Hétpettyes Óvoda személyiségfejlesztő játékgyűjteményére (71. évf. különszám), és még sorolhatnám.

Jelen lapszámunkban is hasonlóan értékes jó gyakorlatokat teszünk közkinccsé. Bemutatjuk többek között, miért lenne minden iskolában szükség „boldogságórákra”, miért hasznos, és milyen tematika mentén halad a **10 hónapos boldogságprogram**. Megismerkedhetnek a pécsi Babits Gimnázium **Pécsi portrék** című díjnyertes projektjével, mely egyedülálló módon ötvözi a digitális eszközök és programok alkalmazását, nevel a szociális média felelősségteljes használatára, s vezet rá a valós, személyközi kapcsolatteremtésre, kommunikációra. Megtudhatják, hogy a szentendrei Templomdombi Általános Iskola hogyan érte el, hogy diákjai tényleg kedvet kapjanak a **szelektív hulladékgyűjtéshez**. És bemutatjuk a halkán mormolászó Napo figurán keresztül azt is, miként lehet szórakoztató és emlékezetes egy **baleset- és munkavédelemről** szóló animációs filmsorozat.

Még sok kiváló jó gyakorlat vár megjelentetésre, de továbbra is kérjük Önöket, hogy ha van még tarsolyukban akár egy tanórára, akár egy teljes tanévre szóló jó gyakorlat, és szívesen megosztanák tanártársaikkal, **küldjék meg számunkra**, a legjobbakat megjelentetjük.

Ha pedig a lappal kapcsolatban van építő jellegű javaslatuk, kérésük, kívánságuk, azt is osszák meg velünk. E célból hoztuk létre rövid **kérdőívünket** (ofi.hu/kerdoiv/kerdoiv-az-uj-kozneveles-magazinrol). Az ezzel kapcsolatos részleteket a hátsó belső borítón találják. Visszajelzéseiket előre is köszönjük.

Végül pedig engedjék meg, hogy a most következő nyári szünetre igazi kikapcsolódást, feltöltődést és örömteli, boldog pillanatokot kívánjak Önöknek. Bízom benne, hogy lapszámunk sok értékes olvasnivalót, kulturális és utazási ajánlónk pedig további ötleteket ad majd a nyárra.

BEKÖSZÖNTŐ

- 1 Balatoni Kinga Cecília: Egy csokor jókedv

AKTUÁLIS

- 3 Idegen nyelvi mérések tapasztalatai

OKTATÁS-NEVELÉS

- 6 Óvodapedagógia: A saját testem az enyém
8 Élménypedagógia a természetben (3. rész):
Állataink
12 25 éves a Gyermek Ház

**A HÓNAP TÉMÁJA:
JÓ GYAKORLATOK**

- 17 Bevezető
18 Boldogságórák kicsiknek, nagyoknak
22 Tanítás és robotprogramozás LEGO-val
26 Biztonság és mosoly a mindenNAPOkban
28 Pécsi portrék
33 Bűvösvölgy
36 A Bakony világa – Erdei iskola
40 „Legyél te is válogatós!” – szelektív
hulladékgyűjtés
43 Budapest–Cremona a gasztronómia és a víz
tükrében
46 Aczél Petra: Az ötlet
47 Balázs Géza: Mese csak két Kati nénitől...
48 Mesélő Édesanyák program

A MI VILÁGUNK

- 52 Évfordulók
54 Utazási ajánló
58 Kulturális ajánlatok nyárra
62 A Tempus Közalapítvány hírei
63 Pályázatok
64 Iránytű

Felelős szerkesztő: Pálfi Erika • **Főszerkesztő:** Balatoni Kinga Cecília • **Szerkesztőbizottsági tagok:** Aczél Petra elnök, Balatoni Monika, Gloviczki Zoltán, Horváth Vanda, Indri Gyula, Ötvös Zoltán • **Tanácsadó testület:** Bagdy Emőke, Gáspár Mihály, Lányi András, Lévai Balázs
Szerkesztő: Indri Dániel • **Layout-tervek:** Salt Communications Kft. • **Tördelés:** Pattanyus Gergely • **Olvasószerkesztő:** Földes Zsuzsanna
Megrendelés/hirdetés: Hirmondó Ágnes, Telefon: [06-1] 235-7212, E-mail: kiado@ofi.hu • **Felelős kiadó:** Kaposi József

Szerkesztőség: 1143 Budapest, Szobránc utca 6–8., Telefon: [06-1] 235-7276, E-mail: koznevelés@ofi.hu, Honlap: folyoiratok.ofi.hu
Kiadja: Oktatókutató és Fejlesztő Intézet • **Nyomda:** Komáromi Nyomda és Kiadó Kft. [2900 Komárom, Igmándi u. 1.] • **Terjesztés:** Magyar Posta Zrt. • **Előfizetés** az Oktatókutató és Fejlesztő Intézet címén. Az Új Köznevelés lapszámait minden iskola egy példányban ingyenesen megkapja. • **További példányszámok rendelése,** illetve egyéb megrendelések esetén egy lapszám ára 600 Ft. • **Címoldalon:** Kóka Lányi Marietta (Fotó: Pálfi Erika) • **Fotók:** Europress Fotóügynökség
Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza. Meg nem rendelt cikkekért nem áll módunkban honoráriumot fizetni.

Terjedelem: 4 ív • **Készült:** 4700 példányban • **ISSN 2064-0625**

Idegen nyelvi mérések tapasztalatai

Szöveg: **Kákonyi Lucia**, Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet

Március végén jelentek meg az Oktatási Hivatal honlapján a 2014/2015-ös tanévben első alkalommal megszervezett országos idegen nyelvi mérés eredményei. Ennek kapcsán kértük fel az Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet munkatársát, hogy adjon ízelítőt a hazai idegen nyelvi mérések történetéből, és ismertesse a jelen mérések főbb jellemzőit.

Kezdetek: fővárosi kompetenciamérések (2007/2008–2010/2011)

A magyarországi idegen nyelvi mérések történetében a Mérei Ferenc Fővárosi Pedagógiai Intézet fejlesztett ki fővárosi szintű stratégiát a 2000-es évek elején. Az első bemeneti mérés a 2007/2008. tanévben zajlott le, és a 9. évfolyamba lépő budapesti tanulók idegen nyelvi képesség- és tudásszintjét, a használható nyelvtudást vizsgálta, valamint azt, hogy a háttértényezők (óraszám, csoportlétszám stb.) hogyan befolyásolhatják a tanulás eredményességét. A követő mérés pedig a 10. évfolyam végén a tanulási folyamat hatékonyságát mérte, különös tekintettel a fővárosi fenntartású gimnáziumokban és szakközépiskolákban akkor folyó, a kötelezőnél magasabb óraszámú angol-, illetve németnyelv-oktatás („projektorák”) eredményességére. A mérések négy éven át folytatódtak, majd a 2010/2011. tanévben forráshiány miatt megszakadtak.

Az említett mérések eredményei megtalálhatók a www.budapestedu.hu oldalon a Mérés-értékelés / Fővárosi mérési eredmények menüpont adott tanéve alatt.

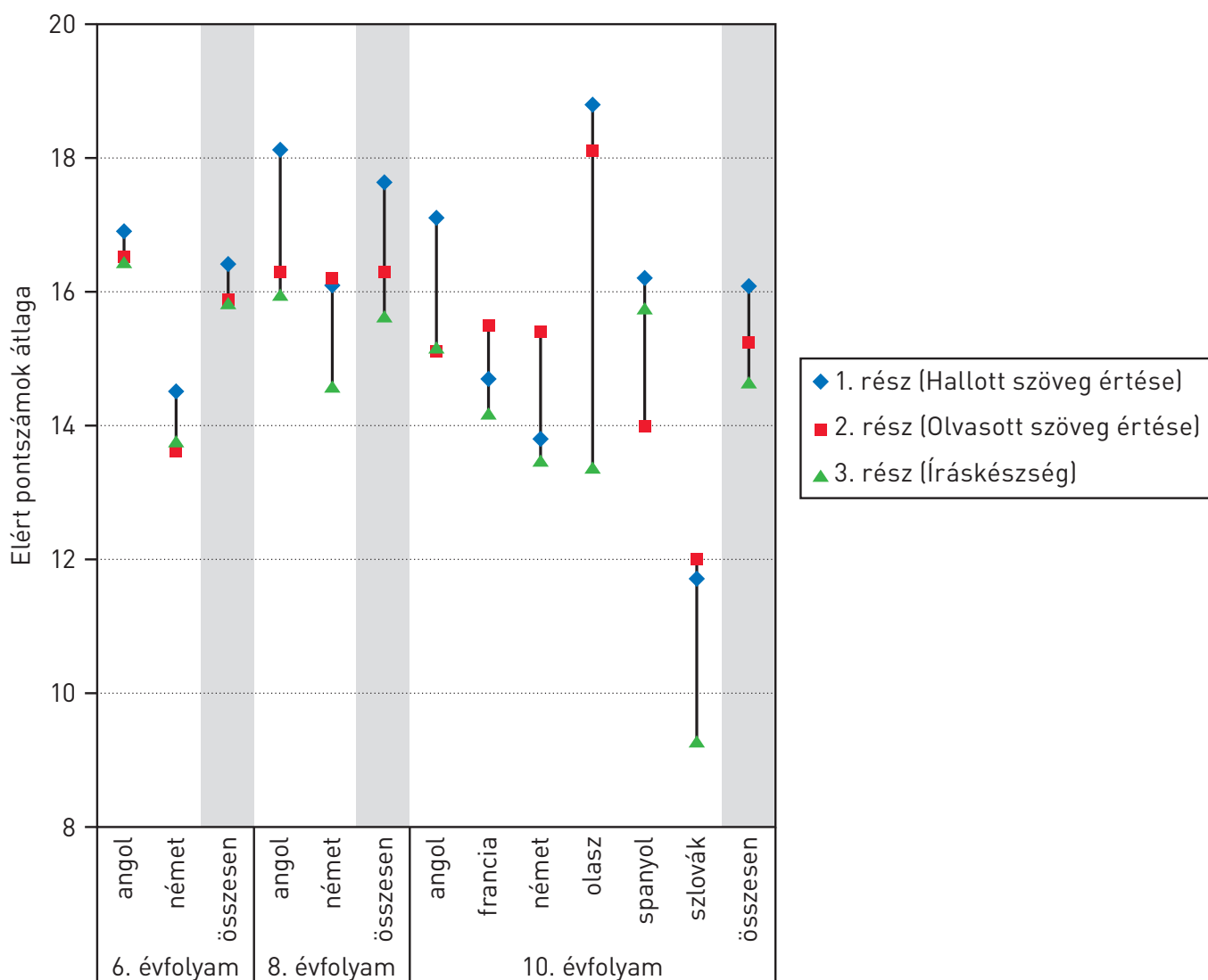
Országos mérések: két tanítási nyelvű iskolák (2013/2014–)

Jellemzők. A két tanítási nyelvű iskolákban az Oktatási Hivatal a 2013/2014. tanévben mérte először a 6. és a 8. évfolyamon a tanulók célnyelvi (angol, német, kínai) tudását, amelyet a 2014/2015. tanévben kibővítettek a 10. évfolyam célnyelvi (angol, francia, kínai, német, olasz, spanyol, szlovák) mérésével. A mérések azt vizsgálják, hogy az ott tanuló diákok tudása eléri-e a Nemzeti alaptanterv (Nat) és a kerettantervek által előírt Közös Európai Referenciakeret (KER) szintjeit (6. évfolyam: A2; 8. évfolyam: B1; 10. évfolyam: B2). A mérés célja a valós nyelvtudás, a kommunikatív kompetenciák értékelése. A mérőeszköz méri a hallott és az olvasott szöveg értését, valamint a szövegalkotást. A receptív (értő, befogadó) készségeket mérő feladatok mind zárt végűek (párosítás, feleletválasztás, lyukas szöveg stb.), míg a produktív (alkotó) feladatban a tanulók két szöveget

alkotnak, amelyek szószáma a szinteknek megfelelően növekszik. A feladatsorok autentikus anyagokra épülnek, és a diákok életkori sajátosságait is figyelembe veszik, valamint megfelelnek a Nemzeti alaptantervnek, a kerettanterveknek és a két tanítási nyelvű iskolai oktatás irányelvének. A tanulók az utasításokat célnyelven kapják.

A hallott és olvasott szöveg értésének értékeléséhez megoldókulcs készül, az írásos feladatokhoz pedig részletes útmutató, amely meghatározza a javítás szempontrendszerét (kommunikatív cél elérése, szókinccs gazdagsága, nyelvhelyesség), valamint az értékelési skálát. A feladatlap maximálisan elérhető pontszáma 60 pont. A mérés az Oktatási Hivatal külső, validált tesztjeivel folyik, a pontozás az intézményen belül történik, az iskolák az Országos mérések adatbegyűjtő és -kezelő rendszerében rögzítik az eredményeket. A háttérváltozókról nincs adatgyűjtés.

A feladatlap egyes részein elért pontszámok átlaga évfolyamonként és nyelvenként

Az intézmények számára a célnyelvi mérés – eltérően az országos vagy a fent említett, ma már nem létező fővárosi kompetenciamérésektől – magas kockázatot jelent. Az iskolákban kizárólag abban az esetben szervezhető meg a továbbiakban is a két tanítási nyelvű képzés, amennyiben három egymást követő tanév átlagában a tanulók 60%-a teljesíti az előírt feltételeket.

Adatok és értékelés. A mérési adatok alapján megállapítható, hogy mind az általános iskolák, mind a középfokú intézmények körében egyre népszerűbb a program. Míg a 2013/2014. évi mérésben a 6. évfolyamon 1817 fő (1418 fő angol, 399 fő német), a 8. évfolyamon pedig 1088 fő (819 angol, 269 német) vett részt, addig 2014/2015-ben 2162 főre (1688 fő angol, 474 fő német), illetve 1409 főre (1067 angol, 342 német) gyarapodott a létszám.

Mindkét tanév mérése kimagasló eredményt hozott. A megfelelt minősítéshez a 60 pont 60%-át, azaz 36 pontot kellett elérniük a tanulóknak. A 2014/2015. évi mérésben 200 fő maximális teljesítményt nyújtott, a legtöbb 51–58 pont között teljesítettek, viszont 664 tanuló nem érte el a küszöbszintet.

Az adatok alapján megállapítható, hogy a mérésben részt vevők a hallott szöveg értése területén jobban teljesítenek, mint az olvasott szöveg értésében vagy a szövegalkotásban. Amíg a 6. évfolyamon még hasonlóak az eredmények a receptív és a produktív területeken, a 8. évfolyamon már szétválik a két készség, a 10. évfolyamon pedig a hallott és olvasott szöveg értésében, illetve a szövegalkotás eredményeiben jelentősebb különbségek mutatkoznak. A 10. évfolyamon a nyelvek közötti eltérések is jelentősek. Érdekes lenne megvizsgálni, hogy milyen háttértényezőknek (idegennyelv-tanulás időtartama, a nyelvi specifikumok, a nyelvtanár felkészültsége stb.) köszönhető, hogy angol nyelvből az olvasott szöveg értése és a szövegalkotás szinte azonos eredményt hoz, míg olasz nyelvből hatalmas a különbség a produktív és receptív készségek között. A számok jól tükrözik azt az idegennyelv-tanárok körében jól ismert tény, hogy a produktív készségek fejlesztése lassúbb; nagyobb erőfeszítést és több időt igényel a receptív készségekkel szemben.

A lányok aránya a két tanítási nyelvű képzésben valamivel magasabb (56,4%), mint a fiúké (43,6%), a teljesítményükben azonban nincs lényeges eltérés.

A képzési típusonként vizsgált eredmények alapján megállapítható, hogy a gimnáziumok az évfolyamok számától függetlenül mind 90% fölött teljesítettek, míg a szakközépiskolák 86,2%-ot értek el. A 10. évfolyamos tanulók összesített átlaga 90,2%, ami kimagaslóan jó eredmény.

A mérésben vizsgált 168 intézmény közül kilencben 60% alatti eredményt nyújtottak a tanulók. Ezeknek az intézményeknek a következő mérésekben jobban kell teljesíteniük, ha továbbra is két tanítási nyelvű képzést kívánnak folytatni. Azoknak a diákoknak, akik a célnyelvi mérésben 50% alatti, azaz 30 pontnál alacsonyabb eredményt értek el, komoly erőfeszítéseket kell tenniük, hogy megfeleljenek a két tanítási nyelvű oktatás elvárásainak.

Összességében a két tanítási nyelvű intézmények eredménye kimagaslóan jó. A képzés népszerű és sikeres. A jó nyelvi eredmények igazolják a tantárgyalapú idegennyelv-oktatás módszerét. A mérés pozitívuma, hogy a receptív készségek mellett a produktív írásbeliséget is vizsgálja. Érdekes és hasznos lenne a háttértényezők elemzése, hogy azok hogyan befolyásolják az eredményeket.

Az adatok és az értékelések megtalálhatók a www.oktatas.hu honlapon a Köznevelés / Országos és nemzetközi mérések / Célnyelvi mérés menüpont alatt.

Országos mérések: idegen nyelvet tanító iskolák (2014/2015–)

Jellemzők. A 2014/2015-ös tanévben az Oktatási Hivatal először szervezett idegen nyelvi mérést a 6. és a 8. évfolyamos diákok körében, akik első idegen nyelvként angolul vagy németül tanulnak. A vizsgálat célja annak megállapítása, hogy a tanulók elérik-e a Nat által előírt küszöbszintet, 6. évfolyamon a KER A1, míg 8. évfolyamon a KER A2 szintet. A mérés kizárólag a receptív készségeket vizsgálta, a hallott és az olvasott szöveg értését. Valamennyi feladat zárt végű volt. A mérőeszközök szerkezete és értékelése azonos volt mind a két nyelv és mind a két évfolyam esetében. A 60%-ot elérő vagy afölött teljesítők felelnek meg a Nat fejlesztési célkitűzéseinek. A két tanítási nyelvű iskolák célnyelvi méréséhez hasonlóan külső, validált mérőeszközzel történt a mérés, amelyet belső értékelés követett.

Adatok és értékelés. A mérésben 2263 intézmény 2787 telephelye vett részt. 173 001 tanuló közül ténylegesen 154 674 fő teljesítette a teljes feladatsort. Az intézmények 47%-a mind a két nyelvi mérésben érintett volt, 37%-ukban csak angol, míg 16%-ukban kizárólag német nyelvet tanulnak a diákok. A tanulói létszám háromnegyede volt érintett az angol nyelvi mérésben, míg egynegyede a németben.

A teljes mérésen elért pontszámok átlagát tekintve az angol nyelvet tanulók mindkét évfolyamon jobban teljesítettek. A mérés két alapkészséget (hallott és olvasott szöveg értése) vizsgáló részében elért pontszámok átlaga hasonló, a hallott szöveg értésének eredménye minimálisan jobb. 6. évfolyamon az angolosok közel 83%-a érte el a küszöbszintet (60%) a németesek közel 73%-ával szemben, míg a 8. évfolyamon az angolosok 70%-a, a németesek 50%-a felelt meg a Nat elvárásainak a receptív alapkészségek területén.

A fiúk és a lányok teljesítményében nagy eltérések nem mutatkoztak.

Ahogy az várható volt, a hat és nyolc évfolyamos gimnáziumok, valamint az egyetemekhez tartozó gyakorlóiskolák kimagasló eredményt nyújtottak. A területi megoszlást illetően a megfelelt minősítést szerzők százalékos aránya kiemelkedően magas a Nyugat-Dunántúlon és Közép-Magyarországon. A megfelelt aránya a budapesti iskolákban a legmagasabb, míg a községekben a legalacsonyabb.

Az adatok és az értékelések megtalálhatók a www.oktatas.hu honlapon a Köznevelés / Országos és nemzetközi mérések / Idegen nyelvi mérés menüpont alatt.

Jövőkép

Az országos idegen nyelvi mérések bevezetése várhatóan pozitívan befolyásolja majd az idegennyelv-oktatás eredményességét, támogatja a nyelvtanárok munkáját, és segíti a tanulók kommunikatív idegennyelv-tudásának megalapozását, hogy olyan biztos nyelvtudással lépjenek be a középfokú oktatásba, amelyre bátran építhetnek a középiskolai nyelvtanárok. Így megszűnhet a folyamatos újrakezdés hungarikuma, és a diákok tanulmányaik befejeztével magabiztos nyelvhasználóként léphetnek a munkaerőpiacra vagy a felsőoktatásba.

 Szöveg:
Szódy Judit

A saját testem az enyém

Pikler Emmi elévülhetetlen érdeme, hogy felhívta rá a figyelmünket: a gyereket tisztelni kell. Tisztelni a szükségleteit, tisztelni az érését, a fejlődését. Nem szólhatunk bele öncélúan a tevékenységébe, nem sürgethetjük a mozgásfejlődését, és nem kezelhetjük tárgyként. Csak akkor fogja önmagát tisztelni, ha így bánunk vele.

Edward T. Hall antropológus alkotta meg az 1960-as években a proxemika fogalmát. Ez a kutatási terület azt vizsgálja, hogy a különböző kulturális közegben nevelkedett emberek milyen távolságot tartanak egymástól bizonyos helyzetekben. Hall négy területet különböztet meg: az intim, a személyes, a társadalmi és a nyilvános teret.

Az intim tér határa esik hozzánk a legközelebb. Aki az intim terünkbe behatol, azt nem tudjuk figyelmen kívül hagyni, nemcsak látjuk őt, de érezzük is. **Az intim terünkbe önszántunkból csak hozzánk nagyon közel álló embereket engedünk be magától értetődően.**

A szerelmünket, a gyerekünket (amíg kicsi), különleges érzelmi állapotban néhány kiválasztott személyt (pl. barátunkat, amikor örülünk egymásnak), illetve olyanokat, akik hivatásuknál fogva erre társadalmi engedélyt kapnak (fodrász, masszőr, orvos, táncpartner stb.). Ha valaki engedély nélkül behatol az intim terünkbe, feszültséget élünk át, ami stresszreakciót vált ki belőlünk: harcolunk, menekülünk vagy „lefaagyunk”. Ez alól kivételt képeznek az olyan helyzetek, amelyekben közmegegyezéssel kerülünk közel egymáshoz (tömött villamos, lift, koncert), ám itt is kerüljük a félreérthető mozdulatokat, a tiltott testrészek érintését és a hosszabb szemkontaktust.

Érdekes, hogy az intim tér határa az egyes kultúrkörökben különböző távolságra helyezkedik el az egyéntől: egészen más Indiában, Japánban, Svédországban, Magyarországon. A délieket az északi népek sokszor tola-kodónak tartják, míg a déliek az északiakat túl tartózkodónak. A lényeg az, hogy azok az íratlan törvények, amelyek a saját közegünkben biztonságot teremtenek számunkra, apró gyermekkorunktól épülnek be a viselkedésünkbe, méghozzá a szüleink és a körülöttünk élők példái alapján. Ha mi, felnőttek elvárjuk, hogy gyerekünk tartsa tiszteletben mások intim terét, és általában érezze, hogy hol a határ, akkor nekünk is tiszteletben kell tartanunk őt. Csak akkor hatolhatunk be az intim terébe, amikor ő engedélyt ad rá.

Ölelj át! – Hagyj békén!

Desmond Morris biológus három korszakra osztja a gyerekek életét. Az első az „Ölelj át!”, a második a „Tegyél le!”, a harmadik a „Hagyj békén!” korszak. Az újszülött szinte folyamatosan igényli a teljes testközelséget, és nem válogat: bárki ölelgetheti. Ebben a korban még olyan tehetetlennek tűnik egy kisbaba, hogy sokakban fel sem merül, hogy engedélyt kell kérni az érintéshez. Tardos Anna pszichológus (Pikler Emmi lánya) ezt cáfolja. „Az a mód, ahogyan a gondozónő a gyermekkel bánik, sok mindent kifejez a gyermek számára... (...) ha a gondozónő megszólítja a hempergőben háton fekvő csecsemőt, ha keresi a tekintetét, és megvárja, amíg az észreveszi őt, és készül arra, hogy fölvegyék, ha óvatos, lassú mozdulattal nyúl a feje és a törzse alá, azzal kifejezi neki, hogy abban, ami most vele fog történni, várják az ő részvételét, együttműködését is. Ezzel szemben, ha a gondozónő a csecsemőt váratlan, gyors mozdulattal, törzsénél vagy karjánál fogva húzza fel, ez nemcsak kényelmetlen élmény, hanem egyben annak a kifejezése is, hogy részvételére, együttműködésére nem számítanak, nem is hagynak rá időt, tárgyként kezelik, méghozzá nem valami megbecsült, értékes tárgyként, hanem olyanként, mellyel nem kell óvatosan, figyelmesen bánni.”

A „Tegyél le!” korszak első jelei féléves kor után jelennek meg, bár kifejezetten a harmadik életévtől jellemző. A kisgyerekek kifejezi, hogy kinek a közelségét, érintését fogadja el, nem is nagyon kell találgatnunk. Vannak gyerekek, akik tartózkodóbbak, és vannak, akik még sokáig szeretik akár idegenek érintését is.

A „Hagyj békén!” korszakba sok gyerek már óvodáskorban eljut, amikor a felnőttek – beleértve a szüleit – érintése, ölelése, ezzel együtt a szülői kontroll kezd terhessé válni a számára. Ez a kamaszkorban teljeseedik ki. Egyértelműen közli a gyerek, hogy ki kerülhet az intim terén belülre, ki az, akiben annyira bízunk, hogy

kiszolgáltatja magát neki, ki az, akinek meg szeretné mutatni magát, testét, lelkét. Vajon olyan magától értetődő, hogy tiszteletben tartjuk a gyerekek magánszféráját? Sajnos ez koránt sincs így. „Adj egy puszt Matild néninek!”, „Ne légy durcás, miért nem hagyta magad megsimogatni?”, „Na, mondd csak el azt a verset a bácsinak, amit az oviban tanultál!”, „Még kicsi vagy, nem kell fürdőruhafelső. Ne szégyenlősködj!” Az ilyen és ehhez hasonló mondatok általában olyan felnőttek szájából hangzanak el, akik úgy gondolják, a gyerekeknek nincs joga arra, hogy eldöntse, ki érintheti meg, kinek mit mutat meg magából. Élesebben fogalmazva: a gyereket tulajdonként, sőt, valójában tárgyként kezelik, ahogy *Tardos Anna* fenti példájában a második csecsemőt. **Az ilyen közegben nevelődő gyerek azt tanulja meg, hogy vele bármit meg lehet tenni, és a további életében is kiszolgáltatott lesz mindenkinek, aki vele szemben hatalmi pozícióban van. Egyszerűen nem mer nemet mondani. És ez félelmetes dolgokhoz vezethet!**

A „fehérenemű-szabály”

Ha egy gyerek nem mer nemet mondani, ha azt tanulja meg, hogy mások tárgyként kezelhetik, nagyobb eséllyel lehet abúzus áldozata. Kiszolgáltatott lesz a csúfolódóknak, a kortárs bántalmazóknak (*bullying*), a szexuális bántalmazóknak, előbb csak az osztályban hatalmaskodóknak, később utcai molesztálóknak, de a saját főnökének, partnerének, házastársának is, ha az vissza akar élni az erőfölényével.

A bántalmazók a hiedelmekkel ellentétben többnyire nem a sötét siktorból előbukkanó idegenek, hanem olyan személyek, akik az ismeretségi körébe tartoznak. A gyerekeket nem zárhatjuk ki a társadalomból azért, hogy megvédjük őket. **Gyerekünket elsősorban azzal vértézhetjük föl a támadások ellen, ha tiszteletben tartjuk, s így meggyőződésévé tesszük, hogy a saját testéről csak ő maga hozhat döntéseket.** A megelőzés másik alapja, hogy nyitottan, a gyerek életkorának megfelelően kommunikálunk a témáról: a testről, a szexualitásról, arról, hogy milyen szabályokat, határokat kell a környezetének tiszteletben tartania. Az Európa Tanács közkinccsé tett egy módszert, melynek lényege a „fehérenemű-szabály” megismertetése kisgyerekekkel. A módszer segíthet a pedagógusoknak és a szülőknek abban, hogy egyszerűen megértessék a

gyerekekkel, melyek a nem helyénvaló érintések. A fehéreneművel fedett területet nem érintheti senki, nem is kérheti, hogy a gyerek megmutassa magát, vagy hogy a gyerek érintse meg más intim testrészeit. Természetesen előfordulhatnak kivételes helyzetek, például orvosi vizsgálat esetén. Ezt is el kell mondani a gyerekeknek, de ehhez hozzá kell fűzni, hogy az orvosnak ilyen esetben is engedélyt kell kérnie, és el kell magyaráznia, hogy mi fog történni.

Hogyan segítsünk a gyerekeknek az óvodában?

- Tartsuk tiszteletben az intim terét! Ha valakivel nem akar fizikailag érintkezni, ne erőltessük!
- Tartsuk tiszteletben szégyenlősségét! Ha nem akar szerepelni, ne erőltessük!
- Alakítsunk ki vele olyan kapcsolatot, amelyben biztonságosan elmondhatja, ha sérelem érte!
- Tanítsuk meg neki a „fehérenemű-szabályt” – a segédanyagok (animációs film, könyv, oktatási módszer) letölthetők (egyelőre angolul és más idegen nyelveken) az underwearrule.org honlapról.

Hogyan segítsünk a szülőknek?

- Osszuk meg a fenti tanácsokat velük is!
- Hívjuk fel rá a figyelmüket, hogy káros, ha a gyereket akarata ellenére arra ösztökélik, hogy pusziljon meg valakit!
- Hívjuk fel rá a figyelmüket, hogy káros, ha a gyerekek akarata ellenére el kell viselnie, hogy más emberek simogassák, magukhoz öleljék, ölkbe vegyék!
- Hívjuk fel rá a figyelmüket, hogy káros, ha a gyereket akarata ellenére produkáltatják, szerepeltetik!
- Hívjuk fel rá a figyelmüket, hogy vegyék komolyan, ha a gyerek olyasmiről beszél, hogy valamilyen helyzetben kényelmetlenül érezte magát!
- Javasoljuk, hogy beszéljenek meg bizonyos alapvető szabályokat: a gyerek idegentől nem fogadhat el ajánlást, meghívást, nem ülhet be idegenek autójába, nem lehet idegennel közös titka.
- Ismertessük meg a szülőkkel a „fehérenemű-szabályt”, hívjuk fel a figyelmüket az elérhető anyagokra!

Szakirodalom:

- Tardos Anna: A gondozónő keze. In: Tardos Anna (szerk.): *Szöveggyűjtemény a csecsemő és kisgyermek szakgondozónők részére*. Budapest: Egészségügyi Szakdolgozók Központi Továbbképző Intézete, 1982.
http://pkg2009.gportal.hu/portal/pkg2009/upload/614923_1254350149_04117.doc
- Hall, Edward T.: *Rejtett dimenziók*. Budapest: Katalizátor, 1995.
- Ranschburg Jenő: *Szülők könyve*. Budapest: Saxum, 2009.
- Morris, Desmond: *Kisbaba*. Budapest: Gabo, 2008.
- Család, Gyermek, Ifjúság Kiemelten Közhasznú Szervezet: *A „fehérenemű szabály” – tanítsuk meg a gyerekeknek, hogyan védhetik meg magukat a szexuális visszaélésektől*. <http://www.csagyi.hu/hirek/item/1023-a-fehernemu-szabaly-tanitsuk-meg-a-gyerekeknek-hogyan-vedhetik-meg-magukat-a-szexuális-visszaelesektol>

ÉLMÉNYPEDAGÓGIA A TERMÉSZETBEN

3. RÉSZ | ÁLLATAINK

Szöveg, fotó és rajz: Nagy Gábor

Sorozatunk befejező részében egy olyan témával foglalkozunk, ami bármilyen osztálykiránduláson garantáltan fel fogja kelteni a gyerekek érdeklődését. Úgy érzi, a diáksereg már nem fogékony a kulturális emlékhelyek kínálta élményekre, belefáradtak a templomok és a várak látogatásába? Kezdjünk csak el arról mesélni, milyen „fenevadak” is élnek a tájon, és hogy milyen mesék, történetek keringenek róluk, máris nyert ügyünk van. Cikkünkben a saját környezetükben élő állatok és az ember találkozásaira adunk néhány remélhetőleg érdekes, gondolatébresztő, hasznos ötletet és tartalmat.

Állj meg és nézz körül! A megfigyelés művészete

A növények esetében természetesnek tartjuk, hogy körbevesznek bennünket: ha szerencsénk van, nem kell őket keresnünk, hiszen állandóan a környezetükben élünk. Nem úgy az állatokat! Ahhoz, hogy állatokat láthassunk, le kell lassulnunk, fel kell vennünk a természet ritmusát, és élesíteni kell az érzékszerveinket. Emitt egy nesz az avarban, amott egy kopogás a fán, a távolban szarvasbögés. Kevés állat szeretné, ha észrevennénk, viszont vannak olyan akár madár-, akár emlősfajok is, amelyek jól tűrik az ember közelségét, és csak akkor állnak odébb, ha az ember már a „privát szférájukba” hatol. A legtöbb állat igyekszik beleolvadni a környezetébe. Ez adhatta az ihletet Dudás Gergely képzőművésznek is, akinek – népszerű, bár nem természetű – grafikáin pandát kell keresni hóemberek között vagy macskát a baglyok tömegében.

Egy zebrán átkelő galambtól nagy hiba lett volna, ha tudatosan álcázta volna magát a környezete színvilágával, de a kaméleon óta tudjuk, hogy léteznek a környezetbe való beleolvadás magas fokú művészei.

FELADAT DIÁKOKNAK

Próbáljunk meg egyszerű, jellegzetes stílusjegyekkel ábrázolni egy állatot egy rajzlapon, majd rajzoljunk az állat köré hasonló stílusjegyekkel egy erdőt vagy akár egy városi környezetet! Cél, hogy a képet szemlélő csak némi keresés után vegye észre az állatot. A képekből készíthetünk kiállítást a tanteremünk falára, hiszen manapság rendkívül divatosak a hasonló tartalmak, gondoljunk csak a varázserdő, meseerdő témájú színezőkönyvekre, amelyekben a geometriai ábrák gyakran rejtenek egy-egy állatot.

Mit tegyünk, ha csődöt mond az álcázás?

Egy hazai vagy határon túli program keretében zajló osztálykirándulás során természetesen szerepet kaphat a természetjárás is. A tanárnak fontos feladata, hogy megtanítsa a helyes viselkedést az erdőben. Néhány szabályról van csak szó, de azokat zsigerből kell ismerni és betartani, különösen, ha olyan nagyvaddal találkozunk, amely – félelmében – akár meg is sebesíthet bennünket.

Alapvető szabály, hogy az állatok az erdőben otthon vannak, így lehetőleg mi alkalmazkodjunk az ő életterükhöz, és ne háborgassuk őket feleslegesen. Ez így egyszerűnek tűnik, de még egy gyakorlott erdőjáró is akarva-akaratlanul kereszttezheti egy nagyobb vad útját. **A fő kérdés az, hogy szeretnénk-e tudatosan találkozni egy erdei nagyvaddal, vagy inkább biztonságban elkerülnénk.**

Hogyan készítsük fel a diákokat egy lehetséges „nagy találkozásra”, amikor mindenki szíve hevesebben ver, ugyanakkor a fényképezőgép után kapkodna, hogy megörökítse a kivételes látványt? Hogyan kell e helyzetben

helyesen viselkedni? Az alábbiakban e bevezetés egy lehetséges változata olvasható, melyben a tanár egy olyan elképzelt kirándulásra készíti fel a diákjait, ami- ben a teljesség kedvéért kirándulóhelyszínként **hazai hegyeinket összegyúrtam a környező Kárpátok és Alpok bérceivel.**

Kedves Diákok!

Nagy kirándulásra indulunk ma innen a folyóvölgyből a sziklás bércek felé. Ugye, nem kell külön hangsúlyoznom, hogy csak a jelzett ösvényen haladunk, arról letérni tilos? Egyfelől a jelzett úton kisebb az esélye, hogy kiszemel magának egy kullancs, mert a jelzett utak tiszták, átláthatók, nem kell a dzsindzsásban utat törni magunk- nak, ami ezeknek a veszélyes élősködőknek a fő tanyája. Másfelől a jelzett utakat a nagyobb vadak is „ismerik”, tudják, hogy azokon járhatnak emberek, így ott ők is jobban „tiszteletben tartanak” bennünket.

Ahogy haladunk a folyóvölgyből felfelé, először lombhullató erdőben vezet az utunk. Itt nincsen különösebb feladatunk, viselkedjünk természetesen, élvezzük az erdő frissességét. Az itt élő vadak – őzek, szarvasok, vaddisznók – messze elkerülik az embert. Persze azért legyünk óvatosak! Bár a vaddisznónak kitűnő a szaglása, és jóval előbb megérzi a közelségünket, mint gondolnánk, ha felőle fúj a szél, akkor nem feltétlenül, ezért akár találkozhatunk is vele. Egyszó- val sétálj, beszéljess nyugodtan, de közben néha maradj csöndben, és figyelj a környezeted hangjait!

Felfelé haladva elérjük a fenyveseket, az európai barna medve birodalmát. Ez a csúcsragadozó szereti a nyugal- mat, ok nélkül nem támad. Működjünk vele együtt azzal, hogy segítünk a tudtára adni, hogy vagyunk és jövünk. A legjobb módszer erre a hangos beszéd, illetve a medvecsengő használata. Ez folyamatosan olyan hangot ad, amiből egy medve időben észlel bennünket, így módosítani tudja az útvonalát, és még véletlenül sem ijesztünk rá.

Lassan elhagyjuk a zúgó fenyvesek rengetegét, és a törpefenyők övezetébe érkezünk. Itt nyílik ki először utunk so- rán a horizont. A vándor ezen a ponton általában megáll, és körbenéz. Ha vala-

hol egy-kétszáz méteres távolságra megmozdul valami barna, az nagy valószínűséggel zerge. Még ha átvillan is az agyunkon, hogy utánamegyünk és becserkészzük, ne tegyük! Magashegységi környezetben a jelzett útról való letérés túl nagy kockázattal jár...

Amennyiben mégsem szeretnénk az élményről lemonda- ni, ha már ilyen magasra feljöttünk, akkor gyalogoljunk a jelzett úton egy olyan helyre, ahol a terep az ösvényünk mellett is biztonságos, esetleg teljesen sík, ugyanakkor a jelzett utat nagy sziklatömbök veszik körül. Kukkant- satok be a sziklák mögé, lehet, hogy pont ott tanyázik egy zergecsalád! Ha nem néztek alaposan körül, lehet, hogy mindössze pár méteren múltik, hogy elszalasztotok egy rendkívül izgalmas találkozást. Akár hiszitek, akár nem, a Magas-Tátrában például annyira szelídek a zergék, hogy akár 5-10 méteres távolságon belül is képesek békésen meg- tűrni, ha az ember meglepi őket! Az Alpokban, ahol a mai napig vadásznak zergére, nem biztos, hogy ilyen könnyű dolgunk lenne, de a Tátrában a második világháború óta háborítatlanul élnek, és megszokták az emberek közelségét.

És hogy érdemes-e még feljebb gyalogolnunk? Természetesen! A zergék birodalma felett már csak egy nagyvad él a kietlen sziklák ormain: a kőszáli kecske. Mozgáskultúrája, egyensúlyérzéke hihetetlenül fejlett, hiszen nem csekély tömegű szarvával a fején kell bol- dogulnia az amúgy is igen nehezen járható terepen. És mivel zord területen él, zord a viselkedése is. Ezért ha véletlenül találkozunk vele, és ne adj isten még a kicsinye is vele van, ne lépjünk hozzá egy méterrel sem közelebb!

Ahogy elképzelt kirándulásunk példája is mutatja, fontos, hogy a diákok tisztában legyenek vele, milyen nagyvadak jellemzik a klasszikus magassági öveget, hiszen egy-egy állattal való esetleges találkozás életre szóló élményt jelenthet, de csak akkor, ha a megfe- lelő módon viselkedünk. Vagyis **alacsonyan fekvő lombhullató erdőben legyünk természetesek, magasabban fekvő fenyvesekben adjunk folya- matos hangjelet magunkról a medvék esetleges előfordulása miatt, a még magasabban fekvő törpefenyves erdőkbe érkezve lehetünk kíván- csibbak már csak a zergék miatt is, de ennél maga- sabbra már csak a legbátrabbak merészkedjenek!**

A sikeres zergeles eszköze a távcső mellett a kameránk. A trófea pedig a jól sikerült kép mellett az állatról készült grafika is lehet, amelyet megrajzolhatunk otthon a már elkészült fényképről, de ha több időnk van a természetben, gondoskodjunk előre rajztömbörről és színes ceruzákról. Ez bármilyen kirándulásnál jól jöhet, hiszen maradandóbb élményt ad, mint egy gyors kattintás.

Fajmeghatározás okosan

A lehetséges mobilos állathatározók közül elsőként magyar nyelvű alkalmazás a madarakra jelent meg (az MME és a Farkaskölykök Ifjúsági Egyesület Android és iOS rendszereken futó, *Madárhatózó* nevű mobiltelefonos alkalmazása hazánk 157 leggyakoribb madárfajjának meghatározásában segít). Ennek az applikációnak a segítségével – és nem utolsósorban emlékezőképességünkre támaszkodva – jó eséllyel meg tudjuk határozni, milyen madarat is láttunk pár másodperccel azelőtt, hogy elröppent.

De mi van akkor, ha éppen egy rovar szeretnénk azonosítani? Ez már kissé keményebb dió, ugyanis míg Magyarországon 87 emlősfaj és 371 madárfaj honos, addig rovarfajból közel 27 000-et ismerünk!

FELADAT DIÁKOKNAK

Rovarhatározás Google-lal. Ha talákoztunk egy rovarral, jól megnéztük, de nem tudjuk, milyen fajhoz tartozik, hirdessünk diákjaink közt rovarfelismerő versenyt! Az internetes keresőt használva, a lehető legkevesebb kulcsszó megadásával találják meg az adott rovarfaj nevét! Ebben segíthet, ha összefoglalják, mit sikerült megfigyelniük. Például: a képen látható rovar **sokáig egy helyben repül**, és **darázsra** hasonlító a mintázata.

A képen látható zengőleány családján kívül csak a pöszörleányok és a szenderek képesek egy helyben repülni. A rovarok rengeteg családjához képest ez nem is nagy szám.

Hogyan jutunk az eredményhez? Egy lehetséges megoldás: írjuk be a keresőbe: „**egy helyben repülő rovar**”. Első találatnak megkapjuk a pöszörleányféléről szóló Wikipédia-oldalt. Az „egy helyben repülés” képessége megvolna, ugyanakkor az illusztrációnak felhozott kép egy „kövér” rovarot ábrázol, tehát pöszörleány nem lehet a modellünk. Az oldal viszont megemlíti a közeli rokon zengőleányokat, amire továbbskattintva azonnal be tudjuk azonosítani a keresett rovar, és a cikk szövege is megerősíti, hogy zengőleánnyal talákoztunk:

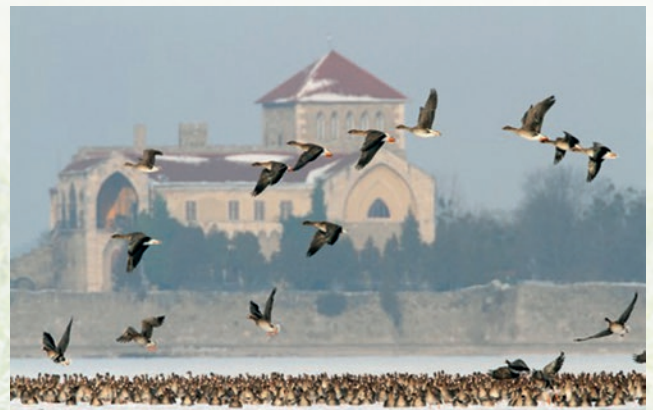
„A legtökéletesebb repülő rovarok közé tartoznak. Percekig lebeghetnek egy helyben a levegőben, miközben rendkívül gyorsan rezgetik szárnyaikat. Testük ilyenkor vízszintesen áll, fejük mindig a szél irányával szembe fordul...”

A feladat lényege, hogy a diákok egy állat észlelése során, tartson az bármilyen rövid ideig, meg tudják ragadni néhány jellemző, markáns tulajdonságát, amelynek alapján az internet segítségével meg lehet határozni a keresett állat pontos nevét.

Turul és vadludak

Osztálykirándulásunk során érdekesebbé tehetjük az utazást, ha játékos kérdésekkel hívjuk fel a gyerekek figyelmét az útközben felbukkanó „állatos” látnivalókra. Például ha Tatabánya, illetve Tata környékén járunk, az alábbi kérdéseket tehetjük fel:

- Milyen madár szobra az ott fent a szikla tetején? (*turul*)
- Létezik ilyen madár a valóságban? (*Nem. Valójában ez egy kerecsensólyom, a turul a mondabeli neve.*)
- Hol örökítették meg? (*A régi 50 forintos érme hátoldalán.*)
- Milyen madarak repülnek a magasban V alakban? (*vadludak*)
- A svéd író, Selma Lagerlöf meseregényében, a *Nils Holgersson*ban is vadludak szerepelnek. Mi közülük ezeknek a madaraknak a tatai Öreg-tóhoz? (*A vadludak november és január között hazánkban is telelnek, elég gyakran a tatai tónál. A svéd állam egy olyan történet megírására kérte fel az írót, amivel országismeretet lehet tanítani, így a regénybe sajnos a ludaknak csak a svédországi útvonala kerülhetett be.*)
- Milyen madár ül leggyakrabban az autópálya melletti kerítésen? (*egerészölyv*)

Forrás: http://www.mme.hu/tatai_vadlud_sokadalom_526579aa93e18

FELADAT DIÁKOKNAK

Írjanak egy további fejezetet a *Nils Holgersson*hoz, ami a vadludak magyarországi telelési idejét öleli fel a tatai Öreg-tavon! Történetükben próbálják meg láttatni Magyarországot e vidékét a magasból és a tópartról is!

Szinte garantált a siker: hazai fotószafari

Utazási irodák, ha például Afrika szavannáira szerveznek programot, nem győzik külön kiemelni, hogy a nagyvadak észlelését nem tudják garantálni. Ez érthető is, hiszen a szafari sokaknak az afrikai utazás csúcspontja, és ha nem kerül vadállat az utazó szeme elé, akkor bizony könnyen előfordulhat, hogy csalódottságában reklamálni fog. Azonban egy afrikainál sokkal egyszerűbb és szinte biztos sikerrel kecsegtető fotószafarit tudunk hazai terepen is kínálni, mondjuk, Tihanyban!

A célpont neve: ürge (*Spermophilus*)

A pontos helyszín: Tihany, a Belső-tó déli partja és a szürkemarha-karám által közrefogott terület

Sikerfaktor: tavasztól őszig szinte 99,9%

* * *

A cikkben ember és állat természetben való találkozásaihoz adtunk néhány gondolatébresztő pedagógiai tartalmat. De ha valaki biztosra szeretne menni, vagy nincs lehetősége nagyobb kirándulásokra az osztályával, kedvére válogathat a számos hazai állatkert zoopedagógiai programjaiból.

Térkép ürgeszafarihoz. Mutassuk meg a térképen a kiindulási pontunkat és azt, hogy mit keresünk. Ezek után hagyjuk a gyerekeket önállóan érvényesülni, kutatni.

25 éves a GYERMEKEK HÁZA

„Nekünk kell igazodni a gyermekek sokszínűségéhez”

Szöveg: **Moldoványi Tibor** | Fotó: Pálfi Erika

A Gyermek Ház Magyarországon elsőként kezdte el az integrált nevelés megvalósítását. Ma az iskola minden osztályában három-négy sajátos nevelési igényű gyermek, Down-szindrómás, autista, gyengén látó, nagyothalló vagy mozgássérült tanul együtt társaival. A negyedszázados évfordulón az iskola konferenciával, bemutató órákkal, szakmai beszélgetésekkel várta a pedagógusokat. **Kókayné Lányi Marietta** programvezetővel, **Vekerdy Tamás** pszichológussal és **Sió László** oktatáskutatóval, szülővel beszélgettünk a KLIK és a II. Kerületi Önkormányzat által fenntartott és működtetett alternatív programról.

Ahova jó hazamenni

„Azt szeretnénk, ha minden gyerek jól érezné magát. Az első perctől kezdve az a célunk, hogy az iskola olyan hely legyen, ahol mindenki biztonságot, elfogadást kap, és a saját útját járhatja. Egy házikó víziója lebegett az induláskor az alapítók szeme előtt, egy olyan otthoné, ahova mindenkinek jó hazamenni” – mondja megnyitó előadásában több mint háromszáz pedagógus előtt *Kókayné Lányi Marietta*.

Az iskola 1991-ben kezdte meg működését. „Jó történelmi időben, a rendszerváltás lendületében voltunk, amikor mindenki jobbra, humánusabbá akarta tenni a világot. Így alakítottuk ki az iskolát a magunk útját járva” – eleveníti fel a kezdeteket az intézmény vezetője.

Személyes emléke példáján szemlélteti, hogy elveit tekintve honnan hová jutott: „A Tanítóképző Főiskolán a vizsgán a nagyravágyó békáról tanítottam. Előtte nagyon felkészültem, mindent tudtam, még azt is, hogy mit fognak a kérdéseimre válaszolni a gyerekek. Teljes sikerem volt, csupán egyetlen dologra nem emlékszem. Arra, hogy kiket tanítottam. Egyetlen gyermek mosolyát sem tudom felidézni. Később jöttem rá, hogy nem a nagyravágyó békát kell tanítani, hanem a gyermeket. A mi feladatunk, hogy személyre szabottan tanítsunk. Nekünk kell igazodnunk a gyerekek sokszínűségéhez, és nem nekik a mi egyszínűségünkhöz. Egész napos iskola is azért lettünk, hogy több időt és energiát tudjunk szánni a személyes kapcsolatokra.”

Az integrált nevelésre 1993-ban biztosított lehetőséget a törvény. Röviddel a jogszabály elfogadása után a Budapesti Tanítóképző Főiskolától, és a Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskolától kapott felkérést az iskola az integrált nevelés megvalósítására. „Az idők távlatából elmondhatom, hogy először meg voltunk ijedve, hiszen mi olyan iskolarendszerben nőttünk fel, ahol nem nagyon láttunk sérült embereket. Azonban hamar megtapasztaltuk, hogy az az iskolai környezet, amely figyel a gyerekek egyéni sajátosságaira, lehetővé teszi a sérült gyerekek együttnevelését is.”

Lekuporodva a gyerekek mellé

„A tanulás a gyerek dolga. Viszont felelősséget akkor érez a tanulásáért, ha dönthet a tanulási helyzetekről, például arról, hogy könnyebb vagy nehezebb feladatot választ, egyedül vagy párban dolgozik, illetve megtervezheti munkája idejét. Autonóm, döntésképes, döntéseiért felelősséget vállaló gyerekekben gondolkodunk, ami a tőlünk kikerülőknél tetten is érhető.

De magunkról is másképp kellett gondolkodnunk. El kellett lépnünk a tábla mellől, oda kellett kuporodni a gyerekek mellé. El kellett vetnünk a frontális oktatást az esetek nagy részében, hogy differenciáltan, rétegmunkában foglalkozhassunk a gyerekekkel, hogy hagyjuk őket a saját ütemükben tanulni, fejlődni. Változtatnunk kellett a tervezésen: nem tudunk egy évre előre tanmenetet írni, mert a gyerekekhez igazodunk és nem a tananyaghoz.”

A Gyermek Ház akkreditáltatta tantervét, amelyben sok módszertani ajánlást fogalmaztak meg, és nincs szabályozva az egy-egy készség kialakításához szükséges idő. Rugalmas időkeretekkel dolgoznak, több gyerek többfélélt végez egyszerre, differenciált a tanterv, az óravázlat, a tananyag. Az értékelés sem osztályzatokkal, hanem személyre szabottan, szövegesen történik: „Nem tartjuk tisztességesnek, hogy azt mondjuk, fejlődj szépen a saját ütemedben, majd közöljük, hogy kettős. Leírni viszont árnyaltan lehet a teljesítményt. Ehhez kapcsolódik az iskola egyik innovációja, a tanuló önértékelés: a gyerekek harmadik osztálytól magukról írnak, magukat értékelik egy szempontsor szerint.”

Merünk kérdezni egymástól

Amikor az itt tanító tanárok lelkivilágáról kérdezem a konferenciát követően *Kóka*né *Lányi Mariettát*, így válaszol: „A Gyermek Házában folyamatosan örülhetünk, például annak, hogy a kicsi diszlexiás gyerekek sikerült megkülönböztetni a b-t meg a d-t. Rengeteg szeretetet kapunk a gyerekektől, mert közel vagyunk hozzájuk. Minden óránk más és más. Itt nem fordulhat elő, hogy kétszer is ugyanúgy adjuk le az anyagot. Nincs rosszkezdő és kiégett tanárunk, még ha vannak is nehéz pillanatok. A közös gondolkodás mindig segít ezekben a helyzetekben. Alkotó, szabad pedagógusok vagyunk, akik ettől jól érzik magukat.

Aki eljön hozzánk tanítani, az már egy megfogalmazott értékrendhez, kialakított pedagógiai koncepcióhoz csatlakozik. Rengeteg módszertani teendőnk van azokkal az új kollégákkal, akik hagyományos iskolából jönnek hozzánk. At kell adnunk például a differenciálás sokszínűségét, amit több mint húsz év alatt kitaláltunk. Ehhez minden új tanár választ magának egy segítőt, aki a módszertani apróságok elsajátításában támogatja. Ez egy folyamat, amihez hozzátartozik, hogy merünk kérdezni egymástól. Hívjuk egymást hospitálni, nem szégyellünk segítséget kérni. Nincs a zsebünkben a bölcsök köve, de tudunk közösen gondolkodni iskoláról, gyerekről, szülőről, módszerekről, meg tudjuk fogalmazni a pedagógiai értékeket, és ki tudjuk tűzni magunk elé, hogy ezektől nem térhetünk el. Kölcsönös bizalom hatja át a működésünket.”

Páros munka az asztal alatt

A másodikosok matematikaóráján cetlikre írt feladatokat oszt szét *Vajna Kinga* tanárnő, majd megkéri a csoportokat, becsüljék meg, mennyi ideig tart a feladat megoldása. Más-más időkeretet javasol a Harry Potter, a Hőember és a Pizza csapat. Az átlagos időt megbeszélve a tanárnő odalép egy nagy kerek, fémkeretes órához, és mágnesre erősített piros jelet „ragaszt” a megfelelő mutatóhoz, így messziről látják a csoportok időfelelősei, hány perc van a megoldásra. Majd kihajtja a tábla két szárnyát, amelyen az összes gyerek neve mellett kártya szól a feladatról. Ekkor párok alakulnak, egy csoport elfoglalja a terem végén az erre a munkára fenntartott, összetolt padokat, de olyan gyerek is van, aki éppen egyedül old meg példát a füzetében. Marci, a mozgássérült kisfiú Bencével kerül össze, munkájukhoz megfelelő helyet egy asztalka alatt találnak. Máténak fáj a hasa, a tanárnő megengedi neki, hogy a játékos polcokkal szegélyezett sarokban lefeküdjön a matracra. Aki éhes vagy szomjas, halkan odamehet a komódhoz, és kancsóból vizet önthet a nevével jelölt pohárba, vagy vehet az uborka-karikákkal megrakott tányérról. Közben Szilvi, a Down-szindrómás kislány már kész is a feladatával, mosolyogva megy újabbert. A tanárnő táblagépet vesz elő, az érintőképernyőn állatképrészleteket kell egészszé rendezni. A kislány leül, és önfeledten dolgozni kezd.

„Ebben az osztályban a gyerekek négy csoportban haladnak, és a Down-szindrómás kislánynak csökkentett követelmények szerint külön feladatot adok. Ez, ha belegondolok, ötszörös munkát jelent. Eleinte nagyon sok idő volt a felkészülés, mára azonban, a rutin megszerzése után, könnyebbé vált. Am megéri, mert minden gyerekhez eljutok, ők pedig a saját szintjükön dolgozhatnak, és sikert élnek át. Minden gyerekkel kapcsolatban gondolkodni kell, függetlenül attól, hogy sajátos nevelési igényű-e, vagy kiugróan tehetséges. Az a feladatom, hogy segítsen, megtaláljam azt a munkaformát, eszközt, amivel haladhat a tanulásban” – avat be bennünket munkamódszerébe *Vajna Kinga*.

Elfogadó társak

A hetedikesek angolóráját két tanár tartja: *Fónad Anita* és *Csiszár Alíz*. Felváltva adják a feladatokat az osztálynak, amely szintén kiemelt figyelmet igényel. Gitta két bottal jár, Anna Asperger-szindrómás, Géza nagyothall, négy osztálytársuk figyelemzavarral küzd, és van egy autista társuk is, ám ő ma hiányzik. „Keress olyan osztálytársat, aki járt külföldön, és beszéljess vele erről” – szól az egyik feladat. A gyerekek felállnak a helyükről, egymáshoz lépnek, többen is útba ejtik Gittát, majd ő is feláll, és az asztallapra támaszkodva keres beszélgetőtársat. Közben *Fónad Anita* megkérdezi, hallja-e a szöveget Géza, aki bólint. A gyerekek közül legtöbbször Anna jelentkezik, aki, mint egy másik feladathoz szerveződött munkacsoport vezetője, sokat szerepel.

„Ennek az osztálynak Csiszár Alíz az osztályfőnöke, aki örül, hogy sokat tud együtt lenni a gyerekekkel. Nem hiszünk a képességek szerinti csoportbontásban, ezért kéttanáros modellel dolgozunk. Sokat segítenek az iskolában dolgozó gyógypedagógusok, akiktől mindig kérhetek tanácsot, például hogy a hallássérült gyerek esetében mi

a legmegfelelőbb módszer az angoltanításban. Az órán a gyerekek nagyon türelmesek egymással, ami annak köszönhető, hogy elő van készítve egy-egy sérüléstípus megjelenése a közösségben. Ezen az órán is teljesen természetes volt, hogy ha a hallássérült Géza nem értett valamit, akkor a mellette ülők rögtön elmondták, miről volt szó.”

Kicsöngetés után nem marad senki az osztályban. A folyosón sorakozó szekrények közül a tanteremhez legközelebbi Gittáé, aki édesapja segítségével öltözik. „Amikor nincs itt a papa, segítenek az osztálytársaim.” Gitta édesapja szerint megvan a gyümölcse a tanítási módszernek: „Nagyon elfogadóak a tanárok és a gyerekek, Gitta évről évre jobban érzi magát az iskolában.”

Gyerekeknek való iskola

Vekerdy Tamás pszichológus a konferencián tartott előadásában Adyt idézve úgy fogalmazott, minden gyermek azt mondja némán vagy szavakban, szeretném, ha szeretnének. Majd Rudolf Steiner három töredék mondatára hívja fel a figyelmet a nevelés folyamatáról: tisztelettel fogadni, szeretetben nevelni, szabadságban elengedni. „A szeretetben nevelést nem lila köd jellemzi, hanem megismerő aktus. A felnőtt ne tekintse magát a világ közepének, amikor a gyerekhez viszonyul, és próbáljon önmagára nézni a gyerek szemével. Ez a hozzáállás az eredményes pedagógiai munkához – mint amilyen a Gyermek Házában folyik – nélkülözhetetlen. És szabadságban elengedni? Ebben a rettenetes világba? Amely tele van szexszel, droggal és alkohollal? Igen, ebbe a világba kell szabadon engedni. Mert az a gyerek, aki nagy érzelmi biztonságból érkezik a veszélyek közé, nem lesz drogos, szemben azzal, aki érzelmi nélkülözésben nőtt fel. Vagyis e tekintetben az előző tíz-tizenöt évtől függ minden.”

Miért véli úgy, hogy a Gyermek Házában nem fenyegeti a tanulókat az a sok veszély, amire előadásában felhívta a figyelmet? – kérdezem *Vekerdy Tamás*t előadása után.

„Jó tanulási helyzetben élvezetet okoz a világ és az ember megismerése, mert egyik sem unalmas. Egy szegedi vizsgálatból tudjuk, hogy a gyerekek nagyon nagy kíváncsisággal érkeznek az iskolába. Amint ahogy az iskolai élet előrehalad, a kíváncsiságuk csökken, majd zuhanni kezd, végül eltűnik. Mert az iskola nem kielégíti, hanem kiöli a világra és az emberek iránti érdeklődést. Közismert, hogy a negatív érzelmi hangoltság kikapcsol az átélésekből, az empátiából, az együttes tevékenységekben. Mindahhoz, ami eredményre visz az életben, pozitív hangoltság kell, így természetesen a világ megismeréséhez is.

A Gyermek Házában jó hangulat, a gyerekek öntevékenységre épülő atmoszféra van. Ugyanaz a feladat ötféle nehézségi fokban választható, és a gyerekek a táblához lépve a mágneses névjegyüket letéve válasz-

tanak. Vagyis nem a tanár differenciálja őket, hanem ők differenciálják önmagukat. És mi van, ha rosszul választanak? Semmi. Majd legközelebb jobban fognak választani. Élvezettel vesznek részt a kooperatív órán. Felejthetetlen élményem, hogy a Gyermek Házába eljött a miniszter, órát látogatott. Bemegy a terembe, ahol a gyerekek több csoportban foglalkoznak Afrikával, például ötven az állatokkal, hárman az éghajlattal. Lakkó az egyik asztaltól átmegy a másikhoz, hogy kifaggassa Eszti, óriási a jövés-menés, a beszélgetés. Ekkor jön a tévé, hogy felvegye a jeles eseményt. Belép az operatőr, megdöbben. Nincs óra? Ez az óra! Ez? Igen. A tévé operatőre, aki megszokta a magyar iskolát, némaságot várt, pláne, ha a miniszter van jelen. Ehelyett látott egy nyüzsgő, beszélő osztályt, amely örömmel dolgozik.”

A fogyatékkal élők és az ép gyerekek együtt tanulásáról *Vekerdy Tamás* kifejtette, nem jogos a félelem, hogy a sérültek visszatartanak az egészségeseket a fejlődésben. „Világszerte és a Gyermek Házában folytatott vizsgálatok is bizonyítják az igazságot: *docendo discimus*, vagyis tanítva tanulunk. Röpíti a gyerekeket az együttélés, és döbbenetes látni, hogy olyan szolidaritás bontakozik ki a gyerekekben, amilyen a magyar társadalomban ritkaság.”

Mindenki értékes

Sió László oktatáskutatónak négy gyermeke jár ebbe az iskolába. Hogy élük meg, hogy sérült gyerekekkel vannak együtt? – kérdezem őt a konferencia után.

„Ez nekik természetes, semmilyen különlegességet nem jelent. Tudják, hogy figyelmesebbnek kell lenniük hozzájuk, többet kell nekik segíteni. Egy kutató szülő az iskolában felmérést végzett, aminek a végkövetkeztetése az volt, hogy a gyerekek a valamilyen hátránnyal élő osztálytársukkal szemben kiemelkedően empátikusak, míg nem sérült társaikkal hasonlóan viselkednek, mint más gyerekek. Mélyen megérintett, hogy az egyik

gyerekem folyamatosan kísérte, öltöztette a segítségre szoruló osztálytársát. De az is szép pillanat volt, amikor a diákolimpián a kerekesszékes kisfiú beállt focizni, a székét pedig egy kislány tolta. A társai a legnagyobb természetességgel fogadták, hogy ő is a csapat tagja, passzoltak neki, biztatták.”

Mit mondana annak a szülőnek, aki úgy tartja, azért nem adja gyermekét ebbe az iskolába, mert megviselné a sérült gyerekek látványa, társasága, és meg akarja ettől kímélni? – vetem fel.

„Azt válaszolnám, hogy egyáltalán nincs igaza. A gyerekek elfogadóak, saját gyerekeimen tapasztalom, hogy nem riadnak meg egy Down-szindrómás vagy más sérülés miatt nehézséggel küzdő gyermektől. Elfogadják, hogy kicsit más az arcuk, másként beszélnek, másként járnak, másként lehet velük kapcsolatot teremteni. Ezt a másságot nagyon gyakran kifejezetten értéknek tekintik, és jó, hogy ezt megtapasztalhatják. A gyerekeim jól érzik itt magukat, szeretik ezt a közösséget, értékelik, hogy ők is megkapják a személyre szabott figyelmet, fejlesztést.”

Együttélés és elfogadás

Az előadásokat követően hét szekcióban különböző témákban folyt az eszmecsere a tehetség gondozástól a gyógypedagógusok szerepének megismeréséig. Mi a „Megújuló tanárszerep – Tanárnak lenni a Gyermek Házában” című szekción vettünk részt, melyen a Gyermek Ház pedagógusai, *Lányi Katalin*, *Cseh Szilveszter* és *Péter Katalin* meséltek az elveikről.

A tanárszerepben felvállalják a tanítók a nevelési tanácsadást, a családi problémák megoldásában a

mediatori teendőket, a szülő-szülő kapcsolat építését. A tanár-tanár kapcsolatot a nyitott ajtó jellemzi, az új kollégákat mentor segíti, együttműködik a tanár és a gyógypedagógus. Napi gyakorlat az együtt gondolkodás, a belső továbbképzés, folyamatosan vannak esetmegbeszélések, kéthetente tartanak tantestületi eszmecsereket. A jövő iskoláját jellemzi a bizalomra való képesség, a kreativitás, a problémamegoldás, a motiváltság és az elköteleződés, a kockázatvállalás, az új létrehozásának képessége, a hálózati tanulás és a folyamatos megújulás.

Elmondták, hogy a Gyermek Házába készülők elsősek már a tanévkezdés előtt közösen kirándulnak a tanítókkal, és tegeződve barátkoznak. A szülő-tanár viszonyt a partnerség, az egyenrangú felek kommunikációja jellemzi, amire példa, hogy a szülő nem az iskola kapujában válik el gyermekétől, hanem a tanteremben, néhány szót váltva a tanítóval.

„Nagyon sok család azért választja az iskolánkat, hogy az ép gyereke megtanulja az együttélést és az elfogadást – mondja *Lányi Katalin*. – A fogyatékkal élő gyerek szülője pedig azt szeretné, hogy gyermeke, ha felnőtt, teljes életet éljen, ne sújtsa szegregáció. Nem arról van szó, hogy itt a tehetséges gyerek az értelmi sérült szintjén tanul, hanem az együttműködő kooperatív munkában megtanulják és gyakorolják az elfogadást, segítik egymást. A rétegmunkában pedig mindenki a neki megfelelő anyagot tanulja. Ma már el sem tudom képzelni az iskolai életet és a tanítást sajátos nevelési igényű gyerekek nélkül. Úgy gondolom, ha az embernek van szíve, és miért ne lenne a pedagógusnak, hiszen éppen ezért választotta ezt a pályát, akkor természetesen fakad belőle, amire itt szükség van.”

Jó gyakorlatok

„Csak azok boldogok, akiknek a boldogságon kívül más céljuk is van: mások öröme, az emberiség sorsának jobbítása, vagy akár valamilyen művészi tevékenység vagy cselekvés, amelyet nem eszköznek, hanem önmagában is ideális célnak tekintenek. Valamilyen más célt követve, az odavezető úton találjuk meg a boldogságunkat.”

John Stuart Mill

Boldogságórák kicsiknek, nagyoknak

Szöveg: **Sződy Judit** | Fotó: Ludas Viktor

Ma már közismert tény, hogy a boldogság nem mérhető anyagi természetű dolgokban. Nem azoknak a társadalmaknak a legmagasabb a boldogságindexük, amelyek a legtehetősebbek. A boldogsághoz vezető út tanulható. Ezt ismerték fel a cikkünkben bemutatott boldogságórák szervezői és a programhoz csatlakozó ceglédi pedagógus.

A **Boldogságprogram** gondolata Bagdi Bella, a Jobb Veled a Világ Alapítvány által működtetett Boldogság Intézet vezetője lelkében született meg. Az életmódfejlesztő énekesnő saját élettapasztalata, tanulmányai és tanítói mind azt sugallták, hogy a boldogságra való képesség tanulható. Valójában tudatosabbnak kell lennünk érzelmeink kifejezésében, kapcsolatainkban.

Pozitív pszichológia

Ha szóba kerül a pszichológia tudománya, szinte biztos, hogy valamilyen mentális betegségre, problémára asszociálunk, amelyet a lélekbúvár szakember kívülálló számára titokzatos módon gyógyít meg. Ezt a szemléletet szerették volna megdönteni az 1990-es évek végén *Martin Seligman* és *Csikszentmihályi Mihály* pszichológusok. Ők fogalmazták meg az új tudományos irányzat, a pozitív pszichológia céljait, amelyek közül a legfontosabb: tegyük még teljesebbé a normális, átlagos életet! A pozitív pszichológia szakemberei azt tanulmányozzák, amiben sikeresek vagyunk, és nem azt, amiben kudarcot vallunk. Az egyének és szervezetek erősségeire kíváncsiak, és arra, hogyan lehetne ezeket tovább erősíteni, fejleszteni. Miért ne tehetnék ezt meg mi mindannyian? Miért ne tanulhatnák meg a gyerekek már az iskolában? Akár külön órákon, akár minden óra folyamatába beillesztve. Mondjuk, a **Boldogságprogram** keretében.

Jobb veled a világ!

Harsányi Beáta, a ceglédi Várkonyi István Általános Iskola tanító-nője véletlenül talált rá a Jobb Veled a Világ Alapítvány kezdeményezésére. Az alapítvány tíz hónapos személyiségfejlesztő, úgynevezett **Boldogságprogramot** dolgozott ki eredetileg felnőtteknek a pozitív életszemlélet támogatására.

– Örömmel fogadtam a lehetőséget, és el is indítottam egy felnőtt-csoportot itt, Cegléden nagy sikerrel. De már a kezdetektől fogva több pedagógus fejében ott motoszkált, hogy hasonló programmal ugyanezt a célt el lehetne érni gyerekekkel is. Így az alapítvány munkatársai kidolgozták az iskolai programot, munkafüzettel, hanganyagokkal, letölthető segédletekkel általános iskolások és középiskolások számára egyaránt. Ezek a **Boldogságórák**.

A Boldogságprogram témái

Szeptember:

A boldogságfokozó hála

Október:

Az optimizmus gyakorlása

November:

Társas kapcsolatok

December:

Boldogító jó cselekedetek

Január:

Célok kitűzése és elérése

Február:

Megküzdési stratégiák

Március:

Apró örömök élvezete

Április:

Megbocsátás

Május:

Egészséges életmód

Június:

Fenntartható boldogság

A program minden hónapra megad egy-egy témát, amelyet a gyerekekkel a saját tempónkban dolgozunk fel. Minden témához tartozik egy mese, egy dal és más segédanyagok, melyekkel a játékokat, gyakorlatokat még színesebbé tehetjük.

A boldogságórát tartó regisztrált pedagógusok ezeket ingyenesen letölthetik a honlapról, illetve a nyomtatott kézikönyvet megkapják az alapítványtól. Jelenleg több mint 1400 pedagógus tart boldogságórákat Magyarországon és határainkon túl is. Aki jelentkezik, az 30 órás akkreditált képzésen vehet részt, hiszen a személyiségfejlesztő órák megtartásához alapvető pszichológiai ismeretekre is szükség van.

Ezt csak szívvel lehet csinálni

– Amikor először hallottam a programról, bevallom, kissé idegenkedtem tőle – kapcsolódik be a beszélgetésbe *Bögös István*, az iskola igazgatója. – De, ahogy jobban megismertem, kiderült számomra, hogy éppen az hiányzik a mai gyerekek életéből, amit egy-egy boldogságóra nyújtani tud. Ma már ritkák a közös nagy étkezések, ahol lehet beszélgetni a szülőkkel a világ dolgairól. Kevés családdal él együtt nagyszülő, aki elmeséli az életét, és közben a gyerekekkel együtt levonja a tanulságokat. Az esti mesék is ritkák, alig mesél a szülő klasszikus meséket, pedig valójában ezekből tudják megtanulni a gyerekek, hogy mi a jó, és mi a rossz. Kevés az olyan család, ahol a gyerek megtanulja azokat a konfliktuskezelési módszereket, amelyekkel a nagyobb közösségekben is jól boldogul. Van, aki csak azt hallja otthon: „Hagyjál, nem érek rá!” vagy hogy: „Viselkedj!” Na de hogyan?

Sok gyerek nem tanulja meg az érzelmei kifejezését, sokszor maga sem tudja, mit érez. A *Boldogságórák* éppen ezt a hiányt pótolják. Játékosan gyakorolják rajtuk ezeket a készségeket, meséket hallgatnak, miközben persze egymáshoz is közelebb kerülnek. Ha jól meggondoljuk, valójában ez lenne az iskola egyik alapvető feladata: a tanítás mellett a nevelés. Sok pedagógus fél a programtól, azt gondolja, hogy pluszterhet venne magára, ha ő is belevágná. Pedig valójában inkább segítséget nyújt ahhoz, amit úgyis el kell végeznünk! Persze az is igaz, hogy a program halálát jelentené, ha kötelezővé tennék. Ezt ugyanis csak szívvel lehet csinálni, csak olyan pedagógusok kezében él, akik szeretik, értik és élvezik.

Vadkan Vendel bocsánatot kér

A 2.a-ban éppen szünet van – a szokásos hangzavar, széktologatás, falatozás. A csöngetésre elcsendesedik a társaság, aztán amikor ráébrednek, hogy boldogságóra következik, újra felbolydulnak kicsit. Bea néni pár szóval bevezeti az órát, melynek témája a megbocsátás. Megkérdezi a gyerekeket, vajon ki az közülük, aki arra hajlamosabb, hogy haragudjon, és ki az, aki inkább hamar megbocsát. A jelentkező gyerekeket kiszólítja, és megkéri a megbocsátókat, hogy mondják el, miért jobb megbocsátani, mint haragot tartani. A gyerekek lelkes korteshadjáratot folytatnak, elhangzik, micsoda megkönnyebbülés kibékülni valakivel, hogy milyen jó,

Harsányi Beáta tanítónő

Bögös István iskolaigazgató

ha a harag már „nem nyomja a lelked”, hogy sokkal több barátod lesz, ha nem vagy haragtartó. Megkérdezik a másik csoportot, szívesen átállna-e valaki onnan hozzájuk. Ketten át is állnak, de közben megbeszélik, hogy a kibékülés nem mindig könnyű dolog.

Erről szól a boldogságórához tartozó mese is: A frissen az erdőbe költözött Vadkan Vendel új gyerek a Recefice Állattanodában. Már az első nap összeakasztja a bajszát a többiekkel. Bea néni osztálya a mesét előző órán hallgatta, most csak felidéznek. A tanítónő arra kéri a gyerekeket, hogy jellemezzék, milyen volt Vadkan Vendel, amikor először ment iskolába. A gyerekekből dől a szó. Olyan választékosan, sokféle jelzővel illetik a kis vaddisznót, amit nem is remélne senki egy átlagos másodikostól! És ami még szembetűnőbb: egy percig sem érezni, hogy Vadkan Vendelt beskatulyázták volna a „rossz fiú” kategóriájába. Szinte azonnal említik, hogy szegény Vendel azért viselkedett beképzeltlen, azért hazudott és „menősködött”, mert félt, hogy az új osztálytársai nem akarják majd elfogadni. Felnőtteket megszégyenítő módon minősítés helyett a megértés útjára tértek, empatikusak voltak, és büszkén folytatták a történetet: Vadkan Vendel végül bocsánatot kért új osztálytársaitól, akik aztán befogadták, és jókat játszottak vele.

Ezután helyzetgyakorlat következik: önként jelentkezők kiállnak Vendel nevében bocsánatot kérni az osztálytól. Jó alkalom arra, hogy a tanárnő elmondja, miért nem elég egy nevetgélve vagy az ember „bajszá alatt” elmormogva kimondott „bocsi”, és hogy csak akkor szabad bocsánatot kérni, ha valóban megértettük, hogy bántottunk valakit, és megbántuk, amit tettünk. Óra végén még néhányan kipróbálhatják magukat abban, hogy előre megadott szavakkal („sajnálom”, „bocsáss meg”, „köszönöm”, „szeretlek”) megfogalmazzanak egy bocsánatkérést. Közben Bea néni bekapcsolja a lejátszót, ahonnan Bagdi Bella idevágó dala szól halkán. A boldogságórát rajzolás zárja, a Recefice Állattanodában játszódó jelenetek valamelyikét kell papírra álmódni. A legszebb rajzokat fel lehet tölteni az alapítvány honlapjára.

Nagy ölelés!

Külső szemlélőként meglepő volt számomra, mennyire tudatosan beszélnek a gyerekek az érzelmeikről, milyen bő a szókincsük, és – ami a leginkább lenyűgözött – milyen bátran mutatják ki egymásnak az érzéseiket. Az órán a bocsánatkérő szerepjáték végén többen is megölelték a pironkodó „Vadkan Vendelt”, aki mosolyogva fogadta az elismerő, biztató gesztust.

– Ezzel az osztállyal már második éve veszünk részt a programban. Ugyanazok a havi témák, ugyanazok a mesék, mégis, ahogy fejlődnek, más szinten mélyülnek el benne, és több réteget tudjuk feldolgozni. A témákhoz kapcsolódó játékokat és feladatokat persze évről évre megváltoztatjuk, így alkalmazkodunk az életkori sajátosságokhoz. Ma, másfél év után már egyértelmű, hogy az osztályközösség sokat fejlődött. Tudatosabban kommunikálnak egymással, beszélnek az érzelmeikről, és nagyobb együttérzéssel fordulnak egymás felé. Emlék-

szem, egyszer egy feladathoz kártyákat használtunk, és sajnos egy gyereknek nem jutott kártya. A többieknek hamar feltűnt, hogy bánatos, maguktól kérdezték, hogy hogyan tudnának segíteni, majd egymás után felajánlották neki a saját kártyájukat. Nagyon megindító jelenet volt – mondta Bea néni.

– Nekem több megható élményem is kötődik a *Boldogságórákhoz* – meséli *Földi Judit*, a másodikos Gergő édesanyja. – Amikor a hála volt a hónap témája, Gergő „hála napot” adott nekem, amin megköszönte, hogy mindennap csomagolok neki tízóraikat. Nagyon meglepetés volt, ki is tettük a hűtőre. Azután ott volt a „célok kitűzése” mint hónap témája. Felírtuk a vállalásokat, és amikor teljesültek, kipipáltuk. „Mindennap olvasni fogok”, „Minden reggel bevetem az ágyam” és hasonlók. Nagyon motivált volt, és azóta is érezzük a hatást.

– Szerveztünk „Nagy ölelésnapot” is – idézi fel Bea néni. – Mindenki készített egy piros szívecskét. Amikor megérkeztek a szülők, a gyerekek kiszaladtak, és a szülők „nyakába ugrottak”. Átölelték őket, és a kezükbe adták a szívecskét.

– Hihetetlen élmény volt, és az is, amikor a gyerekeknek volt „ölelésnapjuk”, vagyis egymást ölelték meg a szünetben – meséli Judit. – Gergőn látom is a program hatását. Bár ő nagyon visszahúzó, a boldogságórák

segítenek neki jobban kinyílni, és nem tudja nem észrevenni, hogy szeretik a többiek. Ha nem lennének ezek az órák, kevesebb lehetősége lenne erre. Nagyon szeretném, ha folytatódna a program akár felsőben is. És azt is, hogy mi szülők jobban bevonódjunk.

– A csendesebbeket segíti kinyílni minden egyes ilyen foglalkozás, a rosszcsontoknak pedig abban segít, hogy tudatosabban forduljanak a többiek felé, hogy megtanuljanak uralkodni magukon – foglalja össze a tanítónő.

Boldog iskola

Petőné Honvári Jolán, a Boldogságóra program szakmai koordinátora 2014-ben kezdte meg a munkát Bagdi Bellával. Óravázlatokat készítettek, letölthető segédanyagokat állítottak össze, majd nyáron elkészültek a kézikönyvek és a munkafüzetek is az alsó tagozattól a középiskoláig.

– Ezek az anyagok természetesen csak iránytűt jelentenek a pedagógusoknak, mivel mindenki a saját személyiségével dolgozik; változtathatnak gyakorlatokon, feladatokon, bármin. Persze szükség van közös vezérfonalra, ezért harmincórás, pedagógusok számára akkreditált képzést indítottunk a leendő boldogságóra-vezetők számára. A képzés célja, hogy tudatosan figyeljünk a pozitív megerősítésekre. A képzés fejleszti a résztvevők érzelmi intelligenciáját, a pozitív gondolkodást, miközben megismerkedhetnek a tíz hónapos tematikával, a kézikönyvvel, a segédanyagokkal, a szervezési technikával. Az eddig megtartott képzéseken nem csak pedagógusok vettek részt: pszichológusok, szociális munkások is tanultak velünk. Meglepett benünket, hogy még ők is arról számoltak be, hogy rengeteg újdonsággal találkoztak, sőt már a képzés során is változásokat éreztek saját magukon. Például elkezdték észrevenni és értékelni az élet apró örömeit. Elkezdték úgy szemlélni a problémákat, hogy megtalálják bennük azt, ami jó, és ezt az erősséget felhasználva kilábalni a nehéz helyzetekből. Nagyon hamar ráébredtek, hogy aki boldogságórákat tart, az nemcsak a gyerekeknek segít jó irányba változni, hanem ő maga is változik.

Ön is szeretne boldogságórát az iskolájában?

Itt minden információt megtalál a csatlakozáshoz:
boldogsagprogram.hu/boldogsagora

Akkreditált képzés:

A 30 órás akkreditált képzésre mindenki pályázhat a **boldogsagora.kepzes.hu** oldalon. 12 fő jelentkezése és igény esetén a képzés „házhoz megy”.

Mit jelent a Boldog Iskola cím?

Bármely iskola megkaphatja a Boldog Iskola címet, ha sikeresen pályázik. Pályázati mű lehet a boldogságról szóló reklámfilm vagy „Ilyen egy boldog iskola” montázs, illetve egy „boldog fal”, amit az iskolában jelölnek ki, motivációs üzenetekkel, képekkel. A Boldog Iskolában a pályázás időpontja előtt legalább egy boldogságórát már meg kellett tartani, és vállalni a program folytatását legalább egy évre. A boldogságórának szerepelnie kell a pedagógiai programban és a munkatervben. További információk a **boldogiskola.hu** oldalon.

Tanítás és robotprogramozás LEGO-val

Szöveg: Sallai Éva

Ötven iskola vett részt a LEGO Education projektben, melyben az ismert építőjátékot a matematikai műveletek szemléltetéséhez, illetve robotprogramozáshoz használják. Az Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet (OFI) támogatásával megvalósult program – a kipróbáló tanárok szerint is – jól illeszkedik az előírt tananyaghoz, ugyanakkor érdekessé, változatosá, élményszerűvé teszi a tanulást. **Kopasz Anikót**, a LEGO Education magyarországi képviselőjének ügyvezetőjét a program eddigi eredményeiről kérdeztük, **Kiss Róbert** kecskeméti középiskolai tanár pedig a világversenyen való részvételükről mesélt.

– **Hol tart jelenleg a program magyarországi bevezetése, melyek az eddigi tapasztalatok?**

– A tavalyi évben két kutatásfejlesztési projektben vettünk részt ötven iskola részvételével. Három cég – az Informatikai Vállalkozások Szövetsége, az Edutus Főiskola, illetve a H-Didakt Kft. – bevonásával végeztük a kutatást. Az

egyik projekt, a „LEGO Matek” az általános iskolai 1–2. osztályos matematikaképzéshez egy újfajta módszert és eszközkészletet biztosított, ahol a tanítók kipróbálták a módszereket és a hozzájuk tartozó feladatlapokat, pedagógiai leírásokat. Ebben a programban harminc iskola vett részt. A másik programunk, a LEGO robotprogramozási projekt volt, amelybe húsz iskolát vontunk be. Itt az iskolák egy részében óratervezés szerint oktatják a robotprogramozást, hiszen ez a kerettantervben választható tananyagként benne van, másik részében pedig szakköri formában tanítják a gyerekeknek. Megvizsgáltuk és értékeltük a két program eddigi eredményeit, majd az elkészült tanulmányokat továbbítottuk az OFI-nak, illetve a minisztériumoknak. Kutatási eredményeink azt igazolták, hogy az említett módszerek jól adaptálhatók a magyar közoktatásba.

A LEGO Matek kutatás-fejlesztési projekt az OFI Támop-3.1.1-11/1-2012-0001 számú projektje keretében, a LEGO Robotprogramozás kutatás-fejlesztési projekt pedig az OFI Támop-3.1.15-14-2014-0001 projektje keretében valósult meg.

– **Tervezik-e a program bővítését, újabb iskolák bevonását?**

– 2016-ban további húsz iskolát szeretnénk bevonni a „LEGO Matek” programba, ennek most zajlik a belső pályázatása. Szeretnénk, ha ezek gyakorlóiskolák lennének, mert fontosnak tartjuk, hogy a jövő tanítógenerációja már a tanítási gyakorlata során megismerkedjen a módszerrel.

– **Ön mérnök-tanárként kinek ajánlja a TÁMOP-projekt során bemutatott és kipróbált két programot?**

– A „LEGO Matek” elsősorban az általános iskola 1. és 2. osztályában ajánlott. Mind a felzárkóztatásban, mind a tehetséggondozásban nagyon jól tudták használni a tanítók. Azoknak, akiknek a matematikai készségeik kicsit gyengébbek, a manuális foglalkoztatással, a képi megjelenítéssel sikerült az alpműveletek területén biztos tudást adni. A tehetséggondozásban pedig eredményesen segíti a differenciált foglalkoztatást. A legnagyobb eredménynek azt tartom, hogy a „LEGO Matek” módszer és eszközkészlet használata révén mind a két csoportnál kialakult a mennyiségi szemlélet, ami szerintem nagyon hiányzik ma a matematikaoktatásból. A robotprogramozást az 5–12. évfolyamon javaslom, persze az egyes évfolyamokon más-más tartalommal. Több mint tíz évvel ezelőtt azt vizsgálták, milyen módszerekkel és eszközökkel fejleszthető leginkább az algoritmikus gondolkodás. Három módszert, illetve eszközt emeltek ki: az egyik a matematikai feladatmegoldás, azaz az egyenletrendezés, a másik a sakk, a harmadik pedig a programozás. Nem kell minden gyereknek robotot programozni, de sokan szeretik, így legalább örömmel tanulnak.

– Az OFI továbbképzéseket is szervez majd a pedagógusoknak, hogy minél többen bekapcsolódhassanak a programba.

– A pedagógus-továbbképzés a program egyik sarkalatos pontja. Nem várhatjuk el a pedagógusoktól, hogy önállóan, minden külső segítség nélkül elsajátítsák a legújabb módszereket. Természetesen szép számmal vannak olyanok is, akik abszolút autodidakta módon is tökéletesen el tudják sajátítani az új tananyagokat, de még számukra is fontos az iránymutatás, illetve a tapasztalatcsere.

Ez a módszertan arra épít, hogy kibontakoztassuk a gyerekek kreativitását, és elérjük, hogy ők maguk fedezzék fel a világot, felfedezéseiket meg is tudják fogalmazni, és azok alapján következtetéseket tudjanak levonni. Régi tapasztalat, hogy az így szerzett tudás nagyon mélyen bevésődik, és transzferhatása révén más típusú feladatoknál is előhívható.

– Ön személy szerint miért tartotta fontosnak a programban való részvételt, illetve az irányítását?

– A „LEGO Matek”-hoz tartozó pedagógiai program viszonylag új, 2015. január 1-jén jelent meg az egész világon. Jőmagam, mint mérnök-tanár, rögtön bele-szerettem. A robotprogramozás és a hozzá kapcsolódó hazai és nemzetközi versenyek pedig a programozáson túl a kreativitást és a csapatszellemet, a közösségi tudásmegosztást is erősítik. Sajnos a magyar iskolákban ma gyakran azzal szembesülnek az oktatók, hogy a gyerekek nem kedvelik és nem is értik a természettudományos tárgyakat. Kollégáimmal próbáltuk keresni az okát: vajon mikor és miért veszítjük el ezeknek a gyerekeknek az érdeklődését? Arra jutottunk, hogy már az általános iskola

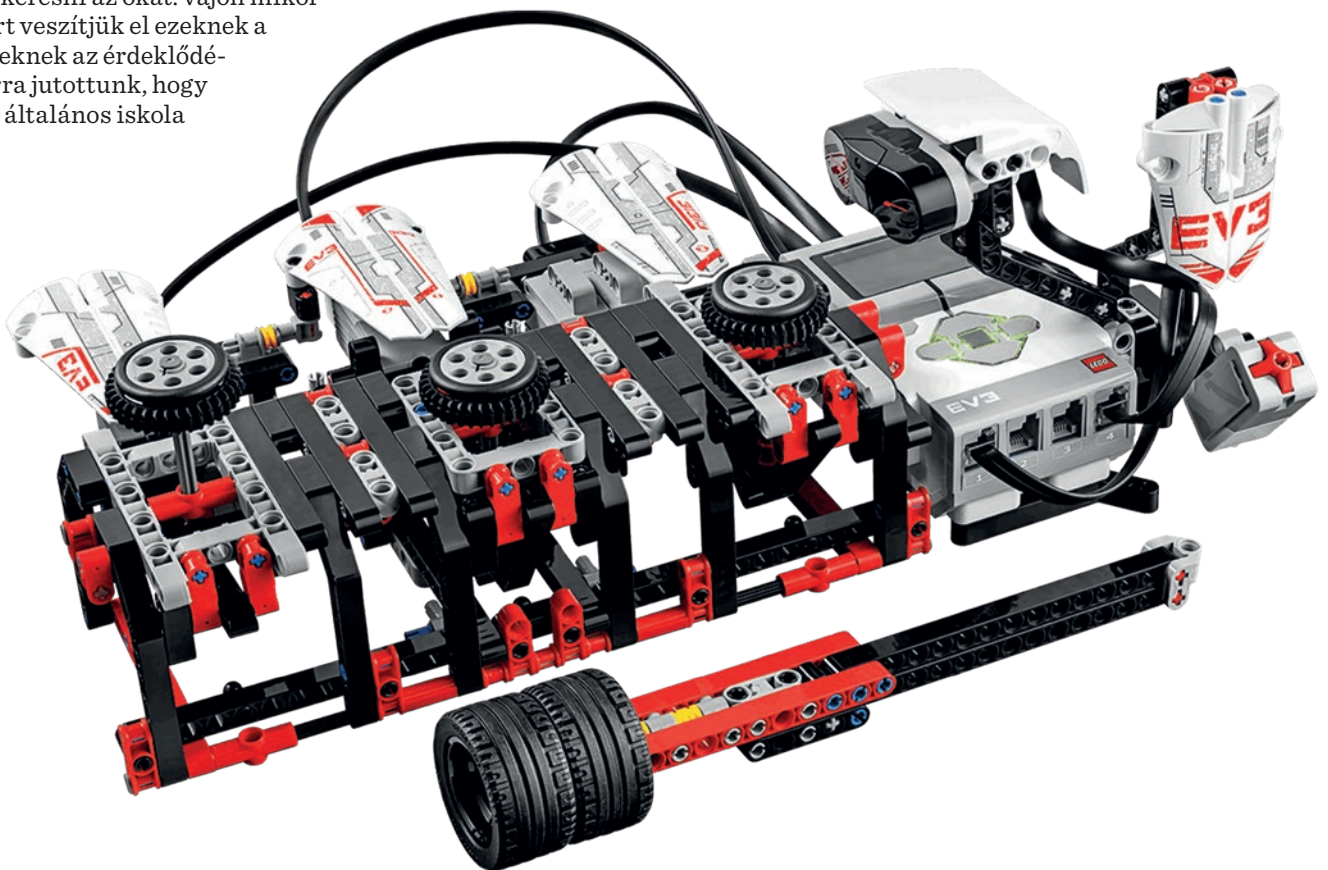
legelején. Mert ha az alpműveleteket nem tudjuk jól megtanítani, és így a tudásukat megalapozni, akkor gyerekeknek elmegy a kedvük a természettudományos tárgyak tanulásától.

– Mivel magyarázza igazgató asszony a távol-keletiek sikerét az informatikában?

– Ez nagyon összetett dolog. A távol-keleti országokban jellemzően már kisiskoláskortól nagy hangsúlyt fektetnek a természettudományos tárgyak oktatására. Sokkal több az alapozó tárgyak, és jóval alaposabban, sok gyakorlással tanítják őket, szemben a mi inkább elméletcentrikus oktatásunkkal. Nagyon fontosnak tartják továbbá, hogy a gyerekek megszeressék, amit csinálnak. Mi megtanítani szeretnénk az iskolában a tananyagot, ők pedig elsősorban megszerettetni, és csak aztán megtanítani. Ez teljesen más szemlélet. Ezt kellene átvennünk nekünk is, hiszen a nemzetgazdaságnak hosszú távon szüksége lesz a természettudományos gondolkodás fejlesztésére.

– Van-e valami titka a LEGO programnak?

– A gyerekek szívesen használják a legót, de én a hangsúlyt nem az eszközre, inkább a módszertanra helyezném. Véleményem szerint, ha jó módszertan áll egy eszköz mögött – legyen az egy falevél, egy kocka, egy kavics, bármi –, és kreatív pedagógus kezébe kerül, akkor azzal jól és eredményesen lehet tanítani. ▶

Kiss Róbert, a nyolc évfolyamos kecskeméti Bányai Júlia Gimnázium matematika- és informatikatanára diákjaival vett részt a World Robot Olympiad világversenyen, ahol remek eredményt értek el: a 88 döntőbe jutott csapat közül a 15. helyet szerezték meg.

– Miért tartja fontosnak a robotika oktatását már gyermekkorban?

– A robotika mint a 21. század egyik vezető tudománya szinte mindenütt jelen van a hétköznapijainkban. Már nem sci-fi kategória az olyan autó, amelyik sofőr nélkül képes leparkolni, vagy a vezető nélküli metrószerelvény. Ezek mögött ott van az emberi intelligencia mérnöki kreativitása. Hogy mindez ne tűnjön holmi varázslatnak, a diákoknak is érdemes tudni az eszközök működése mögött meghúzódó algoritmusokról, érzékelőkről, elektronikus kommunikációs technológiáról. Nem kell, hogy mérnökök legyenek, de fontos, hogy lássák ezekben a mérnöki teljesítményt. Ebben segít a robotika, amely alkalmas az algoritmikus gondolkodás fejlesztésére, a műszaki szemlélet kialakítására.

– Az Önök gimnáziumában hogyan vált az oktatás részévé a robotika?

– Gimnáziumunkban általános képzés folyik, de sok a tehetséges diákunk. A tehetség kibontakoztatásának egyik színtere a versenyzés, ami nemcsak azt jelenti, hogy a gyerekek vetélkednek egymással, hanem azt is, hogy megismerve más csapatok, diákok ötleteit, megoldásait, tanulnak egymástól.

Iskolánkban 2008 óta foglalkozunk a robotika oktatásával legősebb eszközök segítségével. A tanórákon minden diákunk megismerkedhet az alapokkal. Azok, akiknek megvan a kellő motivációjuk és kitartásuk, szakkörben folytathatják a tanulást. A világbajnoki döntőre kijutott csapat 5. évfolyamos korától foglalkozik robotprogramozással. Természetesen egy ilyen nagyságrendű versenyre való felkészüléshez nem elegendő a heti 1,5 órás szakköri foglalkozás, jóval több munkára van szükség.

– Mit kell tudnunk erről a versenyről, és hogyan lehet rá felkészülni?

– A World Robot Olympiadet 2004 óta rendezik meg világszerte. Magyarország 2015 óta tagja a hivatalos nemzetközi szervezetnek, azóta lehet teljes joggal részt venni a rendezvényen. Hogy a nagyságrendjét érzékeltessem: 53 ország mintegy 21 000 (!) csapata vesz részt. A nemzeti bajnokságok legjobbjai képviselhetik országukat a döntőben. Több kategóriában és életkori korosztályban lehet indulni, az általános iskola alsó tagozatától az egyetemista kategóriáig. Mi a Regular Category Junior High School kategóriában versenyzünk, ez a magyar oktatási rendszerre lefordítva a felső tagozatos korosztályt, a 12–15 éves diákokat jelenti. Ebben a kategóriában a világbajnoki döntőn 88 csapat mérte össze a tudását 53 országból.

Az adott évi feladat mindig egy téma köré szerveződik. 2015-ben ez a „kincsvadászat” volt. A háromfős csapatoknak egy 2350 × 1150 mm méretű versenypályán kellett megoldaniuk egy feladatot egy, a csapat által tervezett, épített és programozott Lego Mindstorms robottal. A 2015-ös feladat szerint a robotnak a versenyasztalon elhelyezett különböző színű kockákat kellett megkeresnie, megadott sorrendben összegyűjtenie és adott helyre szállítania úgy, hogy a „káros”-nak minősített zavaró elemek a helyükön maradjanak. A tájékozódáshoz a versenyasztal tartalmazott egy koordináta-rendszert, a begyűjtendő kockák helyzetét és sorrendjét a pályán elhelyezett színes kódsorok azonosították. A feladat megoldásának részleteit a csapatnak kellett kitalálnia: nemcsak hogy olyan robotot kellett tervezni, amelyik az érzékelővel képes önállóan tájékozódni

és a színes kódsorok azonosítása után megkeresni a dekódolt pozíciókat, hanem azt a mechanikai rendszert is meg kellett alkotni, amely szerint a robot felemeli a kockákat a pályáról, és a megfelelő helyre szállítja őket. A gyorsaság is fontos szempont volt, hiszen a feladat végrehajtásához összesen két perc állt a robot rendelkezésére. Az első feladat a robot megépítése volt. Ezenkívül minden versenyen van egy „meglepetésszabály”, amelyet csak ott ismerhetnek meg a csapatok, s ennek megfelelően kell a robot szerkezetét vagy programját módosítani. A robotnak teljesen önállóan kell működnie, az elindítását követően sem elektronikusan, sem kézzel nem szabad befolyásolni a mozgását.

A felkészülés nagyon sok időt és rengeteg tesztelést igényel. A konstrukció tervezése és megépítése éppolyan fontos, mint a programozása. Mivel a robot valós környezetben mozog, érzékelőire hatással van a környezet, például a fényviszonyok vagy a pálya súrlódási tényezői. A cél ezeknek a hatásoknak a minimálisra csökkentése a hardver (robot) konstrukciójának módosításával vagy a vezérlő algoritmus átalakításával. Egy-egy teszt során nagyon nehéz a hibás működés okát felderíteni, ezért rengeteget kell kísérletezni, különböző lehetőségeket kipróbálni. Minderre a szakköri időkeret kevés, ezért a diákokkal a nyári szünetben, hétvégéken, délutánonként is foglalkoztunk a problémával.

A felkészülés utolsó két hete pedig az építési tréninggel telt, illetve különböző meglepetésszabályokra próbáltunk felkészülni.

– Mi a véleménye a LEGO Education programról?

– Azt gondolom, aki megismerte a legóeszközökben rejlő lehetőségeket, az látja, hogy egy olyan koncepcióról van szó, amely teljesen új alapokra helyezheti a műszaki, informatikai közoktatást és ezen keresztül a természettudományos szemléletet. Ahhoz, hogy a világ számos országához hasonlóan a magyar oktatási rendszerben is elterjedjen ez a módszer, a szándék mellett két dolog szükséges: anyagi forrás az eszközök beszerzéséhez és olyan szakmai segítség, ami lerövidíti az innovatív kollégák számára a módszertan kialakításához szükséges időt. A program ezt a két dolgot segítette.

– Miben rejlik a módszer sikere?

– A programozás tanítása gyakorlatilag kikerült az informatikaoktatás tanterveiből. Az algoritmikus gondolkodás fejlesztése ugyan fontos kompetenciaterület továbbra is, de a tényleges programozásoktatás, ami leginkább épül az algoritmizálásra, csak az emelt szintű érettségi felkészítő anyagában szerepel. Teljes egészében egyetértek azzal, hogy nem kell mindenkinek programozni tudnia, valamint hogy a jövő generációjának a felhasználói szoftverek ismeretére van a leginkább szüksége, de a programozásoktatás mellőzésével mégis elvesztettünk egy olyan fejlesztőeszközt, ami hatékonyan segítette a problémamegoldást, az absztrakt gondolkodás fejlődését, a rendszerezési és kombinatív készségek erősödését. Nem véletlen, hogy az oly sokat emlegetett PISA-mérések problémamegoldási kompetencia részének egy fontos eleme a hibakeresés, ami a programozás egyik kulcstényezője. Az is világos, hogy nem szabad csak a kevésbé motiváló, karakteralapú programozást erőltetni, hiszen nem akarunk mindenkiből mérnököt, informatikust faragni. De ha létezik egy olyan eszköz, amely kidolgozott módszertannal, bizonyítottan nagy motiváló erővel, gyakorlatközelien és látszólag játékos formában alkalmas rá, hogy közelebb hozza a diákokhoz a műszaki tudományokat, akkor azt hiba nem kihasználni. Talán nem véletlen, hogy több országban a robotikát és a hozzá kapcsolódó módszertant és eszközrendszert beépítették az oktatási rendszerbe. Lehet, hogy ha alaposabban megvizsgálunk, kimutatható lenne az összefüggés a távol-keleti országok műszaki sikeressége és a programozásoktatás bevezetése között. A robotika-világverseny tapasztalatai is ezt látszanak megerősíteni. A LEGO Education program olyan lehetőséget teremt, amely megalapozhatja a jövő magyar mérnökgenerációjának tudását, és közelebb hozhatja a diákokhoz a természettudományokat. Hosszú út lesz, éppen ezért mielőbb el kellene indulni rajta.

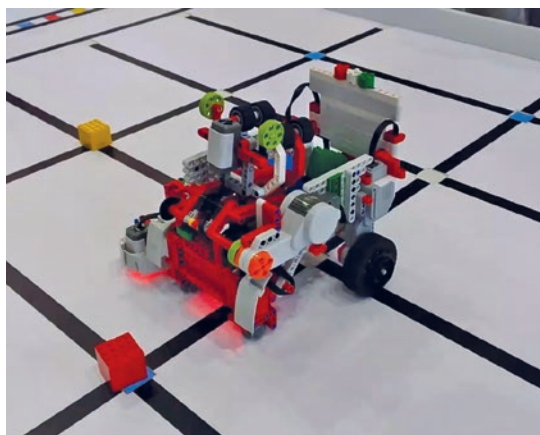

– Úgy tudom, Ön tankönyvet is írt a tapasztalatai alapján. Miért lenne hasznos a tantárgy bevezetése a magyar középiskolákban?

– Hosszú évek óta egyre több statisztika lát napvilágot azzal kapcsolatban, hogy a diákjaink nem érdeklődnek a természettudományok iránt. Amíg a médiában elhangzó sztárinterjúk visszatérő, népszerű mondata az „Én soha nem szerettem a matematikát”, addig ezen az attitűdön nehéz változtatni. Ennek a kijelentésnek a népszerűségét kellene aláásni azzal, hogy egyre több diák érzi úgy, a matematika, a természettudományok érdekesek, érthetőek, részei hétköznapjainknak. Ehhez az elméleti oktatást gyakorlatközelibbé kell tenni. A LEGO ez elmúlt években jelentős fejlesztési kapacitást fordított arra, hogy eszközeit az oktatás mindennapjaiba is bevigye, és ne csak „játékként” gondoljanak rá. Ennek része az alsó tagozatosok számára kialakított matematikaoktatási csomag, a kicsiknek kifejlesztett WeDo és a nagyobbaknak való Mindstorms robotok. Az eszközök mellett a szakemberek által kidolgozott módszertani anyagok valóban lehetővé teszik, hogy a tanórákon megjelenjenek ezek a projektek.

A tankönyvek, példatárak megírásával az volt a célom, hogy lerövidítsem mások számára az ahhoz szükséges időt, hogy kitalálják, hogyan lehet az eszközöket beépíteni a mindennapi oktatási gyakorlatba. Szerencsére egyre több iskola kapcsolódik be a robotika oktatásába, sőt néhány elkötelezett műszaki profilú cég is felismeri a lehetőséget, és támogatást nyújt az iskoláknak. Mindez akkor lehetne átfogóan sikeres, ha jelentős

anyagi források állnának rendelkezésre. Azt gondolom, az elmúlt évek során a hozzáértő szakemberekből összeállt, innovatív pedagógusokban sem volt soha hiány – ami gátat szab a program szélesebb körű elterjedésének, az a forrás-hiány. Ha ezt a problémát sikerülne kiküszöbölni, akkor elindulhatnánk azon az úton, ami a jövő műszaki értelmiségének megteremtéséhez vezet.

BIZTONSÁG ÉS MOSOLY A MINDENNAPOKBAN

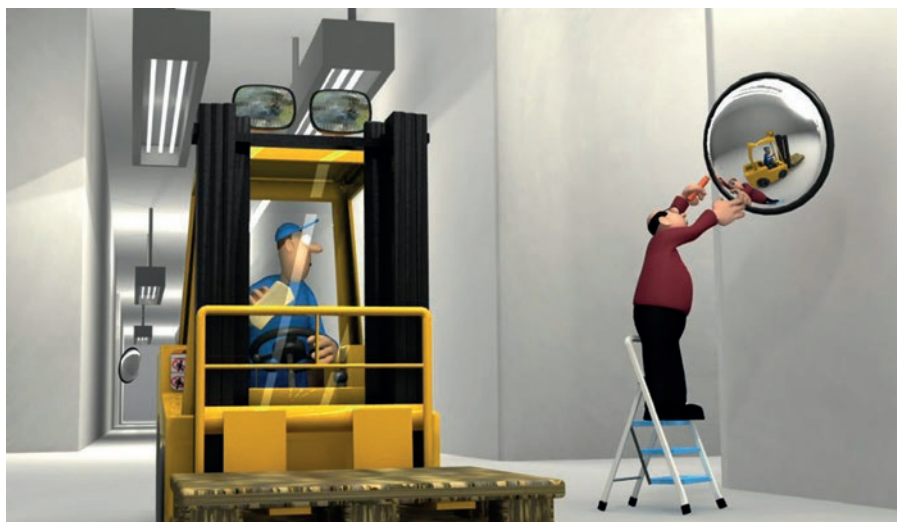
Szöveg: Maczák Ibolya

A gyerekeket nem lehet elég korán megismertetni azokkal az alapvető biztonsági tudnivalókkal, amelyek felnőttkorban a munkavédelem elemeiként köszönnek vissza. De a szakmai gyakorlatok, a diákmunkák vagy éppenséggel a közösségi szolgálat során is számos esetben lehet szükségük a fiataloknak munkavédelmi alapismeretekre. A Napo-filmek roppant bájosak, mosolyt csalnak az arcunkra, miközben sorra bemutatják a munkavégzés során felmerülő különféle veszélyforrásokat. A hangszórót ne felejtsek el bekapcsolni...

A Napo animációs filmsorozat alkotóinak az volt a céljuk, hogy szimpatikus karaktereken és rövid történeteken keresztül, humoros megközelítéssel hívják fel a figyelmet a munkavédelemmel kapcsolatos legfontosabb tényezőkre: mi jelenthet egy adott szituációban veszélyt (pl. az állandóan csörgő mobiltelefon), hogyan kerülhetők el a balesetek, mit tehetünk saját magunk és mások biztonsága érdekében. Napo és kollégái kalandjait nézve fiatalok és idősebbek egyaránt könnyedén felismerhetik, megérthetik saját felelősségüket a különféle helyzetekben.

A Napo-filmsorozat az európai egészségügyi és biztonsági szervezetek és szakmai intézmények egy csoportja, valamint az Európai Munkahelyi Biztonsági és Egészségvédelmi Ügynökség kezdeményezésére jött létre. A Napo-alkotások olyan alapvető dolgokra irányítják rá a figyelmet, mint hogy ha odafigyelünk az „Állj meg, gondolkodj és cselekedj!” elvére, kevesebb lehet a munkahelyi baleset, és javulhat a munkahelyi légkör is. A témák között szerepel a kockázatok, veszélyek felismerése az iskolában és otthon, a filmek foglalkoznak a veszély esetén szükséges beavatkozás és megelőzés lehetséges módjaival is. Van olyan kisfilm, amelynek kifejezetten az a célja, hogy tudatosítsa a fiatalokban az új munkahelyen követendő, alapvető ismereteket – kezdve attól, hogy bátran tegyenek fel kérdéseket, egészen addig, hogy ne cselekedjenek elhamarkodottan, és figyeljenek oda mások biztonságára is a feladatok végrehajtása során. Néhány Napo-filmben a legáltalánosabb munkahelyi kockázatok egyikét-másikát is bemutatják – így például a csúszásveszélyt vagy a karbantartás hiányából adódó nehézségeket. A filmkockák bizonyos esetekben gyakorlati megoldásokkal is szolgálnak – felhívják például a figyelmet arra, hogy fel kell húzni a munkavédelmi kesztyűt, a magasban végzett munkáknál pedig gondolni kell az esésvédelemre.

A Napo-filmek – a forrás feltüntetése mellett – részben vagy egészben felhasználhatók a munkavédelmi oktatás számos területén. Készíthető belőlük Power Point-prezentáció a felnőttoktatás számára, és felhasználhatók általános iskolai tematikus foglalkozáson is. Utóbbi intézmények pedagógusainak támogatására – a Napo-filmek pedagógiai értékét felismerve – az Európai Munkavédelmi Ügynökség (EU-OSHA) és a Napo-konzorcium együttműködése révén a tanárok számára munkavédelmi (OSH) oktatási eszközök is készültek, melyek segítik a pedagógusokat a Napo-klippek felhasználásában. Ezekben a 7–11 évesek tanítói számára készült anyagokban – a javasolt feladatokon és az azokhoz szükséges segédanyagokon kívül – egy 40 perces tanóraba illeszthető óratervminta is a pedagógusok rendelkezésére áll. A rugalmas óravázlatokat úgy alakították ki az alkotók, hogy illeszkedjenek a meglévő tantárgyakhoz, és segítsék, illetve megerősítsék az ott tanítottakat – különösen a személyi egészségügyi és társadalmi nevelés, a természettudományok, a közúti közlekedésbiztonság vagy éppenséggel a nyelvtanulás és a művészetek területén.

A Napo-filmek szlogenje: biztonság és mosoly. Ezek révén az alkotók arra hívják fel a figyelmet, hogy a munkavédelemhez kapcsolódó ismereteket nem csupán szigorú szabályokkal és ezek számonkérésével lehet maradandóvá tenni, hanem derűs, gyerekek és felnőttek számára egyaránt szórakoztató formában is.

Bővebb információ: www.napofilm.net/hu

Pécsi portrék

Humans of Pécs – a social photo project

Szöveg: **Jaszenovics Sándor** (német, angol),
Kiss Erika Mária (mozgóképkultúra és médiaismeret),
Onódi Emőke (informatika),
a Pécsi Tudományegyetem Gyakorló Általános Iskola,
Gimnázium és Szakközépiskola tanárai

A PROJEKT RÖVID ISMERTETÉSE

Jelen projektet *Jaszenovics Sándor* angolszaktanár kezdte el 2013-ban a PTE Babits Mihály Gyakorló Gimnázium és Szakközépiskolában. Fő célja volt, hogy érdekes és nem mindennapi emberek életét, élettörténetét mutassa be diákjainak. A **Humans of New York** közösségi oldal sokszínűsége inspirálta a tanárt és a tanulócsoporthoz arra, hogy ők is létrehozzák saját városuk embereinek online tablóját. (Ekkor a közösségi oldal működtetése még nem projektorientált keretek között zajlott, az elkészült képek, történetek időszakosan kerültek publikálásra.)

Az idei tanévben a Digitális Témahét keretében a projekt szervezett keretek között ismét életre kelt. A PTE Gyakorló Általános Iskola, Gimnázium és Szakközépiskola 9.b osztály angol nyelvi csoportja – *Jaszenovics Sándor* vezetésével – újraalkotta a **Humans of Pécs** közösségi oldalt, felhasználva nyelvtudásukat, mozgóképkulturális és médiaismereteiket, valamint aktívan alkalmazhatták különböző digitális eszközökre vonatkozó kompetenciáikat. A projekt során a szaktanárok különösen nagy hangsúlyt fektettek az egymással létrejövő kooperációra.

A diákok a projektben szervezett modulok alapján vehettek részt, és bővíthették előzetes ismereteiket. Úgy hozhatták létre tanulói produktumaikat (fényképek, médiaszövegek, szövegek, mozgóképek, kollázsok), hogy szociális kompetenciájuk és érzékenységük is fejlődhetett. A folyamat során kapcsolatot teremtettek Pécs városának embereivel, akiknek teret adtak a saját történetük elmesélésére. A portrékat feltöltötték az internetre, és e tartalmak későbbi megosztásaival egy adott közösségi oldal (Facebook) felhasználói újraalkothatták (megoszthatták, kommentálhatták, letölthették) a kezdeti történetet. A projektben központi szerepet játszik az idegennyelv-tudás autentikus helyzetekben való alkalmazása és a címzettorientált írás. A megvalósítás során mindemellett lehetőség nyílt olyan emberekkel való kapcsolatteremtésre, akik külföldiként élnek, tanulnak és dolgoznak városukban.

A létrejött szövegek angol és magyar nyelven jelennek meg az oldalon. Másrészt a projektben részt vevő tanulók saját magukat is bemutatthatták fényképek formájában.

CÉLOK ÉS KÖVETELMÉNYEK

- A tanulók mindhárom szakterületen (mozgóképkultúra és médiaismeret, informatika, angol nyelv) biztonságosan igazodjanak el.
- Ismerjék meg a projektalapú tanulás alapelveit, amelyeket a munka világában a későbbiekben is felhasználhatnak.
- Tudjanak döntésképes és önmagukra reflektálni tudó tanulócsoporthoz.
- Ismerjék meg és aktívan alkalmazzák a szociális média komplex funkcióit.
- A tanulási folyamat végén legyenek képesek létrehozni a következő produktumokat: rövid werkfilm, szerkesztett portrék, kollázsok, borítóképek, érzelmekre reflektáló, véleményeket tükröző szövegek.

A Digitális Témahét keretében megvalósuló iskolai projektek közül szakmai zsűri díjazta a legjobbakat. A PTE Gyakorló Gimnázium projektje nem véletlenül lett dobogós: számtalan digitális eszköz és program használatával irányítja rá a diákok figyelmét a személyes kommunikáció fontosságára és a médiatartalmak létrehozásával kapcsolatos egyéni felelősségvállalásra.

FEJLESZTENDŐ KOMPETENCIÁK

Mozgóképkultúra és médiaismeret:

- *másokért való felelősségvállalás*
Napjainkban a digitális médiumok felhasználói könnyen előállítóká válhatnak a médiatartalmakat, médiaszövegeket illetően. A projekt fő feladata az ezzel járó egyéni felelősségvállalás tudatosítása és a tudatos médiahasználat általánosítása a fiatalok körében.
- *mediatudatosságra nevelés*
A kommunikációs képességek fejlesztése, a tájékozódás és a rendszerezés képessége mellett a médiaszövegek befogadásának és hatásainak elméleti ismerete is a projekt egyik alappillére képezi. A szociális média társadalmi jelentősége, a médiumok valóság-szervező hatása és a mozgóképi közlésmód formanyelvének beható ismerete a projekthét fő célja.

Informatika:

- intelligens eszközök használata
- folyamatok algoritmizálása
- adatok keresése, letöltése, elhelyezése az interneten
- kapcsolatteremtés a hálózaton
- csoportos kommunikáció
- mobilkommunikáció
- digitális fényképezés, videózás
- digitális képszerkesztés (retusálás, vágás, feliratkozás)
- videó szerkesztése (vágás, feliratozás, aláfestő zene, effektek használata)
- online alkalmazások megismerése, használata.

Angol nyelv:

- a köznyelvi beszéd megértése
- gondolatok cseréje, véleménynyilvánítás, érzelmek kifejezése adott témákkal kapcsolatban
- udvariassági formulák autentikus helyzetben való alkalmazása
- jegyzet készítése olvasott és hallott köznyelvi szövegből, illetve saját ötletéről
- rövid, összefüggő szövegek fogalmazása ismert, hétköznapi témákról
- az idegen nyelveket beszélő emberekkel, illetve a más kultúrákkal kapcsolatos pozitív attitűd kialakítása

A PROJEKT FELÉPÍTÉSE, MENETE

1. Ismerkedés az eredeti projekttel

Tevékenység: a Humans of New York oldalról személyes szimpátián alapuló érdekes személyek, illetve történetek keresése, majd kollaboratív kollázs létrehozása **Padlet** segítségével; a Humans of New York oldalon található promóvideó közös megtekintése inspirálás céljából; ennek újra posztolása a zárt tanulói csoportba.

Értékelés: reflektálás egyéni kommentek segítségével / véleménynyilvánítás plénumban.

forrás: facebook.com/humansofnewyork

2. A munka kezdeti fázisa

Tevékenység: A tanulócsoporthoz és a szaktanár közösen megalkotják a Digitális Témahét tematikáját, majd összeállítják a projekt elemeit (mozgóképek, képek, szöveg).

Értékelés: kilépőkártya írási követelmények és kritériumok összeállításának módjáról és tapasztalatairól.

3. Integrált tanóra

Tevékenység: Egy angol nyelvi óra keretében mozgóképek-kulturális és médiaismereteket szereznek a diákok: megismerkednek a werkfilm és a trailer műfaji jellemzőivel, mindezt napjaink képregényfilmjeinek promói segítségével.

Értékelés: A tanóra végén szavazással döntést hoznak arról, hogy projektjük popularitását a werkfilm elő tudja-e segíteni.

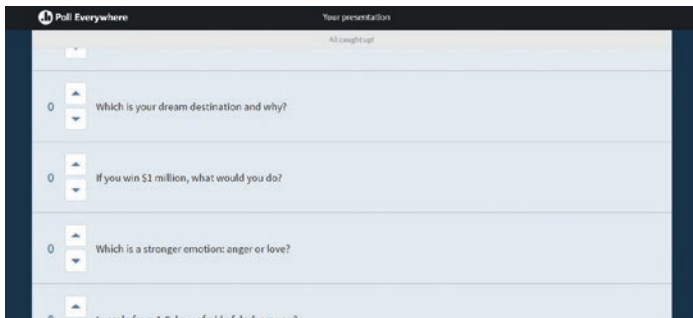

4. Kérdések és helyszínek kiválasztása

Tevékenység: Webforrások segítségével a tanulók információt szelektálnak, és személyes érdeklődés alapján kiválasztják a portrék elkészítéséhez megfelelő kérdéseket.

Értékelés: Kedvenc kérdéseiket a **Poll Everywhere** szavazatszámoló/brainstorming online eszközzel posztolják, mely program automatikusan jelzi, ha egy kérdést többen is választanak. Az egyetemen és Uránvárosban fotózunk több társadalmi réteg elérése végett.

5. Osztálytermen kívüli munka

Tevékenység: A diákok a tanár és egy felsőbb évfolyamos fotós diák (Kristóf) kíséretében különböző városi helyszíneket járnak be, ahol kapcsolatot teremtenek pécsi emberekkel, felteszik előre megfogalmazott kérdéseiket, ismertetik velük a projekt részleteit, és fényképeket készítenek, majd engedélyt kérnek tőlük képük és történetük nyilvánosságra hozatalához. Az aktuális szituációhoz alkalmazkodva új kérdéseket is megfogalmaznak. A munkafolyamatot okostelefonjuk segítségével dokumentálják, rövid videószekvenseket készítenek. Ezeket a későbbiekben felhasználják a werkfilm készítésénél.

Értékelés: A helyszínen a diákok egyből megfogalmazzák élményeiket, tapasztalataikat és a kommunikáció során felmerült nehézségeiket. Ezeket szóban megosztják a tanárukkal, illetve egymással.

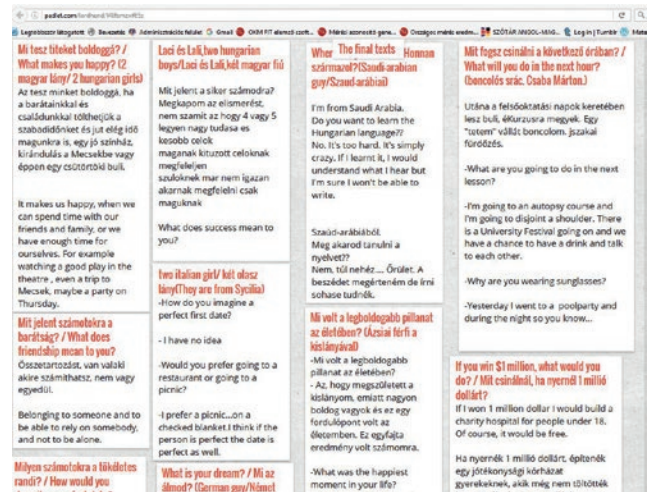

6. Csoportmunka az osztályteremben

Tevékenység: A tanulók előzetes ismereteik alapján munkacsoportokba rendeződnek. Az elkészített anyagot (videók, fényképek) a projekt céljából létrehozott **Google Drive**-ra feltöltik, mappákba rendezik. A fotós diák a **WeTransfer** alkalmazás segítségével megosztja a tanulókkal az elkészült portrékat.

A csoportok a következő munkafolyamatokat végzik:

1. CSAPAT: az interjúk során készített jegyzeteket megosztják a **Padlet** alkalmazáson. A jegyzeteket szöveggé formálják, majd lefordítják angolra, illetve magyarra. A következő lépésben közösen nyelvtani és stilisztikai hibákat keresnek, melyeket tanáruk segítségével javítanak (a diákok a folyamatorientált írás elveit követik).

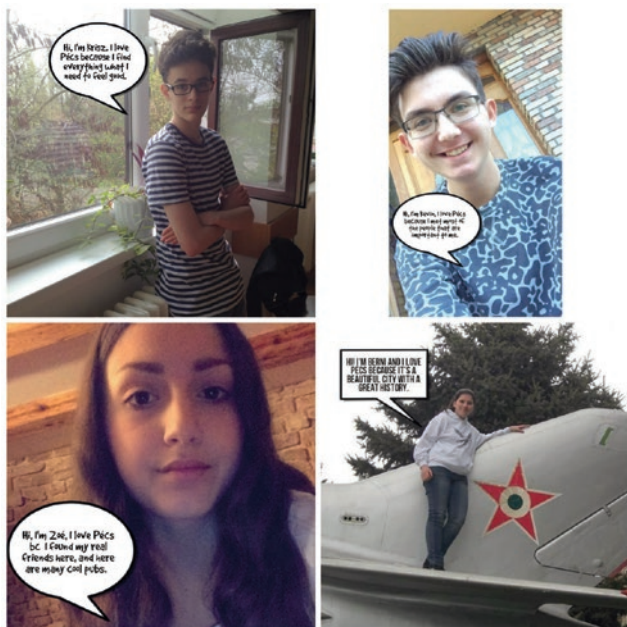

2. CSAPAT: Borítóképet készítenek a munkafolyamat során készült, illetve az oldalon eddig publikált képekből. Az elkészült kollázsokat feliratozzák.

3. CSAPAT: Az elkészült fényképeket a tanulók informatika órán **Photoshop** és **Pixlr** képszerkesztő programokkal szerkesztik.

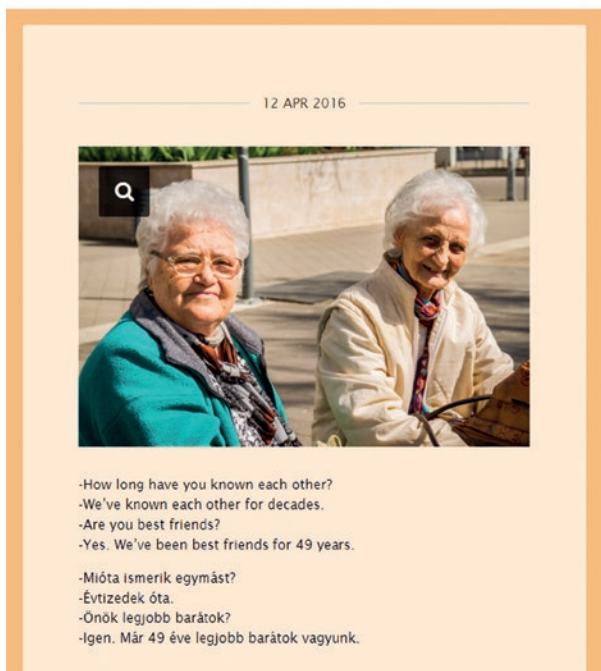
4. CSAPAT: A tanulók és tanáruk bemutatkozó képeket készítenek, ezeket szövegbuborékokkal látják el **Phrase.it** alkalmazás segítségével.

5. CSAPAT: A munkafolyamat során készült videórészletekből, illetve képekből a tanulók werkfilmet készítenek a **Movie Maker** program segítségével.

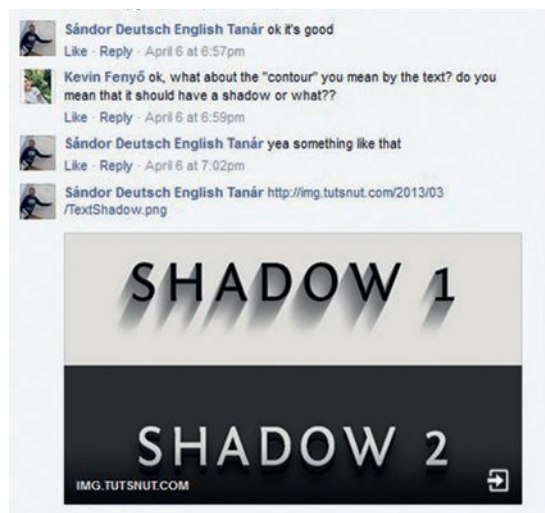
6. CSAPAT: Az oldalhoz tartozó **Tumblr** weboldalt a tanulók újraszerkesztik, aktualizálják. A **Facebook** oldallal párhuzamosan itt is megjelennek a tartalmak, azzal a céllal, hogy nagyobb körben, más célközönség-nél szerezzenek nézettséget.

HOME ARCHIVE RANDOM RSS

Értékelési formák az osztálytermi munka során:

- közös döntés meghozatala a szövegek helyességéről, valósághű tartalmáról
- csoportos beszélgetés zárt tanulói csoportban az elkészült borítóképekről: a tanulók eldöntik, mely képeket töltsék fel

made some collages, they're the same, but a little bit different

- annak megbeszélése, milyen szövegek kerüljenek a bemutatkozó képeikre
- a werkfilmhez felhasználandó videórészletek közös kiválasztása
- to-do-lista alkalmazás (**Flask.io**) segítségével reflexió az elvégzett feladatokra, a készek kihúzása

7. A tartalmak publikálása

Tevékenység: Az elkészült tartalmakat a tanulók és tanáruk posztolják az oldalra.

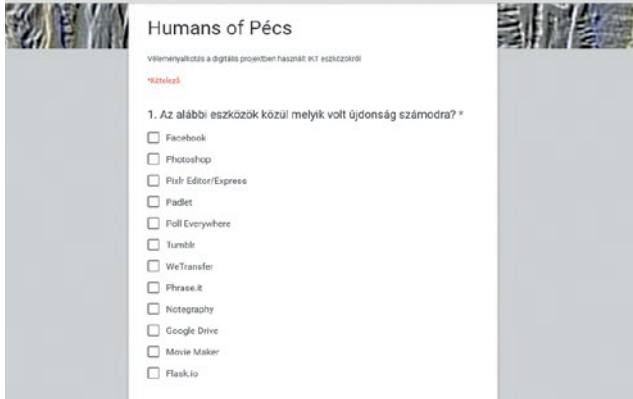
Értékelés: Megjelenítési tervet készítenek, az oldalidőzített posztok és vázlatok funkciójának alkalmazásával. A diákok egymás között megbeszélnek és felosztják feladataikat a tartalmak posztolásával kapcsolatban. Erről személyes üzeneteket váltanak **Facebook Messenger** segítségével.

8. A munkafolyamat értékelése

Angol nyelv: reflektálás a nyelvi és szociális kompetenciák fejlesztésére (online kilépőkártyák angol nyelven).

Informatika: reflektálás a felhasznált digitális eszközök használatára (**Google Forms**).

Mozgóképkultúra és médiaismeret: a promóvideó elkészítése mellett egy werkfilm összevágása, amely a forgatások bakijait, elszólásait mutatja be, ezáltal visszanezhetőek az esetleges nehézségek (pl. türelmetlenségek) és sikeres mozzanatok.

ÖSSZEFOGLALÁS

A projekt sikeresen megvalósult. A diákok aktívan átélhették, milyen egy projekt megtervezése, megszerzése, kivitelezése, és milyen funkciója van a folyamatos értékelésnek. Szociális érzékenységük nőtt, személyiségük fejlődött. Olyan kommunikációs helyzetekbe kerültek, melyek átélése során kapcsolatteremtési kompetenciájuk anyanyelvükön és első tanult idegen nyelvükön is jelentősen fejlődött, ezáltal magabiztosabbá váltak. Elmondásuk szerint több hasonló projektre lenne szükség, hogy újabb helyzetekben próbálhassák ki magukat. A cselekvésorientált tanulás folyamata alatt megtapasztalhatták a nyelvtanulás gyakorlati jelentőségét, és motiváltabbá váltak. A diákok átélhették, hogy a tanulás folyamatai nem csak az iskola épületéhez kapcsolódhatnak.

A létrejött tartalmak közzététele folyamatban van: a 6 angolóra, a 2 mozgóképkultúra és médiaismeret óra, a 2 informatikaóra és a sok önálló munka terméke megtekinthető az iskola honlapján, a projekt Facebook-és weboldalán.

Az oldal fenntarthatóságának céljából a tanulók több évfolyamon is be fogják mutatni projektjüket, ezáltal ösztönözve tanuló társaikat az aktív részvételre, vagyis a városunkat színesebbé tevő emberek online portréjának megosztására.

Felhasznált eszközök

Eszköz	Funkció	Produktum
Google Drive, Google Forms	fájlok, tartalmak tárolása, mappákba rendezése, kérdőív készítése	rendszerezett tartalmak, automatikusan kiértékelt kérdőív
Facebook (zárt, tanulói csoport)	részproduktumok megjelenítése, szervezési információk közzlése	munkafolyamat kronológiai archiválása
Poll Everywhere www.polleverywhere.com	kérdések posztolása, döntéshozatal kedvencekről	kérdéssor az interjúkhoz
Padlet www.padlet.com	képekkel, jegyzetekkel, szövegekkel való kollaboratív munka, online faliújság kilépőkártyák készítéséhez	kétnyelvű szövegek, online kollázs kedvenc képekből
Pixlr Express pixlr.com/express	kollázskészítés	feliratos kollázs
Pixlr Editor pixlr.com/editor	képszerkesztés	szerkesztett, effektekkel ellátott képek
Photoshop	képszerkesztés	szerkesztett, effektekkel ellátott képek
WeTransfer www.wetransfer.com	nagyméretű fájlok küldése	nyers verziójú képek
Movie Maker	videószerkesztés	werkfilm
Tumblr humansofpecs.tumblr.com	blogszerkesztés	a közösségi oldalhoz tartozó blogoldal
Phrase.it phrase.it	szövegbuborékokkal ellátott képek készítése	diákok bemutatkozó képei
Notegraphy www.notegraphy.com	szövegek, feliratok készítése sablonok alapján	feliratos szövegek
Flask.io – to do list www.flask.io	feladatlista-készítő, ellenőrzés	feladatlisták

bűvös-völgy

Szöveg: Maczák Ibolya

Milyen a médiatudatos diák? Kikapcsolja a televíziót, ha reklámot lát benne? Nem ismeri a valóságshow-k világát, és nincs fent a Facebookon? Vagy épp ellenkezőleg: rendszeres nézője-felhasználója mindkettőnek, mivel úgy gondolja, ezek ismerete nélkülözhetetlen a valóság megismeréséhez? Vélhetően mindkét szélsőség ártalmas. De hogyan döntse el egy kamasz, hogy mi hiteles, és mi nem az? Milyen eszközökkel és módszerekkel nevelhetők médiatudatosságra a fiatalok? Ilyen és hasonló kérdések megválaszolásához kínál segítséget a hűvös-völgyi **bűvös-völgy** oktatóközpont.

Médiaértés, médiatudatosság, médiaoktatás

Mit értünk médiatudatosságon? Mit kell figyelembe vennünk ennek oktatása során? Az elméleti kutatások szerint elengedhetetlenül fontos, hogy a médiát a lehetőségekhez mérten reálisan ítéljék meg a fiatalok. Azaz ne „dőljenek be” feltétel nélkül a különböző reklámoknak, és tudatosítsák azt is, hogy a valóságshow-k nem dokumentumfilmek, hanem emberek által megkomponált, tudatos eszközrendszerrel dolgozó alkotások. Ezzel párhuzamosan nem árt, ha azzal is tisztában vannak, miként lehet a média eszközrendszerét minél hatékonyabban működtetni. Ezért fontos lenne számukra annak felismerése is, hogy a média önmagában nem jó vagy rossz, hanem olyan eszközrendszer, amely különböző célok elérése érdekében alkalmazható – elsajátítható, megtanulandó fogásai vannak.

A médiatudatosság jelentheti a média különböző területeinek és azok hatásának mélyebb ismeretét és az azokhoz való kritikai hozzáállás kialakítását is. Az is fontos, hogy az egyénre gyakorolt hatásán túl a fiatalok a média közösségi vonásait is megismerjék. Ezzel összefüggésben a médiatudatosság a gyermekvédelem fontos eszköze is lehet, hiszen ennek révén tudatosodhat a fiatalokban például az is, hogy az internetre feltöltött fotóikhoz olyanok is hozzáférhetnek, akik a legkevésbé sem jogosultak a megtekintésükre.

A filmforgatás kulisszatitkaiba is betekintést nyerhetünk

A fentiekkel összhangban a médiaoktatás célja alapvetően az, hogy megismertesse a tanulókkal a média nyelvét, kifejezőeszközeit, illetve társadalmi szerepét és működés módját – annak érdekében, hogy ezek révén a diákok kapcsolódó választásait értő, kritikus médiafogyasztóvá, a társadalmi folyamatokban aktívan részt vevő médiahasználóvá váljanak. A cél tehát az, hogy a jövő diákjai minél felelősebben és magabiztosabban használják a médiát, és minél jobban eligazodhasanak útvesztőiben.

A Bűvösölgy Stílus című magazinját szerkesztik a diákok

A reklámfilm készítésének is megvannak a műhelytitkai

A híradókészítés összehangolt munkát igényel

Bűvösölgy a Hűvösölgyben

A fenti szempontok elsősorban gyakorlatorientált képzést és készségfejlesztést feltételeznek. A Bűvösölgyet, Magyarország első médiaértés-oktató központját a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság (NMHH) hozta létre. Az intézmény feladata, hogy – az elméleti kutatásokkal összhangban – megtanítsa gyerekeknek, miként használják tudatosabban és biztonságosabban a médiát. Mindezt a gyakorlatban, ahol a kor színvonalának megfelelő módon és eszközökkel foglalkozhatnak a fiatalok a média által felvetett kérdésekkel, problémákkal. Erre nyilvánvalóan azért is szükség van, mert az iskolák többsége nem rendelkezik a szükséges tárgyi feltételekkel – és nem is feltétlenül tartozik feladat körükbe az ilyen típusú oktatás. A Bűvösölgy módszertani tekintetben világviszonylatban is egyedi, bár vannak hozzá hasonló létesítmények – például Dániában, Németországban és Hollandiában. Az oktatóközpont hivatalosan 2014. május 15-én nyitotta meg kapuit – jóllehet tesztüzemben már korábban is fogadott látogatócsoportokat.

Az egykori villaépület egyszerre mesevilág és 21. századi alkotóműhely: színes, világos folyosóiról szakszerűen felszerelt stúdió, vágószoba, vetítőterem nyílik. Az oktatáshoz egy, a célnak megfelelően kialakított személyautó éppúgy rendelkezésre áll, mint a különböző mikrofonok vagy éppen a sűgőgép. A Bűvösölgy tehát korszerű stúdiótechnikai eszközparkkal és képzett animátorokkal várja a látogatókat. Az ott megtapasztalható, élménygazdag alkotómunka minden tekintetben igazodik a Natban és a kerettantervekben definiált oktatási célokhoz. A Bűvösölgyben tartott foglalkozásokat minden esetben dokumentálják, és eredményességüket is mérik. Az idelátogató diákok tapasztalati úton, kreatív folyamatok során – életkoruknak megfelelő szinten és formában – sajátítják el a médiával kapcsolatos ismereteket szakértők által készített oktatási csomagok felhasználásával.

Az oktatóközpont továbbképzési programja révén a pedagógusoknak is kínál új ismereteket. Hogy a diákok és pedagógusaik minél felkészültebben vehessenek részt a foglalkozásokon, az oktatóközpont az egyes programokhoz, helyszínekhez felkészítő anyagokat (óraterveket, módszertani javaslatokat és szemléltető anyagokat) is biztosít a pedagógusok részére. Az NMHH kiadványai a témában a buvosvolgy.hu/cikk/118/ Kiadványok oldalon érhetők el.

Foglalkozások:

Film • Híradó • Sajtó

Rádió és szinkron • Reklám

Internet és mobilkommunikáció

Mindennapok a Bűvösvölgyben

A Bűvösvölgy öt stúdióban hat témakörrel várja az érdeklődőket. Minden helyszínhez két korosztály számára készül program: a 3–6. évfolyam és a 7–10. évfolyam érdeklődéséhez és fejlettségéhez igazodó programokon 5–10 fős csoportokban vehetnek részt a gyerekek. A diákok egy nap a rendelkezésre álló hatból négy különböző foglalkozáson vehetnek részt (egymást váltva, rotációban).

Az írott és a nyomtatott sajtó titkaiba négy munkaállomáson keresztül kóstolhatnak bele a gyerekek. Többféle téma közül választva tervezhetik és szerkeszthetik tematikus lapjaikat. A greenbox stúdióban elkészíthetik saját híradójukat, időjárás-jelentésüket vagy akár reklámműsorukat is. (Utóbbiakhoz a Bűvösvölgy „saját termékeket” kínál!) Rádióműsort is készíthetnek az érdeklődők, ahol is a szerkesztőtől az interjúalanyokig különböző szerepeket alakíthatnak, vagy részt vehetnek egy ismert szignálokat bemutató „zörejkvízen”. Az internet- és mobilkommunikáció témakörén belül a személyes adatvédelem fontosságára és ennek trükkjeire hívják fel figyelmüket egy nyomozós játék segítségével. A filmek szerelmesei pedig egy autós kisfilmet forgathatnak le, melyhez egy használaton kívüli autó éppúgy rendelkezésükre áll, mint a háttérvetítéses technika a stúdióban.

A technikai ismereteken túl a gyerekek azt is megtanulják, mit jelent például az, hogy hírtértek, és megismerkedhetnek a figyelemfelkeltés néhány trükkjével is. Megtapasztalhatják, hogy a figyelemfelkeltő híradás nem feltétlenül tükrözi a valóságot. Megtapasztalhatják, hogy miképpen tudják manipulálni a fogyasztókat a reklámrendezők, az operatőrök – vagy éppenséggel a vágók. Az ilyen módon szerzett, közvetlen élményeken alapuló ismeretek vélhetően marandóbbak lesznek a gyerekek számára az „elméleti” számonkéréseknél, dolgozatoknál. Arról nem is beszélve, hogy különböző tiltásoktól, figyelmeztetésektől mentesen, játékos, elfogadó légkörben kaphatnak képet a média jellemzőiről.

Egy-egy Bűvösvölgyben eltöltött nap végén közösen nézik meg és elemzik a gyerekek – természetesen szakértő felnőttek segítségével – az elkészült „műalkotásokat”, aznapi közös munkájuk gyümölcsét. Ezek a sajtótermékek és kisfilmek a későbbiekben is az „alkotók” rendelkezésére állnak – további megbeszélésekre és elemzésekre tehát az oktatóközpont falain kívül is van lehetőségük a résztvevőknek.

A rádiós műsorvezetés sem könnyű műfaj

Friss hírek, újdonságok

További helyszínek

A tervek szerint a 2016/17-es tanévben megnyílik az első vidéki médiaértés-oktató központ Debrecenben. Az intézmény Hajdú-Bihar, Békés, Borsod-Abaúj-Zemplén, Jász-Nagykun-Szolnok, valamint Szabolcs-Szatmár-Bereg megyéből fogad majd iskolás csoportokat. (A budapesti intézmény ezért csak november 30-ig fogad látogatócsoportokat ezekből a régiókból.)

Ezt követően várhatóan Pécsen nyílik a következő hasonló intézmény, s a tervek szerint a későbbiekben három megyénként létesül majd egy-egy hasonló profilú oktatási központ.

Mobilapplikációk

Az oktatóközpont honlapjának tartalmi újdonságai közé tartoznak azok az ingyenesen letölthető applikációk, amelyek a Virtuális Bűvösvölgy című szó alatt érhetők el az intézmény honlapján. Ezek segítségével új fogalmakat, munkafolyamatokat sajátíthatnak el játékos formában az érdeklődők. Vannak olyan alkalmazások is, amelyek segítségével a biztonságos internethasználat fogásai sajátíthatók el.

A Bűvösvölgy programkínálata tehát folyamatosan újul, változik. Hiánypótló szerepéből adódóan az elmúlt időszak visszajelzései alapján joggal bízhatunk abban, hogy a médiaműveltség, sőt akár a gyermekvédelem intézményrendszerének megkerülhetetlen tényezőjévé válik a közeljövőben.

Bővebb információ: buvosvolgy.hu

Jó gyakorlat a Nemzeti Köznevelési Portálról: A Bakony világa – Erdei iskola

A Nemzeti Köznevelési Portálon bárki megoszthatja tanártársaival pedagógiai jó gyakorlatát. Ezek közül válogatva most **Biró Éva Zsuzsanna** erdei iskolai programját mutatjuk be, amely bár konkrét helyszínre, a Bakonyba vezet bennünket, mégis remek keretet és ötleteket ad egy hatnapos tábor megszervezéséhez bármely más, tetszőleges helyszínen.

A szöveg a Nemzeti Köznevelési Portálon található anyag rövidített és szerkesztett változata.

☰ ADATOK

A program neve ▼

A Bakony világa – Erdei iskola

Szerző ▼

Biró Éva Zsuzsanna (Dunaújvárosi Petőfi Sándor Általános Iskola)

A program rövid leírása ▼

A program elsődleges célja a diákok természetismeret-tudására épülő, komplex ismeretelsajátítási és -alkalmazási rendszer kiépítése. Emellett hangsúlyosan szerepel benne a honismeret és a szociális fejlesztés. A program, mivel alapozó tudást nyújt, alkalmas erdei iskolának. A program felépítése modulrendszerű. Jellemző munkaformája a csoportmunka és a forgószínpad. A program bentlakásos. Cél a Bakony növény- és állatvilágának, természeti értékeinek, történelmi és irodalmi múltjának bemutatása, ezenfelül a turisztikai jelekkel és térképekkel való megismerkedés.

Évfolyam/osztálylétszám ▼

5–6. osztály, maximum 30 fő

Időtartam ▼

6 nap / 5 éj

Tantárgy ▼

természetismeret; hon- és népismeret; testnevelés és sport

Milyen problémát old meg? ▼

komplex tananyag tanítása; tanórai passzivitás; motiváció hiánya

Címkék ▼

projektmódszer; társas kultúra fejlesztése; fenntarthatóságra nevelés; hagyományőrzés; ökotudatosság; egészségtudatos életmód; mozgáskultúra, mozgásfejlesztés

Eszközигény ▼

Nagyítók, távcsövek, mikroszkóp, mérőszalag, „ezer aprócikk” (pl. zsinag, kendők, a természet kincsei stb.), térkép, jegyzetfüzet, gyűjtőzacskó. Növény- és állathatározók, gombászkönyv, képes határozókulcsok. Balta, fűrész, gyufa. „Kalandfüzet”, rajzeszközök, karton, fonal, gyöngy, szalma, olló, ragasztó. Fejvédő kobak, zseblámpa. Sporteszközök, labda. Bográcsok, az ételek nyersanyagai. Ajándékok, oklevelek.

Az anyag teljes terjedelmében itt található meg ▼

player.nkp.hu/play/90273/false/undefined

Középkori vár (fotó: Biermann Bálint)

Tési szélmalom

HELYSZÍN

Tervezett helyszín: A Kisgyón Természetbarát Telep a Bakony kevésbé ismert – és éppen ezért rendkívül értékes – területén, egy erdővel, patakkaival, rétekekkel körülvett völgyben. A helyszín ideális a környék megismeréséhez. A közelben különböző erdőtípusok, rétekek, patakok, víztározó (Fehérvárcsurgói-víztározó) találhatóak. A környék a népi építészet szempontjából is értékes.

A telep szolgáltatásai: kulcsosházak (turistaházak), sátorozási lehetőség, sportpálya, büfé, turistapihenő, tűzrakóhely, vízvételi lehetőség, illemhely, nyilvános telefon (22/415-577), bélyegzőhely.

A táborhely a Gyöngyvirág turistaház. Egész évben üzemel. 35 fő befogadására alkalmas, 5-6 ágyas szobákkal. A turistaház berendezett konyhával, közös helyiséggel, meleg vizes zuhanyzóval, sátorozási lehetőséggel és az udvaron vizesblokkal rendelkezik.

TERVEZHETŐ PROGRAMOK

Gyalogosan a Természetbarát Telep körül:

- ▶ Tűzköves-árok és környéke: hárs és ammoniták
- ▶ Burok-völgy és környéke: tölgyes, buja aljnövényzet, karsztjelenségek, barlangok, gazdag madár- és rovarvilág
- ▶ Dültfás-patak: természetes állapotú vízfolyás
- ▶ Alba Regia-barlang: fokozottan védett
- ▶ Tési-fennsík

Kerékpárral/autóbuszszal:

- ▶ Balinka – Gaja-szurdok: barlangok, vízfolyás, vadállomány megfigyelése vezetővel
- ▶ Mór: Lamberg-kastély, szőlészet-borászat
- ▶ Csókakő: vár, barlangok, sziklaalakzatok
- ▶ Tés: Szélmalom Múzeum, kovácsműhely
- ▶ Bakonyánai vízesés
- ▶ Zirc: Természettudományi Múzeum, Reguly Antal szülőháza, Zirci Arborétum
- ▶ Cseszneki vár
- ▶ Pannonhalma
- ▶ Veszprém

A PROGRAM NAPOKRA LEBONTVA

1. A felfedezés napja. Érkezés, tábori élet kialakítása, a környék felfedezése. Játékos formában növény- és állatismeret. Ismerkedés a turistatérképpel. Feladatlap turistajelekből. Tábortűz.

2. A Bakony hagyománya és élővilága. Kirándulás a Burok-völgybe. Karsztjelenségek, élőhely, a növényvilág, madár- és rovarvilág. Gyűjtögetés: érdekes anyagok, formák a természetben. Hangulati képek készítése, népi tárgyak és játékok megismerése, illetve készítése.

3. A megfigyelés és bátorság napja. A Bakony fővárosának és környékének megismerése: Zirc, Bakonyánna, Tés. A víz hatása az élővilágra. Vízimadarak határozása. Az állatvilág: nyomok, tápláléklánc. Nyomkereső csapatverseny: Irányok, arányok. Tájékozódás, térképjeltek. Séta csendben az erdőben – esti bátorságpróba.

4. Az ember napja. Barlangismeret. Az avarlakók és a vízi élővilág megfigyelése a Dültfás-patakban és a közeli erdőben. A Bakony irodalma. Sportjátékok.

5. A próba napja. Főzés csoportonként. Az elméleti és gyakorlati ismeretek számonkérése játékos formában. Értékelés, jutalmazás. Záró tábortűz.

6. A búcsú napja. Táborbontás. Indulás haza. Útközben Gánt: a régi bánya és a Bányászati Múzeum megtekintése.

ÁTLAGOS NAPIREND

6:30	ébredés, tisztálkodás, öltözés
7:00	rendrakás, reggelikészítés
7:30	reggeli, tizórai elkészítése
8:00	délelőtti program, tizórai
12:00	ebéd
13:00	délutáni program, uzsonna
18:00	vacsora
19:00	esti program, tisztálkodás
21:30	takarodó

Az egyes napok, különösen az ebéd- és vacsoraidő tekintetében eltérhetnek.

PROJEKTMÓDSZER

Erdei iskolánkban a spirális ismeretelsajátítás rendje szerint haladunk. Az egyes napok rendje világos, egyszerű felépítésű. A napok egymásra épülését biztosítják az esti záróértékelések és a következő napra vonatkozó tájékoztatások, csoportbontások. A diákok minden nap tudatosan a közös cél érdekében tevékenykednek. Az elsősorban alkalmazott páros és csoportmunkák során önmaguk is kialakítják saját projektjüket, vezetőt választanak, belső értékelést végeznek, stb. Minden napunk célorientált, ugyanakkor az egyéni ötletek alapján pillanatról pillanatra formálódik, csiszolódik. Erdi iskolánk kiemelt célja a környezetharmonikus életvezetési képességek kialakítása mellett a szociális tanulási helyzetek maximális kiaknázása. Ehhez nyújt elsőrangú segítséget a projekt.

A PROGRAM ELŐKÉSZÍTÉSE ÉS UTÓGONDOZÁSA

Az iskolák a pedagógiai programban rögzített elvek szerint a környezeti nevelés helyi szintű fejlesztését végzik. Az erdei iskola ebbe a rendszerbe beágyazva jelenik meg. A közös előkészítés, az elsajátított erdei iskolai tartalmak a következő szintereken jelennek meg:

Intézményi szint:

A tanórákon és tanórán kívüli foglalkozásokon a diákok környezettudatosságának fejlesztése, ezen belül:

- ▶ Az iskola környezetének megismerése, rendszeres túrák iskolai szervezésben.
- ▶ Környezetvédő szemlélet kialakítása: a tantermek és az iskolaudvar zöldítése.
- ▶ Gyakorlati ismeretek, cselekvési formák elsajátítása: versenyeken, vetélkedőkön.
- ▶ Az iskola belső képének, külső környezetének környezetbarát fejlesztése.
- ▶ Részvétel környezetvédő akciókon, rendezvényeken.

Osztályszint:

- ▶ A tanév során: az erdei iskola a természetismeret, földrajz, biológia, történelem, honismeret, magyar nyelv és irodalom, valamint vizuális nevelés tantárgyak tananyagának gyakorlását, következő évi részleges megismerését szolgálja, illetve a már megismert elméleti tananyag gyakorlati szempontú hasznosítását teszi lehetővé. Az irodalmi, művészeti alkotások lehetővé teszik a diákoknak a művészetekhez való aktív hozzáállást.
- ▶ Az erdei iskola előtt egy hónappal: kiselőadások kiosztása a tájegység természeti, irodalmi, néphagyományi elemeiből.
- ▶ Osztályfőnöki tanórákon beszélgetés a fenntartható fejlődésről.
- ▶ Zöld sarok, faliújság kialakítása az osztályteremben és a folyosókon az erdei iskolában készített munkák felhasználásával.
- ▶ Örökbe fogadott fa megfigyelése.
- ▶ Az iskolakert gondozása (virágoskert).

A MEGVALÓSULÁS TAPASZTALATAI

- ▶ A 6 napos programok óraszámába magába foglalta a kapcsolatteremtés, a tevékenységek és az értékelés folyamatát.
- ▶ Témacsoportjainkat a helyi terepi adottságok és a tanulók életkori jellemzői alapján állítottuk össze. Ügyeltünk arra, hogy bármely témát – a tartalom, módszerek és az eszközök változtatásával – vonzóvá tegyünk az osztály számára, és a tantervi követelményekhez illeszthessük.
- ▶ Minden foglalkozást kapcsolatteremtő és érzékenyítő játékokkal kezdünk. A közvetlen érzékszervi tapasztalás áthatotta az egész foglalkozást.
- ▶ Módszerűl többnyire környezeti játékokat választottunk, melyek feltárták a természet titkait. Minden játék olyan helyzetet teremtett, vagy olyan tapasztaláshoz juttatta a gyerekeket, melyben a környezetünk a tanító.
- ▶ Alkalmazott tevékenységeink: megfigyelés, vizsgálódás, tájékozódás, összehasonlítás, elemzés, becslés, mérés, következtetés, általánosítás, összefoglalás, alkotás, bemutatás, értékelés.

A PROGRAM CÉLJÁNAK BEMUTATÁSA

A környezeti nevelés területén:

- ▶ *Ismeretátadás:* az ember helye a környezetben, az ember szerepe és feladata stb.
- ▶ *Gyakorlati képességek fejlesztése:* viselkedés a természetben, minden érzékre kiterjedő megfigyelés stb.
- ▶ *Attitűdformálás:* az ember helyének megismerése a környezetében stb.

Tantárgyi, tantárgyközi követelményekhez kötődően:

- ▶ *Magyar nyelv és irodalom:* gondolatok, információk, vélemények érthető közlése a beszédhelyzetnek megfelelően stb.
- ▶ *Történelem:* korabeli írásos források; mindennapi élet, életmódtörténet
- ▶ *Matematika:* kellő pontosságú becslések mérés előtt stb.
- ▶ *Természetismeret, háztartástan-életvitel:* anyagok a természetben, megmunkálásuk, hasznosításuk; a természetes és átalakított táj; háztartástani ismeretek: ételkészítés, előkészítés, utómunkák
- ▶ *Rajz és vizuális kultúra:* térkifejezési módok: nézőpontok stb.
- ▶ *Testnevelés és sport:* gyors és kitartó futás, iramuknak a terepviszonyokhoz és a távolsághoz való igazítása stb.
- ▶ *Honismeret:* a ház részei; a falu élete; tárgyalkotó népművészet stb.

Egyéb területeken:

- ▶ Gazdagodjon érzelmi viszonyulásuk a természethez. Legyenek képesek önállóan rendezni környezetüket. Sajátítsák el és alkalmazzák az alapvető higiénés szabályokat, stb.

MINTAFELADATOK ÉS MEGOLDÁSUK A „KALANDFÜZET”-BŐL

1.2 Földtani értékek a Nemzeti Park területén

A kép és a leírás segítségével határozd meg, mi a nevük!

A képződmény 337 m magas Monoszló határában

Hegyesztű

A Szent György-hegy felett terül el az a település, amely a nevét is adja

Tapolcai-tavasbarlang

A Káli-medence jellegzetes „kőtenger” kőképződménye

Szentbékállai kőtenger

A Tihanyi-félszigeten található

Barátlakások

1.8 Milyen régi bakonyi foglalkozásokat rejtenek?

Kaszab	Disznóvágásnál segédkezik	Pintér	Hordó és egyéb faedény készítője
Csutorás	Fából való lapos kulacs készítője	Bognár	Kerékgyártó
Szűcs	Bőrből varr ruhadarabokat	Fazekas	Cserépedény-készítő
Szűrszabó	Posztóból szűrt készít	Irhás	Zsíraddal tartósítja a bőrt
Takács	Fonalat dolgozza fel, sző, fon	Szörtarisznyás	Kecskeszőrből font 4 színű tarisznya készítője
Tobak	Bőrelőkészítő	Képfestő	Vászonfestő
Cserzővarga	Növényi anyagokkal kezeli a bőrt	Juhász	Juhot őriz
Csizmadia	Cipőt varr	Kanász	Sertést őriz
Tutyikészítő	Gyapjából készülő papucs készítője	Csordás	Tehenet őriz

2.3 Barangolások. Hol láttad őket, mi a nevük?

Jásd, vízimalom

Jásd, Szentkúti kápolna

Tés, szélmalom

Tés, kovácsműhely

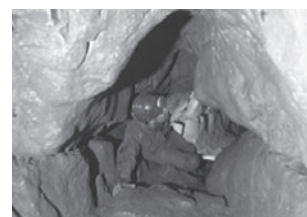
Bakonyháza, Római-fürdő

Bakonyháza, Savanyú Jóska barlangja

Dudar, kőbánya

Tési-fennsík, Alba Regia-barlang

„Legyél te is válogató!”

Szelektív hulladékgyűjtést népszerűsítő iskolai program

A szöveget a www.templomdomb.hu/valogatos és www.hulladek-suli.hu alapján összeállította: **Tar Éva**

A példamutató iskolai környezet, ezen belül a szelektív hulladékkezelés kiemelkedő jelentőségű a környezettudatos magatartásformák kialakításában. Szentendrén a **Templomdombi Általános Iskola** évek óta működtet egy olyan szelektív hulladékgyűjtési modellt, mely független a település hulladékgazdálkodási rendszerének fejlettségétől. A kidolgozott program oktatócsomag formájában mások számára is elérhető.

„Hulladék-suli”

„A hulladékhegyek mennyiségéből és minőségéből úgy tűnik, hogy a földlakók minden energiájukkal azon fáradoznak, hogy a rendelkezésükre álló nyersanyagokat hulladékká alakítsák.” (Egy földönkívüli naplójából)

A fent idézett földönkívüli sajnos nagyon jól látja a hulladékhelyzetet. A világon szinte mindenütt napról napra több hulladékot termelünk, és egyre nagyobb gondot okoz az elhelyezése. A települési vagy regionális hulladéklerakók hamar megtelnek, és az új, korszerű, biztonságos hulladéklerakók létesítése a magas költségek és a lakossági tiltakozások miatt nagy nehézségekbe ütközik. A hulladék pedig eközben folyamatosan képződik, ezért sürgősen tennünk kell valamit.

„Hulladék-suli – Szelektív hulladékgyűjtés az iskolában” címmel jelent meg egy oktatóanyag, melynek szerzője, *Csalló Attila* vallja: „A környezeti nevelés a példamutató iskolai környezettel kezdődik. A hétköznapi iskolai élet minden elemében (vízellátás, világítás, fűtés, takarítás, hulladékkezelés stb.) meg kell jelennie a környezettudatosságnak. Így kézenfekvő dolog, hogy takarékoskodunk a vízzel, energiával, környezetbarát takarítószerket használunk, és a hulladékot szelektíven gyűjtjük. Az iskoláknak és a pedagógusoknak élenjáró szerepet kell vállalniuk ezekben a folyamatokban.”

Az oktatócsomag célja: megismertetni, majd bevezetni a korszerű hulladékkezelés alapvető módszerét, a szelektív hulladékgyűjtést az iskolákban. A feldolgozás során a tanulók megismerkedhetnek a hulladékok típusaival, történetével, keletkezésének okával, a hulladékkezelés megelőzésének lehetséges módjaival; az újrahasználat, a hasznosítás feltételeivel, lehetőségeivel; az ártalmatlanítás leggyakoribb változataival és környezeti hatásaival.

A program kidolgozói azt szeretnék elérni, hogy a gyerekekben, akik iskolájukban megtanulják, begyakorolják a szelektív gyűjtéssel együtt járó feladatokat, kialakuljon az igény, hogy azt otthonukban is megvalósítsák és működtessék.

Ha a felnövekvő nemzedék tagjai a helyes életvitel, azon belül hulladékkezelés ismeretében lépnek ki az iskolából, akkor talán van esélyünk a Föld megmentésére, a fenntartható fejlődésre.

A templomdombi példa

A szentendrei Templomdombi Általános Iskola pedagógusai – köztük *Csalló Attila* oktatásinformatikus – évek óta azon fáradoznak, hogy környezetüket ismerő, tisztelő és vele összhangban élő embereket neveljenek. Pedagógiai programjuk és helyi tantervük alappillére a környezeti nevelés, melynek egyik megnyilvánulási formája a környezetbarát iskolai élet kialakítása. Ennek egy lényeges eleme a hulladékok korszerű gyűjtése,

kezelése. A városban elsőként vezették be a „hasznosítható” hulladékkomponensek elkülönített gyűjtését. Kezdetben a papírt, a szerves hulladékokat, az elemeket gyűjtötték külön az iskolában.

Iskolai program előkészítéseként rendhagyó osztályfőnöki órákat és egy témanapot szerveztek, melyet a tantestület és a technikai dolgozók elméleti és gyakorlati felkészítése előzött meg. A gyerekek ösztönzésére versenyt is hirdettek, melynek célja a hulladékok minél alaposabb szétválogatása volt.

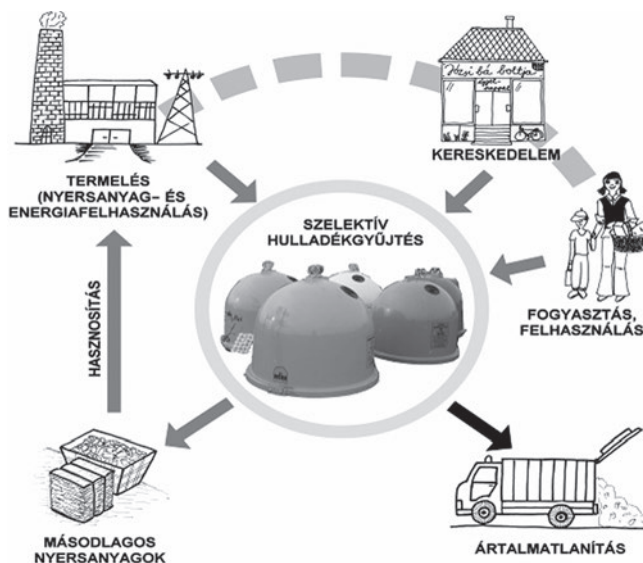
Közben, mint ahogy az utóbbi években sok hazai településen, Szentendrén is bevezették a szelektív hulladékgyűjtést. Hulladékgyűjtő szigeteket alakítottak ki, és hulladékudvar létesítését is tervezik. Lehetővé vált a szelektíven gyűjtött hulladékok egyszerű, „olcsó”, biztonságos elhelyezése, továbbadása, és ezzel egy időben kibővült a gyűjthető hulladékok köre is.

A városi hulladékgazdálkodás változása következtében a Templomdombi Általános Iskolában is szükségessé vált a korábbi iskolai modell további hulladékkomponensekkel való bővítése (üveg, műanyag), valamint a szelektív gyűjtésbe bevont lakosok számának növekedése miatt a helyes használat, a megelőzés érdekében a tudatformálás bővítése, erősítése. Így vált szükségessé a „Legyél te is válogatós!” című programsorozat kidolgozása, mely a Pest Megyei Közalapítvány pályázati támogatásának segítségével valósult meg, s más iskolák számára is elérhető.

A rendszer és sikere

A Templomdombi Általános Iskolában kidolgozott program egy két-három hónapot felölelő, az iskolai szelektív hulladékgyűjtés bevezetését, bővítését vagy felújítását segítő, hét foglalkozásból álló projekt. Tartalmazza a hulladékokról szóló legfontosabb ismereteket. A programsorozatot iskolagyűlések keretében célszerű megvalósítani. Természetesen, ha erre nincs mód, akkor más formában is sor kerülhet rá (osztályfőnöki óra, témanap, témahét stb.). A foglalkozásokat a „kevesebb több” elve, a fokozatosság, az egyszerűség, a szakszerűség és a praktikusság jellemzi.

A Templomdombi Általános Iskolában a programsorozat eredményeképpen megújult és kibővült a szelektív hulladékgyűjtő rendszer; a tanulók tájékozottabbak lettek a hulladékkal kapcsolatos ismeretek terén, s ennek következtében motiváltabbak a szelektív hulladékgyűjtők helyes használatára. A lerakásra kerülő iskolai hulladék mennyisége csökkent, a szelektíven gyűjtött hulladékok tisztasága nőtt. Csökkent az „egyutas” csomagolóanyagok mennyisége. A tanulók is hatottak családjuk hulladékkezelési szokásaira, ennek következtében remélhetőleg javult a városi hulladékgyűjtő szigetek konténereiben levő hulladék tisztasága, és nőtt a szelektíven kezelt hulladék mennyisége is. Mindezek következtében pedig nőtt a tanulók, a szülők, a pedagógusok környezettudatossága is. A jó példa tehát adott, s követőkre vár!

Az iskolai szelektív gyűjtés bevezetésének lépései

A jól működő, sikeres iskolai szelektív hulladékgyűjtési rendszer bevezetéséhez a következő tevékenységeket célszerű elvégezni az iskolában:

1. **Állapotfelmérés.** Első lépés a jelenlegi hulladék helyzet feltérképezése az iskolában, a településen, a régióban. Az esetlegesen már létező folyamatokról, részfolyamatokról információk összegyűjtése.
2. A szelektív hulladékgyűjtés **elméletének és gyakorlatának a megismerése**, megismeretése a tanárokkal, a technikai dolgozókkal, a tanulókkal. A munka sikere nagyban függ attól, hogy kellően felkészültünk-e, felkészítettük-e a programban részt vevőket arra, hogy mi a lényege a folyamatnak, és hogy miért csináljuk.
3. A folyamat végrehajtásához szükséges **személyi feladatok megbeszélése**, rögzítése.
4. A szükséges **tárgyi feltételek** megteremtése.
5. Az **ösztönző rendszer** kidolgozása, kihirdetése, ellenőrzés, értékelés.

Felhasznált és ajánlott irodalom:

www.templomdomb.hu/valogatos
www.hulladek-suli.hu

A „Legyél te is válogatós!” programsorozat forgatókönyve

1. Hulladékos alapismeretek

Az iskolai szelektív hulladékkezelés beindítása, bővítése előtt meg kell ismertetni a tanulókat és a dolgozókat a legfontosabb hulladékgazdálkodási alapismeretekkel (alapfogalmak, alapelvek, módszerek stb.). Ennek keretében megismerik a gyerekek a hulladékok fajtáit, csoportosításuk lehetőségeit. Tisztázzák az iskolai hulladék helyét a hulladékok rendszerében. Megismerkednek a hulladékok történelmével, az egyes történelmi korok jellemző hulladékféleségeivel. Megmutatjuk, hogyan változott a hulladék összetétele, mennyisége. Felhívjuk a figyelmet korunk negatív jelenségeire (a veszélyes anyagok és a csomagolóanyagok mennyiségének növekedése stb.). Megismertetjük a mai háztartási hulladékok képződésének folyamatát, a szelektív hulladékgyűjtés módszereit, a háztartási hulladékok fajtáit.

2. Hogyan csináljam?

Az alapismeretek elsajátítása után be lehet szerezni a hulladékgyűjtőket, ki lehet helyezni őket a termekbe, folyosókra, az udvarra. Ezzel egy időben kell tartani egy olyan bemutatót, ahol az iskola minden dolgozója és tanulója (a technikai dolgozóktól a tanárokon át az iskolaigazgatóig mindenki) jelen van. Ezen a foglalkozáson be kell mutatni az új szelektív hulladékgyűjtési rendszert (városit és iskolait egyaránt). Meg kell mutatni, hogy hol milyen gyűjtők vannak, milyen hulladékot lehet beletenni az egyes szemetesekbe, milyen nem, milyen szimbólumokkal, feliratokkal vannak ellátva a konténerek, hulladékgyűjtők. Válaszolni kell a dolgozók és a gyerekek kérdéseire is.

3. Mi történik a válogatott hulladékkal?

Nagyon fontos, hogy a programban részt vevők tudják, mit miért csinálnak, ezért be kell mutatni a szelektíven gyűjtött hulladék hasznosítását. Rávilágítunk a helyi, települési hulladékkezelési rendszer és a mi általunk működtetett iskolai hulladékkezelés kapcsolódási pontjaira. Bemutatjuk, hogy a mi rendszerünk színeiben, gyűjtési körében is hasonló a településéhez. Megmutatjuk, hogy az általunk szelektíven kezelt másodnyersanyagok hogyan kerülnek be a település rendszerébe. Hogyan ürítjük az iskolai és a városi konténereket, hogyan és hová szállítják a hulladékokat, hogyan válogatják, tömörítik, bálázzák. Anyagfajtként ismertetjük a hasznosítás lehetőségeit, megmutatjuk milyen „új” termékeket lehet készíteni az általunk összegyűjtött hulladékokból.

4. Ártalmatlanítás

Az előző téma a szelektíven kezelt másodnyersanyagként hasznosítható hulladékkomponensekkel foglalkozik, ez pedig a vegyesen kezelt, tovább már nem szelektálható hulladékok sorsát mutatja be. Eze-

ket a hulladékokat ártalmatlanítani kell. Bemutatjuk a gyerekeknek a két leggyakoribb ártalmatlanítási formát, a hulladéklerakást és a hulladékégetést. Megmutatjuk a korszerű, biztonságos hulladéklerakó védelmi berendezéseit. Végigkísérjük a hulladék útját a kukásautótól a lerakásig. Rávilágítunk az illegális vagy nem korszerű lerakók környezeti hatásaira. Elemezzük a hulladékégetés előnyeit és hátrányait.

5. Ösztönző rendszer

A már bevezetett szelektív hulladékkezelés még a szükséges alapismeretek birtokában is megbukhat megfelelő ösztönző rendszer működtetése nélkül. Különösen a kezdeti időszakban segíti a minél alaposabb és tisztább szelektálást.

Versenyt hirdetünk az osztályok között. Figyeljük az osztályokban keletkező hulladék tisztaságát. A takarítók vagy egy tanulókból szervezett értékelő csapat napi rendszerességgel ellenőrzi a szemetesek tartalmát. (Szigorúan csak szemrevételezésről van szó!) Havonta összesítjük az eredményeket. A legjobban teljesítő osztály megkapja jutalomból a Paperwall Kft. szelektív hulladékgyűjtős játékát használatra. Az év során legjobb osztály pedig az iskolai alapítvány jutalmában részesül (kirándulás, ajándékok stb.).

6. Előzd meg a hulladékképződést!

A hulladékok képződését két fő módon lehet csökkenteni. Az állam által létrehozott jogi és gazdasági szabályzókkal hatni lehet a hulladékkal kapcsolatba kerülőkre. Befolyásolni lehet őket, hogy kevesebb és kevésbé ártalmas hulladékot termeljenek. Mi magunk tudatos fogyasztással, szemléletformálással csökkenthetjük a hulladékok mennyiségét és milyenségét. Bemutatjuk azokat az elveket, amelyekkel környezetbaráttá tehetjük fogyasztásunkat.

7. Zöld tízórais doboz

Az iskolai csomagolási hulladék mennyiségének csökkentésére és megelőzésére hirdetjük meg a zöld tízórais doboz programot. Célunk, hogy a gyerekek és szüleik a többször használható, tartós csomagolóanyagokat (műanyag tízórais dobozok, táskák, kulacsok stb.) részesítsék előnyben az eldobható, felesleges csomagolóanyagokkal (alufólia, polietilén fólia, zacskó, eldobós Tetra Pak doboz, PET-palackok stb.) szemben. Mintadobozok, kulacsok bemutatásával kezdjük a programot. Levelet fogalmazunk meg a szülőknek, melyben a többször használatos csomagolóanyagok használatára kérjük őket. Az iskolai menzának is küldünk egy hasonló levelet, hiszen aki ezt a fajta étkeztetést választja, az ki van szolgáltatva a csomagolási gyakorlatoknak is. Egy hónap türelmi idő után tízórai- és ebédszünetben megfigyeljük a tanulók csomagolási szokásait. Az osztályeredményeket bevonjuk az iskolai versenybe is.

Budapest–Cremona a gasztronómia és a víz tükrében

Témahetek egy olasz–magyar Erasmus+ pályázatból

Szöveg: **Magyar-Guba Melinda**, a budapesti Kölcsey Ferenc Gimnázium olasz–francia szakos tanára

Keressünk partneriskolát!

Iskolánk, a budapesti Kölcsey Ferenc Gimnázium több éve bonyolít le diákcsere-akciókat az egyik milánói gimnáziummal. Az Európai Unió által kiírt Erasmus+ program „Iskolai, óvodai stratégiai partnerségek” közoktatási témában meghirdetett pályázatát is velük szerettük volna megvalósítani, azonban az utolsó pillanatban visszaléptek. Segélykiáltásként írtunk az e-twinning felületre (ahol a pályázathoz európai partneriskolákat lehet keresni különböző paraméterek alapján), és így találtunk egymásra a cremonai *Istituto di Istruzione Superiore „Stanga”* mezőgazdasági szak-középiskolával.

A pályázatot az olasz munkaközösség tanárai írták, és miután 2014 szeptemberében megnyertük, a megvalósítását is ők koordinálták. 2014–2016 között szoros együttműködésben dolgoztunk velük, ennek köszönhetően olaszul tanuló diákjaink a projektet megvalósító diákcsere-akciókon vehettek részt Olaszországban.

A munkanyelv az angol mellett az olasz volt. A projekt címe: *A way to understand each other: eat and talk (Út egymás megértéséhez: együnk és beszélgessünk).*

Négy mobilitás (utazás) – négy téma

A két év alatt négy projekthét valósult meg, melyhez a fent említett általános témát négy altémára osztottuk. A mobilitások alkalmával Budapesten és Cremonában feladatokat dolgoztunk ki a hét témájával összhangban. Az utazást megelőző hónapokban a diákok és tanárok online formában már együtt dolgoztak, és nemzetközi csoportokban készültek az adott hét témájából. A két év talán legkiemelkedőbb eseménye a milánói világi kiállításon való részvétel volt, melynek az étel, tágabb értelemben a minőségi étel és a fenntartható fejlődés volt a témája, amely szorosan kötődött pályázatunk céljaihoz is.

A projektben részt vevő tanárok: Bakó Katalin, Vadász Eszter és Magyar-Guba Melinda

Első projekthét: Same ingredients, different recipes (Azonos hozzávalók, eltérő receptek)
(2015. február, Cremona, Észak-Olaszország)

Az első mobilitás alkalmával Cremonába mentünk (20 diák és 2 kísérő tanár), ahol az olasz kultúra jellegzetességeivel ismerkedhettünk meg közelebbről. Találkoztunk az olasz sajtókészítés folyamataival, meglátogattuk a Sperlari édességgyárat és egy Stradivari hegedűt készítő mesterhez is ellátogattunk. A diákok – az élményekkel való gazdagodáson túl – egy ételfotókkal illusztrált, háromnyelvű szótárt is készítettek az utazáshoz kapcsolódóan.

Második projekthét: Languages as tools to tradition and local agriculture (A nyelv: a hagyományok és a helyi mezőgazdaság megismerésének eszköze)
(2015. június, Budapest)

A második projekthét programjait Budapesten dolgoztuk ki. Az utazást megelőző hónapokban a diákok tanáraik segítségével preziket készítettek olasz–magyar vegyes csoportokban az évszakokról és a hozzájuk kapcsolódó népi, mezőgazdasági és ünnepi hagyományokról. A prezi.com co-editing funkciója lehetővé tette, hogy ugyanazon preziket a diákok különböző helyszíneken és időpontokban szerkeszthessék.

Erasmus+

A budapesti projekthét alatt így csupán finomítani kellett az elkezdett munkákat.

A hét során jártunk a szentendrei skanzenben, ahol angol nyelvű tematikus foglalkozáson vettünk részt *Mindent napi kenyérünk* címmel. Ellátogattunk a Várnegyedbe, hajóztunk a Dunán, és közös bevásárlást szerveztünk a Vásárcsarnokban az esti vacsorához. A hét egy közös délutáni programmal zárult, amelyre meghívtuk az osztályban tanító tanárokat, az iskola igazgatóját és a szülőket, hogy tekintsék meg a preziket, és beszélgessenek az olasz és a magyar iskola tanáraival.

Harmadik projekthét: Feeding the planet, energy for life (Táplálni a világot, energiát adni az életnek)

(2015. október, Cremona és Milánó, Expo)

A harmadik projekthét témája valójában a 2015-ös milánói világkiállítás mottója, ezért ezen a héten ezt a témát jártuk körbe. Az utazást megelőző hetekben a diákok a korábbi világkiállítások témáit kutatták. Olaszországba érkezésünkkor rögtön Milánóba indulunk az Expo helyszínére. A diákok kis csoportokban önállóan látogatták a pavilonokat, és dokumentálták a vívmányokat, újításokat. Másnap fotókkal tarkított eszmecsere, élménybeszámoló zajlott a csoportok közt. Felemelő élmény volt egy ilyen világméretű eseményen részt venni, amit öt évente rendeznek meg, mindig más földrészen.

A hét folyamán ellátogattunk még az erre a tájegységre jellemző Culatelli (szalámikészítő) műhelybe, illetve házi tésztát gyúrhattak a diákok egy hivatásos szakáccsal. Egyik este az egyébként szállodában lakó magyar diákokat olasz családok látták vendégül vacsorára, akikkel interjút készítettek tudatos étkezési, avagy környezetvédelmi szokásaikról. A projekthét ismét a héten tanult, szerzett, készített eredmények bemutatásával zárult.

Negyedik utazás: Water as a source for life (A víz mint az élet forrása)

(2016. április, Budapest)

Kétéves projektünk utolsó projekthetében a víz témáját dolgoztuk fel közösen. Magyarországi látogatásukat megelőzően az olasz diákok három egymást követő pénteken videokonferencia formájában adták elő a vízről készített kémiai elemzéseiket, kísérleteiket, prezentációikat a magyar diákok az iskola számítógéptermben követhették online.

Miután megérkeztek, ellátogattunk a Balatonra, Tihanyba, ahol egy angol nyelvű szakvezetésen vettünk részt a Belső-tó körül. Ezt követően egy budapesti termálfürdőt is felkerestünk. Olaszország hasonlóan gazdag termálfüzekben, ezért ez jó kapcsolódási pontot jelentett a két ország között. A hét talán legnépszerűbb programja a Kopaszi-gáton való sárkányhajózás volt. A hét az egyik részt vevő diák szüleinek felajánlása révén projektessel zárult: pilisi házukban látták vendégül közel 50 fős csoportunkat.

Egy nyelvi gimnázium és egy mezőgazdasági szakközépiskola sikeres együttműködése

Mivel a két iskola diákjainak különböző volt a szociális háttere, érdeklődése és profilja, ez a közös munkában a toleranciát, a másik elfogadását erősítette. Sok diák az utazások alatt családnál lakott, ezzel is megtapasztalhatták az életmódbeli különbségeket egy vidéki kisváros és a fővárosi élet között.

Míg a Kölcsey Gimnázium az olasz és angol nyelvi profilt erősítette a projektben, addig a cremonai Stanga diákjai a kézzelfogható, gyakorlati tudás hasznosságára világítottak rá. A budapesti olasz tanárok mindvégig napi kapcsolatban voltak az olasz pedagógusokkal, aminek köszönhetően felfrissíthették, fejleszthették nyelvtudásukat.

A program keretében a magyar diákok és tanárok sikeresen elsajátították a prezi.com prezentációs szoftver használatát, majd megtanították azt az olasz diákoknak is, mindeközben kiválóan fejlesztették nyelvtudásukat és IKT-kompetenciájukat.

Úton a nem formális tanulás felé

A projektheteken a nem formális nevelés eszköztárából merítve számos közösségépítő játékra került sor, mely segítette mind a pozitív csoportdinamika alakulását, egymás megismerését, elfogadását, mind az idegen nyelvi kompetenciák fejlesztését.

A projekt során szerzett nem formális tanulási tapasztalatok tudatosítása végett az első projektév végén a résztvevők a magyarországi mobilitás utolsó napján értékelték a projekt során lezajlott tanulási folyamatokat, a csoportmunkák milyenségét, továbbá reflektálhattak saját és csoportjuk munkáira. A Prezi szoftver használata egyben a „peer education” pozitív hozadéka, a diákok és tanárok együttműködési képességeit is fejleszti.

A projekt során használt sok személyiségfejlesztő foglalkozás közül kiemelném az úgynevezett *Tegyünk egy lépést előre!* (*One step forward*) című játékot, melynek célja a társadalmi különbségekre való érzékenyítés. Ennél a gyakorlatnál is a *Kompasz – Kézikönyv a fiatalok emberi jogi képzéséhez* (Európa Tanács, 2000) nem formális oktatási segédanyagra támaszkodtunk. A játék során a diákok húznak egy-egy szerepkártyát, melyek különböző társadalmi csoportokat jelenítenek meg. Miután a résztvevőknek sikerült behelyezked-

niük a szerepükbe, felsorakoznak egy képzeletbeli startvonalra. A szerepüket nem árulják el, csak a játék végén. A csoportvezető különböző állításokat mond (pl. „Minden héten elmehetek moziba, ha szeretnék.”). Ha egy állítás igaz rájuk, tesznek egy lépést előre. A játék végén jól látható, hogy – mint az életben is – nem mindenki egy vonalon áll, sőt van olyan is, aki egyetlen lépést sem haladt előre. Ez a gyakorlat nagyon jól alkalmazható nyelvórán, nemzetközi, többnyelvű vagy multikulturális csoportokban is.

Élet a projekt után

Céljaink közt szerepel, hogy legújabb projektpartnerünkkel a pályázat végeztével is szoros szakmai kapcsolatban maradjunk. Mivel a két év során az együttműködés nagyon gyümölcsöző volt, hosszú távú terveink közt szerepel, hogy a már meglévő milánói iskola mellett cremonai partnerünkkel is hagyományos diákcsereprogramot alakítunk ki. Így iskolánk olaszos diákjai és tanárai még több külföldi tapasztalathoz juthatnak. Minden kedves kollégának szívből ajánlom, hogy pályázzon, a diákoknak pedig, hogy vegyenek részt egy ilyen fantasztikus nemzetközi együttműködésben.

„**A** kínai nagy fal az egyetlen ember alkotta építmény, amely az űrből is látszik.” Majdnem kétszáz éve már, hogy ez a „városi legenda” tartja magát. Van benne valami, amitől könnyű megjegyezni és továbbadni. Olyan csodás, olyan hősies, olyan tudományos és mégis titokzatos. Mi volna, ha ezt a receptet az igaz, valóban tanulandó ismeretekre is alkalmaznánk? Mi volna, ha mindenben, amit és ahogyan oktatunk, megkeresnénk az ötletet? Az ötletet, ami ragad – ahogy a *Heath* testvérpár népszerű könyvében, a *Made to Stick*-ben írja.

Mitől, miért ragadós az ismeret? Mert egyszerű, könnyen érthető. Mert kézzelfogható vagy szemmel látható. Mert érzelmet kelt: örömet, meglepettséget, beavatottságot vagy büszkeséget. Akár félelmet; nem bénító, hanem serkentő félelmet. Mert van felidézhető ereje: kapcsolódik saját tapasztalatainkhoz, élményeinkhez, benyomásainkhoz. Mert összekapcsolható más ismeretekkel, így bejárhatóvá téve az egész világot. Mert kifejezhető: elmondható azoknak is, akiknek nincsenek elmélyült előismereteik.

Ötlet mindenhez kell. A pedagógiai programhoz, a tantervhez, minden egyes órához. Ahhoz is, amelyet „ezredszere” tanítunk. Ezen gondolkodunk a buszon hazafelé menet: Mitől lesz izgalmas holnap a hatodik órában a gyűrűsférges osztálya? Mitől akarnak majd a diákok Rákóczinak szobrot emelni – de legalább Facebook-profil létrehozni (vagy már van is neki...)? Hogyan fogom holnap Babits kései líráját megtanítani? Amikor 1956 ötvenedik évfordulóján a forradalmat először el lehetett „játszani” a város különböző helyszínein, közelebb lépett az ünnep. Közelebb a szavaknál, a leckéknél, a képeknél. Amikor digitálisan körbe lehet járni a jurtát, egy olyan kor lakhelyét, amelyből

Az ötlet

Szöveg: **Aczél Petra** | Fotó: Nagy Gábor

hiteles kép nem maradhatott fenn, akkor egyszer csak lehetségessé válik az, hogy éljünk abban, amit tudunk. Amikor Weöres Sándor bronzölebe lehet ülni a szombathelyi parkban, akkor eszünkbe jutnak a versei is – beleszavaljuk költeményeit a sétába, miközben megérintjük a szobrot.

Amennyi az előnye ezeknek a „performanszoknak”, ötleteknek, annyi a kockázatuk is. A tekintélyvesztés. Az elvont tudás befogadására való képesség fejlesztésének elhanyagolása. Az ilyen módon ki nem fejezhető, meg nem jeleníthető ismeretek figyelmen kívül hagyása. Annak sugalmazása, hogy tanulni mindig élmény, hogy tudni merő szórakozás.

Igen, ez mind igaz. De az ötlet sajátossága, hogy lehet rossz is. És az is a sajátossága, hogy a rossz ötletet követheti újra egy jó. Merthogy az ötlet, pontosabban az ötletesség nem eszköz, hanem képesség. Aki ötletesen tanít, az gondolkodni nevel: bátorságra és megismerni vágyásra. Azt sugallja, hogy a kíváncsiságnak minden megbocsátható, és hogy nem lehet rosszat kérdezni. Hogy gondolatban elrugaszkozhatunk, akár az űrig. Az ötlet több mint jó fogás, hangzatos bevezető, praktikus bemelegítés. Az ötlet: lehetőség. Hogy azon az órán tényleg történjen valami. Hogy közösen birtokba vegyük és formáljuk az egész világot.

Kis faluban tanító kolléganóm meséli, hogy az egyik tavaszi „kockás inges” tiltakozáson neki kellett helyettesítenie az éppen tiltakozó (és ezért nem tanító) kollégát. Ekkor derült rá fény, hogy az illető óráján mit és hogyan tanulnak a diákok. Például „nyelvtanverset”, amit felmondhatnak az ötösért. Igaz, a szófajokkal már volt egy kis problémájuk. Ugyancsak a nyelvtanóra kapcsán hallottam arról, hogy egy tanárnó „tündérnyelvet” talált ki: a csak magánhangzókkal kimondott szavakat értve rajta. Jó és rossz gyakorlatokról volt szó nemrégiben a Magyar Nyelvstratégiai Kutatócsoport által Nagyváradon és Budapesten rendezett, kicsit provokatív című konferencián: „Hogyan (ne) tanítsuk a nyelvtant?” A nyelvtanóra kapcsán olyasmik is kiderülnek, hogy mesét a gyerekek csak két Kati nénitől hallottak: az óvó nénitől és a tanító nénitől. Meg hogy a mai gyerekeknek nincs napirendjük, szétfolyik a napjuk, de nyelvtanórán szóba lehet hozni a napirendet – a mondatrendhez hasonlítva...

Tanári módszereim többségét egykor volt tanáraimtól és mostani kollégáimtól sajátítottam (sajátítottam) el, valahogy úgy, ahogy az író gyűjti anyagát, majd saját személyiségére átformálva megírja. (Emlékszem rossz példákra: ezekről már akkor úgy gondoltam: na így nem.)

Egyik ilyen példám, hogy érdemes „elmozdítani” az órát. Változtatni az ülésrenden, de akár a helyszínen is. Egyszer a gödöllői Grassalkovich-kastély parkjában, máskor az egykori Savaria római kövesútján tartottam órát. Ezt a módszert Fűzfa Balázs szombathelyi docens kollégám, az élményközpontú irodalomoktatás „atyja” magas szinten űzi. Legenda módszer: Kosztolányi *Hajnali részegség* című versét hajnalban, a kollégium tetején tanítja. Akik álmosan kikecmeregnek az ágyból, és részt vesznek ezen a rendhagyó

Mese csak két Kati nénitől...

Szöveg: **Balázs Géza** | Fotó: Nagy Gábor

irodalomórán, egy életre kötödni fognak a vershez. Ugyancsak Fűzfa Balázs találmánya a 12 legszebb magyar vers helyhez kötése: a vers születésének helyén össznépi közös versmondás, előadások meghallgatása s persze a rendezvénynek kötetben való publikálása. Egy 24 órás („interaktív”) Ottlik-felolvasásán én is részt vettem – Ottlik Géza születésének 100. évfordulóján. A szombathelyi Berzsenyi Dániel Könyvtárban előre fel lehetett iratkozni, hogy mikor kapcsolódunk be a programba. Bevallom, nem hittem benne, hogy bármilyen hatással lehet rám, ha egy 24 órás felolvasás egy óráján ott leszek. Délután érkeztem, üdítővel és süteménnyel fogadtak, majd beültem a felolvasók közé. Mindenki egy-egy oldalt olvasott. Én is kézbe vettem a könyvet, felvettem a ritmust. Amikor rám került a sor, éppen a 322. oldal következett kedvenc idézetemmel: „Ez mindig így van: semmi nem megy úgy, ahogy kellene, száz, ezer, tízezer vágyunk, reménykedésünk dugába dől: de az az egy, legfeljebb két legeslegfontosabb dolog, ami nélkül nem lenne élete az embernek, az végül mégis sikerül. Csak úgy mellékesen, természetesen. Hálára sem tart igényt a sors.” Azóta egy kicsit erősebben hiszek a művészet spirituális hatásában.

Tanszéki értekezleten fölvetődött, hogy vajon mi, egyetemi oktatók mennyire hallgatjuk meg egymás előadásait, ismerjük oktatási módszereit. Kicsit magunkba szálltunk, mert egymást ritkán hallgatjuk, módszerekről szó sem esik. Nos, ezért találtuk ki nemrégiben a nyelvésztabort, ahol összejöhetünk, kötetlenül eszmét cserélhetünk, előadni is lehet, no meg: beszélgetni... Amire egyébként soha nincs idő.

„Lapozzunk együtt!”

Szöveg: Tar Éva

A **Mesélő Édesanyák (MesÉd)** program hátrányos helyzetű, nehéz sorsú roma édesanyákat biztat rendszeres olvasásra és arra, hogy az olvasás nyújtotta örömet gyermekeiknek is továbbadják. A **Furugh Switzer** által megálmodott és életre hívott program célja, hogy megtörje a társadalmi kirekesztettség és a kisebbségi érzés okozta hátrányos helyzetet. A projekt eredményeképpen hazánkban eddig több száz nő és több mint ezer gyerek kapott esélyt egy eredményesebb életre.

Egyszer volt, hol nem volt, a messzi Teheránban élt egyszer egy kislány, akit Furughnak hívtak. Nevét a fényről kapta, mintha szülei már akkor sejtették volna: Furugh dolga nem lesz más, mint hogy reménységet, világosságot vigyen a rászoruló emberek életébe.

Furugh Switzer meséje sokféleképpen folytatódhatna, ám a valóság az, hogy az azóta már asszonnyá lett kislány hosszú vándorlás után Magyarországra érkezett, s immár 22 éve él itt családjával. Hite hozta közénk, s tenni akarása. Szociológusként, életvezetési tanácsadóként dolgozik, szakterülete az interkulturális nevelés. Meseterápiájával 11 éve segíti a hátrányos helyzetű falvakban élő roma édesanyákat.

Segíteni másokon

1994-ben Furugh férjével és két kisgyerekével együtt, a Magyarországi Bahá'í Közösség (a bahá'í hit a 19. század közepén Perzsiában alapított egyistenhívő vallás, mely a világ vallásainak lényegi azonosságát hirdeti, és az emberiség egységének megvalósítására törekszik – *a szerk.*) meghívására önkéntesként érkezett a Veszprémi (ma Pannon) Egyetemre oktatónak. Emellett tette, ami hite szerint elsődleges feladata: próbált segíteni másokon.

Mielőtt hazánkba érkezett volna, Furugh évekig angolt és matematikát tanított Afrikában, majd Kanadában szerzett diplomát. Sokféle közösségben élt, sokféle embert megismert, de vallja, hogy az öröm mindenütt ugyanolyan ízű, s a bánat ugyanolyan fájó. Mindkettő hozzátartozik ugyanis az élethez, általuk formálódik

az ember, s tanulja meg, hogy ön maga helyett fontosabb másokért tevékenykedni.

Furugh ittlétük első évében több roma családot is megismert, amelyek közül sokan nagy szegénységben éltek, s számos előítéllettel is meg kellett küzdeniük. „Az emberiség alapvetően »egy«; nekem nem számít, ki honnan származik, hol és milyen helyzetben, környezetben él. Mindenkit egyenlőként kezelek, függetlenül attól, mi a társadalmi háttere, a bőrszíne vagy a szokásai. Szerintem minden embernek az a feladata, hogy szembenézzen a saját előítéleteivel, változtasson rajtuk, és segítsen másokon” – vallja Furugh.

Az iráni szociológusnő az egyetemen tanítványaitól sokszor hallotta, milyen nehéz a roma gyerekekkel az iskolában, s hogy a szülőkkel sem egyszerű az együttműködés. Férjével sokat gondolkodtak azon, hogyan is segíthetnének ebben a helyzetben. Végül a megoldás szinte magától született meg, amikor a közösségükhöz tartozó roma asszonyokkal elkezdtek meséket olvasni az összejöveteleiken. Furugh látta, hogyan nyílnak meg az asszonyok, hogyan kap erőre az önbizalmuk a mesékből áradó bölcsesség által, s érezte, ez az az út, amelyen el kell indulnia, magával hívva sok száz édesanyát.

A mesék öröme

„Az írástudatlanság meglehetősen nagy arányú a fiatal roma anyák körében, akiknek többsége már fiatalon kimaradt az iskolából, és az ott töltött néhány esztendő alatt sem kapott sok bátorítást, illetve nem volt része sikerélményben. Ezért nem sajátíthatták el az olvasás alapvető készségét, s így a következő generációnak sem tudják átadni az olvasás és a tanulás szeretetét” – olvashatjuk a MesÉd programról a közösség honlapján.

Furugh szeretett volna ezen változtatni, s így született meg 2003-ban a Mesélő Édesanyák program ötlete, ami a Bahá'í Közösség és az „Egység a Különbőségben” Alapítvány támogatásával meg is valósult. Országsszerte több mint hatvan csoport indult az elmúlt években. Nem volt szükség komolyabb marketingmunkára, hiszen a résztvevők vitték magukkal a jó hírt, a jó példát. Persze a helyi önkormányzatok eleinte kételkedve fogadták a kezdeményezést, de aztán az eredményeket látva mindenütt támogatóan álltak a program mellé.

A kilenc hónapig tartó program keretében az édesanyák heti egy alkalommal találkoznak, s közösen mesét olvasnak. Vannak, akiknek ez eleinte nehezebben megy, lassan állnak össze a szavak mondatokká, de a többiek támogató, türelmes jelenléte ehhez is segítséget nyújt. Közben pedig a fejlődés nyilvánvaló: mind az olvasásban, mind az önkifejezésben, mind az önbizalomban. A projekt egyik fontos eleme ugyanis az, hogy olyan fórumot biztosítson az édesanyáknak, ahol biztonságban érezhetik magukat, és a mesékből kiindulva, a történetek megbeszélése közben saját történetüket, érzéseiket, féltelmeiket és reményeiket is megfogalmazzák. Sőt, hogy meghallgatásra is találjanak.

„A roma asszonyok nagyon különös módon tudnak szeretni – mondja Furugh. – Egyfajta ősbizalommal fordulnak mindenki felé, de sajnos a sok rossz tapasztalat, beidegződés és elutasítás hatására ezt mélyre eltemették magukban. Öröm látni, ahogy a foglalkozások során megtelik fényvel a tekintetük, elkezdnek újra bízni: egymásban és magukban is. Ezek az asszonyok nemcsak az olvasást gyakorolják, hanem az is fontos számukra, hogy rendszeresen részt vesznek a foglalkozásokon, ami rendszert visz az életükbe. Nemcsak a könyvekkel ismerkednek meg, de megtapasztalják, hogy milyen örömet tud adni egy mese, és mennyi mindenről lehet beszélgetni egy egyszerű történet kapcsán. Megbeszéljük ügyes-bajos dolgaikat, közösséggé, baráti társasággá alakulnak.”

A program részeként az anyukák minden héten kapnak egy új gyerekkönyvet, amit a foglalkozások végén haza is vihetnek a gyerekeiknek. Ehhez nyújt segítséget a Nyílt Társadalom Intézet és a Roma Oktatási Alap, amelyek támogatásával mindig új, gazdagon illusztrált mesekönyveket tudnak az édesanyák kezébe adni a csoportvezetők. A csoportokat ugyanis már nem Furugh vezeti – nem is tudna egyszerre mindenütt jelen lenni. Az elmúlt évek során a programban részt vevő édesanyák közül többen is sikeres csoportvezetők lettek, s ma már ők vezetik a foglalkozásokat.

A MesÉd program három szakaszból áll. Az első az olvasás készségének fejlesztését szolgálja; a másodikban az írás, a rajzolás és a festés is része lesz a foglalkozásoknak. A harmadik szakaszban a résztvevők a drámapedagógia eszközeivel próbálnak megoldásokat találni különböző hétköznapi helyzetekre, kihívásokra. „Ebben a szakaszban az édesanyák egy olyan tevékenységben is részt vesznek, ami szolgálatot jelent a közösségben, az őket körülvevő társadalomban. A MesÉd egyik célkitűzése, hogy ösztönözze és előkészítse az anyákat saját maguk további képzésére” – olvashatjuk a program honlapján.

A gyerekeknek való felolvasás előnyei az édesanyák számára:

- Javítja a műveltségi szintet.
- Megteremti a hangos olvasás készségét.
- Önbizalmat ad.
- Lehetőséget ad az édesanyáknak, hogy a fizikai gondoskodáson túl is felelős részt vállaljanak gyermekeik fejlődésében.
- Tanításra használható alkalmakat teremt az anyák számára, hogy gyermekeik személyes és érzelmi fejlődését irányíthassák.
- Értékes – jó hangulatú, egyben nevelő célzatú – együttléteket teremt.
- Az iskolával kapcsolatban korábban kialakult negatív és elbátortalanító képzettársításokat a könyvekkel való pozitív viszonytal helyettesíti, és ráébreszt a tanulás fontosságára.

A gyerekeknek való felolvasás eredményei a gyerekek számára:

- Megismerteti és megszeretteti velük a könyveket, valamint megtanítja nekik, hogy vigyázzanak rájuk.
- Fejleszti a koncentrációkészséget.
- Fejleszti a képzelőerőt és a kreativitást.
- Értékes együttlétekre ad lehetőséget, szorosabb kapcsolatot alakítva ki édesanya és gyermek között.
- Gazdagítja az iskolai tanuláshoz elengedhetetlen szókincset.
- Szórakoztat, s elvonja a figyelmüket a televízióról.
- Erősíti az erkölcsöket (a hagyományos meséknek mély morális üzenetük van).
- A könyvek irányába orientálja a gyerekeket, pozitív hozzáállást alakít ki bennük az írott szó iránt.
- Kifejleszt egyfajta könyvkultúrát az otthonokban, létrehoz egyfajta asszociációt család és könyv között.

A közös meseolvasás

A tudományos kutatások is alátámasztják, hogy minél többet olvasnak a gyerekeknek iskolába kerülés előtt, annál nagyobb lesz rá az esélyük, hogy a tanulás területén sikeresek legyenek. A hátrányos helyzetű gyermekek így a MesÉd projektnek köszönhetően úgy kerülnek az iskolapadba, hogy már pozitív viszonyt alakítottak ki a könyvekhez és az olvasáshoz. Nagy valószínűséggel jobban is tud nekik segíteni az édesanyjuk iskolai tanulmányaik során.

Nem minden családban volt magától értetődő a közös meseolvasás, hiszen például a televízió és az egyéb játékok elvonják a gyermek figyelmét. Ám a mesekönyv képei s az édesanya hangja előbb-utóbb minden gyerekre hatással volt. Így a mesék szép lassan beköltöztek a roma otthonokba – ahol sokszor sok minden hiányzott, s hiányzik talán ma is –, és az ágy szélén összekuporodva, egymáshoz bújva megszületett a figyelem, megelevenedtek a történetek.

„Azoknak a szerencsés gyerekeknek, akiknek olvastak, mielőtt megkezdték iskolai tanulmányaikat, 80 százalékkal nagyobb esélyük van rá, hogy befejezzék a középiskolát. Azoknál, akik ezt nem tapasztalták meg, hiányzik a rendszeresen felépített tudás alapjaihoz szükséges szókincs és metaforikus ismeret” – mondja Furugh, aki komoly kutatásokat is végzett a program elindításakor. Az elmúlt egy évtized eredményei is ezt bizonyítják, hiszen a programban részt vevő édesanyák gyermekeinek gazdagodott a szókincsük, képzelőerejük, javult a magatartásuk, tanulmányi eredményük. Sokan közülük már középiskolásként veszik sikeresen az akadályokat. A projekt tehát mindenképpen segítség az általános iskolában sokszor behozhatatlan hátránnyal induló roma gyerekek integrálásában.

A MesÉd program nem csak nálunk, Magyarországon működik sikeresen. Macedóniában, Szlovákiában és Romániában is egyre nő a csoportok száma, s gazdagodnak általa a mesélő édesanyák és a meséket felfedező gyerekek.

* * *

– Vajon az embermesék is végződhetnek jól? – kérdezem Furughtól.
– Csak jól végződhetnek! – válaszolja egyértelmű határozottsággal. – De ez rajtunk is múlik. Nemrég tartottam egy előadást a MesÉd programról egy konferencián. Utána sokan megkerestek, s felajánlották a segítségüket. „Nekem nem kell segíteni. *Nem nekem* kell segíteni!” – mondtam. Ha mindenki csak egy emberrel tesz jót, ha mindenki észreveszi azt az embert a környezetében, aki segítségre szorul, s mer lépni felé, azzal nemcsak a másikon segíthet, hanem saját magán is.

Forrás:

www.bahai.hu/tevekenysegek/mesed-meselo-edesanyak
www.eaka.hu/hu/mesed

**NEM NEHEZ KIHÚZNI A TÖLTŐT,
HA MÁR NEM HASZNÁLOD!**

ÖVD A KÖRNYEZETET! TOVÁBBI TIPPEK: NEMNEHEZ.HU

AVK F AZ ÉRTÉKORIENTÁLT MINŐSÉG

Az Apor Vilmos Katolikus Főiskola pedagógus oklevéllel rendelkezők számára az alábbi képzéseket hirdeti szeptemberi kezdéssel

NEMZETISÉGI TERÜLETEN:

- Óvodapedagógus alapképzési szak – nemzetiségi óvodapedagógus szakirány (német)

ÉNEK-ZENE TERÜLETEN:

- Zeneóvodai foglalkozások vezetése szakirányú továbbképzési szak

BÁRMELY KÉPZÉSI TERÜLETEN SZERZETT DIPLOMÁVAL RENDELKEZŐK SZÁMÁRA MEGHIRDETETT SZAKIRÁNYÚ TOVÁBBKÉPZÉSEK:

- Kézműves, hagyományismeret oktató (4 féléves)
- Népi gyermekjáték, néptánc-pedagógus, hagyományismeret oktató (4 féléves)

PEDAGÓGUS SZAKVIZSGÁT ADÓ SZAKIRÁNYÚ TOVÁBBKÉPZÉSEK 10 FÉLE TERÜLETEN, TOBBEK KÖZÖTT:

drámapedagógia; hagyományismeret; fejlesztő, differenciáló; gyermektánc az óvodában, iskolában; vezető óvodapedagógus

KIEGÉSZÍTŐ MŰVELTSÉGTERÜLETI KÉPZÉSEK TANÍTÓI OKLEVÉLLEL RENDELKEZŐK SZÁMÁRA:

matematika; informatika; magyar nyelv és irodalom; angol; vizuális nevelés; természettudomány; testnevelés

TOVÁBBI INFORMÁCIÓK

JELENTKEZÉSI HATÁRIDŐ

2016. június 30.

A KÉPZÉS HELYSZÍNE

Budapest

XII. Kútvolgyi út 6.

ELÉRHETŐSÉGEK

felnottkepzes@avkf.hu

Tel: 27/511-140 és

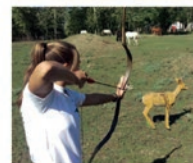
27/511-150/514-es vagy

450-es mellék

OSZTÁLYKIRÁNDULÁS!

A GÖDÖLLŐI KALANDPARK ÉS LOVASISKOLÁBAN

- KALANDPARK / Csomagárak:
- LOVAGLÁS 2000-3500Ft/Fő
- ÍJÁSZAT
- KEMENCÉS LÁNGOS
- ÉLŐ TÖRTÉNELEMÓRA A HONFOGLALÁS KORÁRÓL
- LOVASKOCSIKÁZÁS
- QUADOZÁS
- FALMÁSZÁS

ELÉRHETŐSÉG:

HARANGOZÓ JÁNOS TEL.: 0620/9730474

www.arpadvere.hu

MIHAIL BULGAKOV

1891. május 15. – 1940. március 10.

Mihail Bulgakov úgy él közöttünk, mintha kortársunk lenne, pedig már háromnegyed évszázada halott. A *Mester és Margarita*, az *Iván, a rettentő*, a *Menekülés*, a *Színházi regény* és több más remekmű írója a maga idejében korántsem volt olyan elismert, mint manapság. A *Turbin család napjai* című drámája ugyan közel ezer előadást ért meg 15 év alatt a Művész Színházban, többi darabját azonban be sem mutatták, vagy úgy átírták, hogy rá sem ismert. Legtöbb írását csak jóval halála után adták ki, sőt még ma is vannak kéziratban maradt művei.

Akárcsak Csehov, ő is az orvosi hivatást cserélte fel az írói mesterséggel, de igazi példaképe egy másik orosz klasszikus volt. Büszkén vallotta, hogy ő is „Gogol *Köpnöyegéből* bújt ki”, s akkor még nem is sejtette, hogy milyen lavinát indít el ezzel a kijelentésével. Szerencsétlen és bizalmatlan politikai légkörben érkezett az irodalomba. A személyi kultusz időszakában szinte valóságos életveszély volt olyan szókimondó és groteszk stílusban írni, ahogyan ő tette, de Bulgakov nem volt képes behódolni és hazudni. Erről tanúskodik egy 1930-ban írt levele is: „Irodalmi portrém – mely egyúttal politikai portré is – elkészült. Nem tudom megmondani, bűnözőnek mutat-e, vagy sem, annyit azonban kérnem kell, hogy e becsülettel kialakított arcképen kívül ne kérjenek számon tőlem semmit. Ha elemzem azt az albumot, amelybe a rólam szóló újságkivágásokat ragasztottam: 301 cikket találok. Ezek közül 3 dicsérő, 298 pedig ellenséges-szidalmazó. Ez utóbbi 298 cikk tükörképe írói életemnek.”

Azóta persze már másképp értékelik életművét. Miután az író 1960-ban az SZKP XXII. kongresszusa rehabilitálta, a Szovjetunióban sorra adták ki írásait. Előfordult, hogy Moszkvában egyszerre öt színház műsorán is szerepeltek drámai művei.

TAMÁSI ÁRON

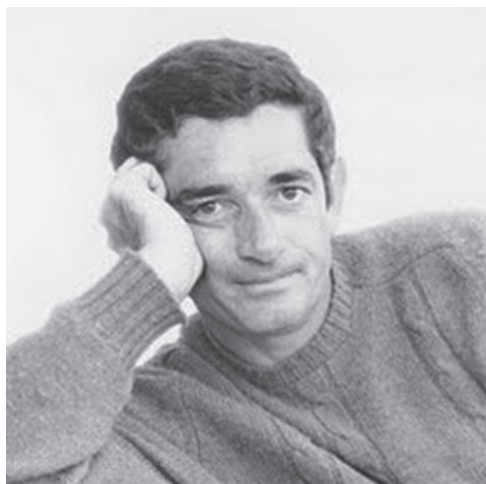
1897. szeptember 20.
– 1966. május 26.

„Azért vagyunk a világon, hogy valahol otthon legyünk benne.” Akitől ez az idézet származik, sokáig kereste otthonát szerte a világban, de végül csak lélekleben talált rá. Tamási Áron egy kis székely faluban, Farkaslakán született 11 gyerekes családban. Az ilyen nagy

famíliákban mindössze egy fiúgyermek taníttatására volt lehetőség, s Tamásiéknál egy súlyos kézsérülés döntötte el, hogy Áron lett a kiválasztott fiú. Elvégezte a Kereskedelmi Akadémiát, banktisztviselő lett, közben pedig még az olasz frontot is megjárta az első világháborúban. 25 éves korában azonban az első novellájával pályadíjat nyert. Erről később így írt: „Egy baráti körben, melynek két tagja egy-egy elbeszéléssel a Múzsák csókjára pályázott, azt találtam mondani, hogy én is versenyre kelek azért a csókért. A szó ugyan rágatlanul és virtuskodva futott ki a számon, de ha már kimondtam, állni akartam. Háromnapi gyötrelem után így írtam meg az első novellát, amelynek nem a megjelenése döntött engem az irodalom csipkebokrára, hanem az érzés, ami az írás után felszakadt bennem, s ami nem volt vidámító, hanem olyan inkább, mintha virágzó csalánba feküdtem volna. Nem így gondoltam, de megadtam magam.”

Mielőtt végleg az írásnak szentelte volna életét, elhátározta, hogy szerencsét próbál. Úgy képzelte, egy zsák arannyal tér majd haza, melyből minden székelynek ad egyet, három év múlva azonban még az útiköltségre is kölcsön kellett kérnie. Elkeseredésre mégsem volt oka, mert közben Kolozsváron kiadtak egy könyvet azokkal az elbeszéléseivel, melyeket még Amerikából küldözgett haza. Ettől kezdve nem volt megállás: sorra papírra vetette gyerekkori emlékeit, vándorlása történetét, megörökítette az erdélyi emberek hétköznapijait, ünnepeit és álmait.

Olyan remekművek születtek a keze alatt, mint az Ábel-trilógia, az *Énekes madár*, a *Bölcső és bagoly* vagy a *Jégtörő Mátyás*. Utolsó húsz esztendejét Budapesten élte le, s bár beilleszkedett a nagyváros rendjébe, itt kapott Kossuth-díjat, és itt választották akadémiai taggá, mindvégig megőrizte hamisítatlan székely természetét, jellegzetes humorát és ízes nyelvezetét: „Az emberek jelentékeny része nap nap után ingerülten tör be a magyar szavak virágos kertjébe, és ott nagy hevületben garázdálkodik. Ártatlan szavakat letapos, színeseket és üdüket; másokat, mint avultakat, felrúg; majd a nagy hevületéhez nagy szavakat hajigál egybe. Azonban, aki tisztában van a szavak jelentőségével és a kimondott szó következményével, az meggondoltan és válogatott szavakkal beszél. Olyanok a szavak, mint a hírnökök: mindazt a jót vagy rosszat elbeszéli, ami ott honol abban az országban, ahonnet jöttek.”

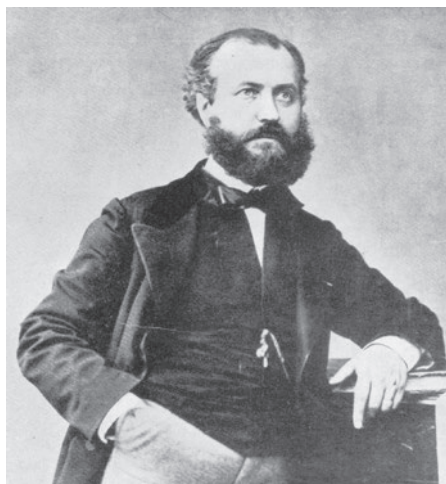
JACQUES DEMY

1931. június 5. – 1990. október 27.

A zenés film, még inkább a filmmusical hallatán első-sorban Amerika jut az eszünkbe. Az 1960-as években azonban a *Mary Poppins*, a *My Fair Lady* és a *West Side Story* után megszületett az európai filmmusical ma már klasszikusnak számító darabja, a *Cherbourgi esernyők*. Zenéjét Michel Legrand szerezte, főszereplője a 20 éves Catherine Deneuve volt, rendezője pedig az 1931. június 5-én Párizsban született és 1990. október 27-én elhunyt Jacques Demy. A francia–német koprodukcióban készített film nem kis meglepetést váltott ki a nézőkből, ugyanis egyetlen szó sem hangzott el benne prózában: a leghétköznapiabb párbeszédet is énekelték, akár csak az operákban. Sokan idegenkedtek tőle, de legalább annyian rajongtak is érte, mint például a cannes-i filmfesztivál zsűrije, mely 1964-ben nagydíjjal jutalmazta. Míg Nyugat-Európában nagy sikert aratott, nálunk sokkal nehezebben fogadták el az új filmnyelvet.

A *Film Színház Muzsika* kritikusja például így fogalmazott: „Jacques Demy úgy látszik, valami egész újszerűt akart produkálni, amikor filmjében a zenének juttatta az első helyet. A *Cherbourgi esernyők* cselekményének sikere legfeljebb az érzelgősség, a közhely diadala, és csak sajnálhatjuk, hogy a zene nem élt az ironizálás lehetőségeivel, s az aranyszőke kislány ártatlanságától elbűvölt gazdag, ifjú ékszerész és a csalódott, majd a boldogság útjára vezérelt ifjú benzinkutas történetét nem emelte ki az elérzékenyülés bűvköréből. Itt egyetlen dallamra emlékszik vissza a néző, a szerelmesek vissza-visszatérő, operettbe illő vezérmotívumára. Ez az operettdallam viszont nem tartozik a nemesnek nevezhető zenék közé.”

Gondolom, mások is akadtak, akik osztották a kritikus véleményét, de biztos vagyok benne, hogy ők maradtak kisebbségben. Lehet, hogy ez a melódia mai füllel is valóban giccses egy kicsit, de kétségtelenül még mindig a népszerű filmzenék közé tartozik.

CHARLES FRANÇOIS GOUNOD

1818. június 17. – 1893. október 18.

Ave Maria: egyike a legnépszerűbb slágereknek, számtalan feldolgozásban éneklik-játsszák szerte a világon. Sokan talán nem is tudják, hogy szerzője Charles François Gounod.

Élete nem volt különösebben változatos. Első zeneleckéit édesanyjától vette, majd a híres párizsi Conservatoire hallgatója lett. Ígéretes tehetségnek tartották: 21 évesen megnyerte minden növendék álmát, a Római Díjat egyik kantatájával, és szimfonikus művei is sikert arattak. Néhány évig karvezetőként és orgonistaként működött egy iskolában, közben pedig szorgalmasan komponálta első operáját a híres-hírhedt ókori görög költőnőről, Szapphóról. Hamarosan kinevezték a párizsi városi Orpheon igazgatójává. Több sikertelen vagy legalábbis langyos próbálkozás után, negyvenéves korában végre megszületett a nagy mű: a *Faust*. Gounod szinte maga is az égi hatalmak beavatkozásának tulajdonította az opera létrejöttét: „Mihelyt nyugodtan magam vagyok, lelki szemeim előtt megvilágosodik művészetem. Úgy tűnik, mintha az ég hirtelen megnyílna, és felragyogna teljes fényében: láthatatlan hangok éneklik, amit le kell írnom, és ellenállhatatlanul kényszerítenek, hogy higgyek bennük.”

A latin *faustus* szó egyébként szerencsét hozót jelent. Gounod esetében ez be is vált. Igaz, a kritikusok eleinte „lármás, zavaros és teljesen Wagner-ízű” darabnak bélyegezték, amelynek „meg kell buknia”, a közönség azonban fütyült a véleményükre. Magyarországon például már megírása után négy évvel bemutatta a Nemzeti Színház, a húsz év alatt – amíg az Operaház fel nem vette műsorába – 227 előadást ért meg.

Gounod, bár ezután is rengeteg művet komponált, csak a *Rómeó és Júlia* operafeldolgozásával tudta megismertetni a *Faust* sikerét. Élete utolsó 25 évében tanított; Londonban kórust vezetett, Párizsban pedig olyan később híressé vált zeneszerzőket indított el a pályán, mint Bizet, Delibes vagy Saint-Saëns.

Utazási ajánló

Szöveg és fotó: Rezsabek Nándor

BUDAPEST

A fővárosi *Pál-völgyi-barlangot* alkotó kőzetek 40 millió esztendeje keletkeztek az akkor még tenger borította tájon. A hegységképző erők hatására a mészkő kiemelkedett, a süllyedés-felemelkedés folyamata többször ismétlődött, a létrejövő törésrendszer hasadékein pedig hévizek áramlottak a felszín irányába. A barlangot ezek a meleg vizes források alakították ki: szépségét függő és álló cseppkövei fokozzák. Kőzetalakzatai és pazar cseppkövei valószínűleg mesevilágba repítik látogatóit. A körülbelül egyórás, tiszta, pollenmentes levegőjű föld alatti túra 500 méteres távot ölel fel.

BARANYA

Pécs római emlékeinek bemutatása az elmúlt évek szakszerű törekvéseinek és jelentős mértékű anyagi ráfordításainak köszönhetően országos szinten is egyedi eredményt hozott. Valóságos föld alatti várost ismerhetnek meg a látogatók. *Sopianae* él és virul, egy nekropolisz formájában! A *Cella Septichora ókeresztény temető* bejárata szarkofágokhoz, sírkápolnához, sírkamrákhoz vezet. A római múlt – ténylegesen – eltemetett emlékei válnak láthatóvá közel kétezer év távlatából.

BÁCS-KISKUN

Az ország legnagyobb megyéjének számtalan látnivalója közül is kiemelkedik a *Hajós* városának épített örökségét képező barokk kastély. Az épületet a közeli Kalocsa érseke emeltette a 18. század közepén. A 20. század elejétől egyházi fenntartású árvaház működött a falai között. Turisztikai célú hasznosítására 2010-től került sor, ekkor nyílt meg a *Hajósi Érseki Kastély Látogatóközpont*. Állandó és időszakos kiállításai kastélytörténeti, néprajzi és vadászati tárlatot, valamint kulturális elemeket egyaránt magukban foglalnak.

BÉKÉS

Gyulán járva, ha egy ízletes süteményre, egy forró teára vagy egy jó erős kávéra vágyunk, nincs jobb választás a *Százéves Cukrászdánál*. A 19. század eleji épület eredetileg patikaként szolgált, a század közepén lett Salis András cukrászmester műhelye. Hangulatát főként biedermeier enteriőrjének, eredeti berendezési tárgyainak köszönheti. Cukrásztermékei zömében egyedi recept alapján készült kézműves termékek. Egykori műhelye ma cukrászati múzeum.

BORSOD-ABAÚJ-ZEMPLÉN

A Herman Ottó Múzeum masszív tömbje jól illik *Miskolc* városképébe, hangulata eltéveszthetetlenül helyi. A természettudományos és szépművészeti vonatkozású kiállítóterek egyaránt szépen felújítottak, de nemcsak a külsőn elegáns, a modern installáció, az interaktív megoldások is a magas színvonalú ismeretterjesztést segítik. A közművelődési intézmény részegységeként működő *Pannon-tenger Múzeum* mutatja be a látogatóknak a természettudományos vonatkozású kiállítási anyagot. A fő vonzerőt a 7 millió éves mocsárciprusok jelentik, melyek 65 méter mélyről, a bükkábrányi lignitbányából kerültek a napvilágra.

CSONGRÁD

Szeged a napfény városa. Nem véletlen hát, hogy a *Napfényfürdő Aquapolis* Szeged országos összehasonlításban is az egyik legszínvonalasabb és leglátogatottabb fürdőkomplexum. Egy kilométernyi (!) csúszda, élményelemek sokasága, gyermekparadicsom, valamint wellness-részleg várja a pancsolni, pihenni és felüdülni vágyókat. Mindez színvonalas hoteles szálláslehetőséggel egészül ki, továbbá gyógyászati szolgáltatások is igénybe vehetők.

FEJÉR

A Fejér megyei *Gánt* országos tekintetben is egyedülálló látványosságát a bányászati szempontból felhagyott Bagoly-hegyi külfejtésben kialakított, gazdag geológiai összetételű *Bauxitföldtani Park* jelenti kőzetkibúvással, sziklákkal, omlásokkal. Furcsa, de szinte a vörös bolygón érzi magát az ember, mikor végigmegy a gánti tanösvényen. A marsi tájra emlékeztető vöröses bauxitpor lep be mindent: a Földön tapasztalhatjuk meg, milyen érzésük lesz 2050 táján az elsőként a Marsra lépő űrhajósoknak.

GYŐR-MOSON-SOPRON

Nagyecenk a *Széchenyi* família egykori *birtokközpontja*. Itt találjuk a család mauzóleumát, István gróf egész alakos szobrát, a halála előtti esztendőben „megrendelt”, Ybl Miklós tervezte plébánia-templomot, illetve a gyermekek szívét megdobogtató kisvasutat, valamint a régi mozdonyokat bemutató vasúttörténeti skanzent. És természetesen a főnemesi lét elengedhetetlen tartozékát, az 1758-ban emelt családi kastélyt, előterében szépen karbantartott franciakerkettel és kanyargó labirintussal.

HAJDÚ-BIHAR

A *Nagytemplom* épülete nemcsak szakrális, de városképi és történelmi szempontból is *Debrecen* jelképe. Helyén a 12. századtól állt istenháza. Többszöri pusztulás és átépítés után a 19. század elején kezdődött meg a mai, klasszicista stílusban fogant templom építése. Az ország legnagyobb protestáns temploma 1823-ra készült el. Az 1848–49-es forradalom és szabadságharc idején itt mondták ki a Habsburg-ház trónfosztását.

HEVES

A hazánk legmagasabban fekvő településén, *Mátraszentimrén* működő *Mátra Ásványház Múzeum*nak helyet adó épület már önmagában beszédes. A környék közkedvelt építőanyagából, a vulkanikus eredetű andezitből emelték, egykori tulajdonosa egy szabadidejét a tiszta hegyi levegőn töltő, őslénytankutató egyetemi professzor volt. Kiállítóterében a főszerepet hazánk és a történelmi Magyarország területéről származó ásványok játsszák. Különösebb geológiai ismeretek nélkül is lenyűgöző az a formai gazdagság és színekavalkád, mely jellemzi őket.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK

Jászberény állatkertje országos összehasonlításban nem a legpatinásabb, nem a legnagyobb, de még azt sem mondhatjuk, hogy felkapott turisztikai célpont lenne. A *Jászberényi Állat- és Növénykert* ugyanakkor az egyik lehangulatosabb országos szinten is. A ketrecektől megszabadulva kifutóikon sokszor érdekes párosításban is láthatók állatok, valamint érdemes megfigyelni a valóban zöldbe boruló környezetet. Programjai között rendszeres látványtetés és zootábor is szerepel.

KOMÁROM-ESZTERGOM

Tata vára ad otthont a megye egyik fontos kulturális centrumának, a *Kuny Domokos Múzeum* kiállításainak. Az állandó tárlat a római korról indít, a kőtár és a tárgyak sora mellett a rekonstruált szobabelső van legnagyobb hatással nézőire. A középkori Tata után a város újjászületése és a 18. századi főúri élet bemutatása a kiállítás egy-egy egysége. A múzeum és a vár látogatása után tegyünk egy sétát az Óreg-tó partján, és igyunk egy kávét hangulatos presszóinak valamelyikében.

NÓGRÁD

Nógrád a várak megyéje. Nem is könnyű egyetlen célpontot ajánlani, egy túra keretében egymást követően akár több erődítmény is felkereshető. *Drégelypalánk* kellemes erdei sétával érhető el. Az oklevelekben első alkalommal 1285-ben említett várat a Hont-Pázmán nemzetség Bozói ága építette. 1552-ben itt ívta Szondi György várkapitány hősiességét a török ellen. 50 katonájával négy napig tudott ellenállni a 12 ezres oszmán túlerőnek. Az erődítmény mintaszerű helyreállítása közel fél évezred múltán, 1989-ben vette kezdetét.

PEST

A történelmi Magyarország legjellegzetesebb erődtemplomai Erdélyben találhatóak. Az ország más pontjain fellelhetők védművei korántsem eredményeztek olyan védjegyszerű építészeti megoldásokat, mint az erdélyi szászok vártemplomai. Történelmi és művészettörténeti vonatkozásaik azonban sok esetben jelentősek. Példaként szolgálhat *Ócsa temploma*, melyet 1195-ben a francia eredetű premonstráti szerzetesrend magyarországi papsága emeltetett. Építészetében mind a román, mind a gótikus stílus megoldásai jelen vannak. Helyreállítását Europa Nostra díjjal jutalmazták.

SOMOGY

Somogyban nem akármilyen parkot, hanem a *Zselici Csillagparkot* ajánljuk sétára, mely Kaposvár központjától 25 km-re délre, *Zselickisfalud* területén található. Kupoláiban található távcsöveivel a bársonyfekete, zavaró fényektől mentes égbolton a nyári égbolt csodái fedezhetők fel. Az érdeklődők vezetett gyalogtúrákon vehetnek részt, pihenésre, valamint a természettudományos ismeretek élményszerű elsajátítására a látogatóközpont korszerű és minden kíváncsnak megfelelő épülete szolgál.

SZABOLCS-SZATMÁR-BEREG

Főváros ide vagy oda, 150 év ide vagy oda, sokak szerint *Nyíregyházán* található Magyarország legjobb állatkertje. Kétségtelen, a családi túrák és osztálykirándulások kedvelt helyszíne, „kedvéért” az ország átellenes pontjából is útra kelnek. A *Nyíregyházi Állatpark* egy házon belül, valamint egy a közelben található szálláslehetőséggel is várja a távolról felkerekedőket, illetve az állatkert mellett a várost, illetve a környéket alaposabban megismerni szándékozó látogatókat. És ismét van komódi sárkánygyík!

TOLNA

Dunaföldvár vára, a Duna alföldi oldaláról festői látványt nyújtó erődítmény a folyó két partját összekötő hídhoz közel, a korábbi századokban is fontos révátkelőt és kereskedelmi utak kereszteződését őrizve, a parti löszfal tetején nyugszik. Középkori, részben magyarok, részben törökök által emelt falszakaszai mellett legfőbb látnivalója a torony kiállítása, föld alatti zárkájával, súlyos záraival, masszív, egykori foglyainak és őreinek bevéséseivel megjelölt ajtóival, a raboknak a börtönfalra saját vérükkel festett ábráival.

VAS

Köszegen a Szamos Marcipán Mesegaléria mind a gyermekek fantáziájára hatással van, mind a felnőttek gasztronómiai kíváncsiságát kielégíti. A Jurisics-vár Főnix Házában a meseirodalom közkedvelt alakjai kelnek életre marcipánszobrok formájában, Lúdas Matyitól kezdve a *Dzsungel könyve* szereplőin át Csipkerózsikáig. A finomságok meg is vásárolhatók az ugyancsak itt található édességboltban.

VESZPRÉM

A trianoni országcsontítás tudományos alaposságú, ugyanakkor népszerű bemutatására mindössze egyetlen múzeum vállalkozik széles e hazában. Nem is a fővárosban, hanem vidéken, *Várpalotán*. A *Trianon Múzeum*nak a város 1725-ben barokk stílusban emelt Zichy-kastélya ad otthont, melyet egy tűzvész után 1863-ban klasszicista és romantikus elemekkel újjítottak meg. A kiállítóterem tematikusan kapcsolódik egy-egy Trianonnal, annak elő- és utóéletével összefüggő témához. Történelmi, építészeti és kulturális szempontból is hasznos utazási célpont.

ZALA

Aki hamisítatlan Tüskevár-érzésre vágyik, annak a *Kis-Balaton* felé kell vennie az irányt! A könyv és a hangulatos (eredeti!) filmváltozat életérzését egyaránt visszaadja a táj, a vizes élőhelyek változatos-sága és látnivalói: nádasok, vízimadarak lélegzetelállító valósága. A *zalavári Kis-Balaton Ház* felkeresése további információkkal bővítheti tudásunkat, gazdag kiállítási anyaga és interaktív elemei a hatékony ismeretterjesztést szolgálják kicsiknek, nagyoknak egyaránt.

Kulturális ajánlatok nyárra

Woody Allentől a Margitszigeten át a kertmoziig

Szöveg: **Marton Árpád**

Mivel költséges világ körüli utazásokra nem mindenkinek futja, körülnéztünk a kiadók ajánlatában és a kulturális eseménynaptárban, hogy megtudjuk, mi mindennel töltekezhetünk fel „kímélő üzemmódban” és önfeledten az előttünk álló tanévre.

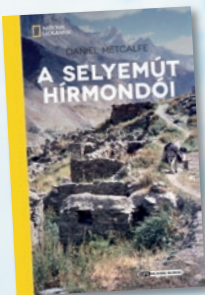
Olvasnivalók

A könyvkiadók ajánlatai közül elsőként az útikönyveket vettük szemügyre. Nem az idegen utcasarkokon segítségünkre szolgáló bedekkerket kerestük, inkább azokat a kulturális úti kalandokat, amelyek akkor is a világlátás élményét nyújtják, ha ki sem mozdulunk füles fotelünkből vagy kerti nyugágyunk hűvöséből.

Sediánszky Nóra új kötete tipikusan ez a fajta olvasmány. A korábban Vencét járt szerző most a hidak, szelrmek, múzeumok és ízek városát, Párizst veszi a nyakába, és ha mellé szegődünk, magunk is a Szajna-parti főváros, a francia könnyedség, elegancia és bohém életérzés hatása alá kerülhetünk, barangoljunk bár a Montmartre romantikus utcáskáiban, a Louvre csarnokaiban vagy a Tuileriák kertjének elegánsan nyírt

ösvényei között (Sediánszky Nóra: *Tékozló Párizs – Városnapló öt tételben*. Budapest: Saxum, 2016).

Ugyancsak tartalmas útikönyvekre-útiriportokra leptünk a National Geographic kínálatában. Sorozatuk egy-egy kiemelt turisztikai célpont vagy épp kevesek által elérhető úti cél bemutatására vállalkozik élményszerűen. Carmen Rohrbach a népszerű turista- és zarándokutat, az El Caminót – más néven Szent Jakab útját – varázsolja körénk.

Daniel Metcalfe a kevesek számára elérhető Selyemutat járja végig, és miközben útinaplóját forgatjuk, bennünket is elfog a messzeség vonzása (Daniel Metcalfe: *A Selyemút hírmondói*. Budapest: Geographia, 2012; Carmen Rohrbach: *Az égi ösvény. A Szent Jakab-út*. Budapest: Geographia, 2012). Kezünkben a kiadó Traveler sorozatával minden világrészt bebarangolhatunk Egyiptomtól Brazíliáig és Kamcsatkától Izlandig. India és Kína természeti és spirituális rejtélyei közé Varga Csaba Béla kalauzolásával érdemes fölkerelkednünk (Varga Csaba Béla: *Varázslatos Napkelet. A boldogság nyomában Ázsiában*. Budapest: Trivium, 2016).

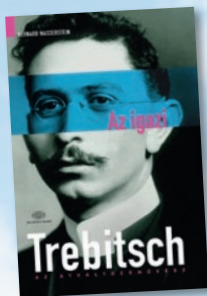
A közelebb eső tájak sem maradnak adósaink életre szóló kulturális kalandok élményével. A Kossuth Kiadó gondozásában megjelent *Sokszínű városaink* olyan patinás hangzású felvidéki városneveket tölt meg személyes élményekkel, mint Pozsony, Késmárk, Érsekújvár vagy Túrócszentmárton. Teszi mindezt két nyelv szerzői, két szomszédnép vallomásai révén: a kultúrtörténeti kalandozásokon túl a kötet nagy szolgálatot tehet a közép-európai népek közeledésének, közös lelki eredőink fölfedezésének.

Apropó Közép-Európa. Nick Thorpe, a BBC budapesti tudósítója közös identitásunk első számú jelképét, a Duna folyamat utazza végig olvasója oldalán: a Fekete-tengertől a Fekete-erdőig szemünk elé tárul a partokat benépesítő nemzetek küzdelmes történelmének megannyi lenyűgöző emléke, de a munkás hétköznapi hangulata is – a szerző a Duna hullámainról észrevétlenül az európai sors hullámaira röpít (Nick Thorpe: *A Duna. Utazás a Fekete-tengertől a Fekete-erdőig*. Budapest: Scolar, 2015).

Táj és kultúra ritkán lép olyan termékeny házasságra, amint azt Erdély történelme mutatja. Emiatt is öröndetes, hogy nyolc évtizeddel az első és mindmáig egyetlen megjelenést követően ismét forgathatjuk Kós Károly Erdély-monográfiáját. E szeretettől áradó, ugyanakkor józanságról és önismeretről tanúsító kalauz sok divatos téveszmét érvénytelenít hatásosan, fényesen kárpótolva olvasóját az elvesztett, történelmietlen legendákért a képzőművész Kós elragadó fametszeteivel. A Helikon, amely szellemi előképe, a gróf Bánffy Miklós-féle Erdélyi Helikon igényességét is sikerrel idézi vissza klasszikus könyvkötészeti remekléseivel, az egzotikumra vágyókat Sztambulba is elröpi, ugyancsak Kós Károly avatott kalauzolásával.

S ha a világgjártást a szellemi kalandok kihívásaival kívánnánk gazdagítani? Az Akadémiai Kiadó egy világraszóló békebeli szélhámos, Trebitsch Ignác alaposan dokumentált életrajzával kínál regényeket megszegyenítő kalandokat a XX. század hajnalából. Hősünk életútjának stációi között a buddhista szerzetesség, a presbiteriánus prédikátorság, a katolikus papi működés éppúgy egy-egy morzsa csupán, mint a rejtjel-szakértőség vagy épp a cenzori tevékenység. Szükséges-e hozzátennünk, hogy Bernard Wasserstein nagymonográfiájának hőse, a börzefiből presbiterre majd uralkodók bizalmas tanácsadójává lett Trebitsch Ignác magyar származék – Paks városában született? (Wasserstein Bernard: *Az igazi Trebitsch*. Budapest: Akadémiai, 2016)

Magyar eredettel nem, rendkívül eredeti világlátással viszont annál inkább büszkélkedhet következő olvasnivalónk szerzője, Woody Allen. Új könyvében a filmjeitől megszokott módon egy gyermek – vagy egy bohóc? – naivitásával kérdez rá megcsontosodott előítéleteinkre és meggyőződéseinkre, miközben egyszerre ad kezünkbe kultúrtörténeti anekdotatárat és a különös összefüggések sajátos monográfiáját. Szokatlan fölvetései nem csupán elsőrangú szellemi frissítőként fogyaszthatóak – kiváló edzőtáborképpen is alkalmasak tanítványaink meghökkenítő problémafölvetéseinek befogadására az új tanévben (Woody Allen: *Na, ennyit erről. Tollatlan jószág*. Budapest: Trubadur, 2016).

Ha igényes lektűrre, némi frissen facsart irodalmi nektárra szomjazunk, aligha csalódunk Lesley Pearse regényében (*A múlt nyomában*. Budapest: Alexandra, 2016) vagy Jojo Moyes szentimentális-izgalmas tengerparti történetében (*Az utolsó szerelmes levél*. Budapest: Cartaphilus, 2012). Feszültségteli nyomozás az emlékezet labirintusában, egyben megrendítő történet az öregségről és a barátságról – ezt nyújtja Emma Healey regénye (*Elisabeth eltűnt*. Budapest: Alexandra, 2016). Akit nyáron is vonzanak az irodalom mélyebb vizei, azoknak Günter Grass újonnan megjelent kötetét ajánljuk. A mágikus realizmus európai nagy öregjeként emlegetett szerző saját rajzaival adta közre az élet végső kérdéseit fölvető történet- és miniatűr-füzérét (Günter Grass: *A végességről*. Budapest: Európa, 2016). Kortárs magyar prózaíróink közül többen is gondoskodnak tartalmas nyári olvasmányélményeinkről: Grecsó Krisztián egy családregény mozaikjait kínálja novellafüzér-regényével (*Jelmézből*. Budapest: Magvető, 2016), Ferdinandy György lebilincselő novellákkal jelentkezik (*Kagylócska*. Budapest: Magyar Napló, 2016), Háy János hétköznapi történeteket von be valóság fölötti sejtelmes irodalmi opáljával (*Ország, város, fiú, lány*. Budapest: Európa, 2016).

A szavak önértékének, a mágikus-katartikus erejükben való lélekfürdőnek színhelye a költészet. Tikkasztó napok végén enyhet adó lehet egy jó verseskötet. Magunk Baka István *Összegyűjtött verseit* lapozgatnánk legszívesebben (Budapest: Pesti Kalligramm, 2016).

Színház

Ami pedig a könyvtárszoba falain kívüli kultúrvilágot illeti: első helyen ajánljuk a tankönyvek lapjairól végre tapasztalati közelségbe érkező shakespeare-i színház testközeli élményét a Margitszigeten. Habár az angol fővárosba bejáratosak azt állítják, Shakespeare és a reneszánsz színház csakis az eredeti közegben élvezhető száz százaléig, a londoni Globe turnéelőadása július első estéjén mégiscsak a Duna partjára varázsol valamit Thália papjainak Temze-parti működéséből. *A két veronai nemest* adják magyar föliratozással. Verdi *Traviatája* június 24-én és 26-án kerül színre Miklósa Erikával a címszerepben, egy hónappal később *Otello* szeret, és féltékenykedik Rost Andrea Desdemonájára, és ugyancsak a Margitszigeten lesz látható-hallható Webber *Evitája*, a Monte Carló-i Balett *Rómeó és Júlia*-előadása, továbbá olyan nyáresti különlegességek, mint a *Három tenor a Szigeten* címet viselő koncert egy német, egy francia, illetve egy amerikai énekesreménységgel vagy a különleges élményt ígérő *Éjszakai Revü-Cirkusz*. (www.szabadter.hu)

Hazánk legrangosabb nyári színháza, a Szegedi Szabadtéri Játékok minden eddiginél hosszabb és változatosabb kínálattal készül alapításának 85. évfordulójára. A közkívánatra ismét a Fogadalmi templom előtt fölállított hatalmas színpadon első ízben játszanak Wagner-operát, nem a Wagner-kultusz beavatottjainak való szövevényes mitológiai labirintus egyikét, hanem az első Wagner-élményként is remek, romantikus *A bolygó hollandit*. A Dóm tér néptáncprodukcióinak örökségét Zsuráfszky Zoltán Drakula-koreográfiája közelíti a modern dramatikus táncszínházhoz. Az utóbbi évtizedek elmaradhatatlan műfaja, a musical kissé túlrereztált ebben a szezonban: a Madách Színház *Nyomorultakja* és Abba-revüje, a *Mamma mia* mellett az *Ének az esőben* is színre kerül. A Shakespeare-évforduló sem marad megünneplés nélkül: a *Tévedések vígjátéka* olyan népszerű művészekkel kerül színre, mint Molnár Piroska, Haumann Péter és Csujja Imre. (www.szegediszabadteri.hu)

A szomszédvár, Gyula nem csupán fürdőjével, de meghittebb, a drámai múzsáknak kedvezőbb légkörével is vonzó úti célunk lehet, ha kulturális feltöltődésre vágyunk a nyári estéken. Július 1-jén ünnepi sokadalommal veszi kezdetét a fesztivál, amelyen Tamási Áron és William Shakespeare neve fémjelzi a rangos irodalmi színvonalat. Utóbbi halála négyszázadik évfordulójára teljes fesztiváli sorozatot kapott: egyebek közt *A vihar*, a *Macbeth*, a *Szeget szeggel*, a *III. Richárd* című drámái elevenednek meg, műfaji sokszínűségben. Nép-, világzenei és bluesfesztiválért is érdemes Gyulára látogatnunk, de Vásáry Tamás is tiszteletét teszi a városban, ezúttal a Kodály Zoltán Ifjúsági Világzenekar élén. (www.gyulaivarszinhaz.hu)

Zene

Hazánk több megejtő szépségű színhelyén hódolhatunk a nyáresti zenehallgatás szenvedélyének. Az idén 25 éves Zempléni Fesztivál nyitányaként június 24-én a sárospataki vártemplomban csendül föl Händel monumentális ünnepi zenéje, a *Dettingeni Te Deum*, a tokaji helyszínen június 25-én John Williams filmharmonikus koncertjével lép színpadra a Budafoki Dohnányi Zenekar, július 16-án pedig Ravel *Boleróját* és Orff *Carmina Buranáját* láthatjuk a Győri Balett, a Debreceni Kodály Kórus, a Csokonai Színház Kórusa és a Miskolci Szimfonikus Zenekar előadásában. (www.zemplenfestival.hu)

A zenei időutazás híveinek és a hercegi fényűzésre vágyó zenebarátoknak kedveskedik a Budapesti Vónósok kamarazenekar, amely folytatja a fertődi Haydn Fesztivál 1995-ben megteremtett nemes hagyományát. Esterházy Fényes Miklós herceg és udvari karmestere, Joseph Haydn is büszke lenne a kínálatra: a júliusi Nemzetközi Haydn Fesztivál a nyár egyik legvonzóbb zenei eseményévé vált, melynek során a hazai és a nemzetközi zenei élet legrangosabb szólistái, együtteseik mindig örömmel fogadják el a meghívást, kitüntetésnek érezve, hogy azon falak között léphetnek föl, ahol egykor maga Haydn muzsikált. Tíz nap alatt nyolc különböző összeállítású (zenekari, kamara- és szóló-) koncert csendül fel. E hangversenyek közös vonása és elvárása, hogy műsorukon legalább egy Haydn-kompozíció szerepeljen.

Az idei sorozat július 15-én veszi kezdetét a Marionett Színházban Kocsis Zoltán vezényletével, Kocsis Krisztián közreműködésével. Másnap a gitáré, a fuvoláé és a csembalóé a főszerep. Hárfá, fuvola és klarinét a műsor meghatározó szólóhangszerei 17-én. Különlegességet kínál a július 22-i cimbalomkoncert meglepően széles zenei palettával, két nappal később pedig a barokk népszerű vonós hangszere, a gamba gyűjti Haydn Terembe régi és új híveit. A Veszprémfest a legigényesebb könnyűzenével – leginkább a blues és a dzsessz kiválóságaiival – csalogat mesés helyszínére, a Szentháromság térre, de akinek útja július 13. és 17. között arra vezet, bizonyára nem kerüli el a kísértőrendezvényt: a rozé- és rizlingfesztivált sem. (www.veszpremfest.hu)

A Baráti Kristóf hegedűművész és Várdai István gordonkaművész irányítása alatt létrejött Kaposfest augusztus 13. és 19. között kínál változatos komolyzenei sorozatot a barokk különlegességektől a francia modernizmus ritkaságaiig ívelő kínálat, élvonalbeli nemzetközi fellépőkkel. (www.kaposfest.hu)

Változatos műfajú kulturális programok végeláthatatlan sorával vár július 22. és 31. között a Művészetek Völgye: a koncertkavalkádót a Beregszászi Illyés Gyula Magyar Nemzeti Színház vendégjátéka színesíti Örkeny népszerű szatírjával, a *Tótékkal*, illetve Csehov egyfelvonásos komédiáival. (www.muveszetekvolgye.hu)

Ha a Balatonnál nyaralunk, érdemes tudnunk, hogy csütörtök esténként a legkiválóbb orgonaművészek koncerteznek a tihanyi bencések apátsági templomában. Ugyane napokon Teleki Miklós és Kováts Kolos lép fel a Szent István-bazilikában, de Pécs, Pannonhalma, Balatonboglár, Sopron, Eger és a többi helyszín sem nemul el – mielőtt útra kelnék, vessünk egy pillantást a Filharmónia Magyarország tematikus oldalára. (www.orgonapont.hu)

Táborok

Téved, aki azt hinné, hogy felnőttek, kivált pedagógusok számára csakis felügyelői szerepben akad hely a nyári táborokban. Tartalmas időtöltést és jó társaságot találhatunk a kimondottan felnőtt közönség számára szervezett nyári táborokban, amelyeknek kínálata bámulatosan sokrétű – wellness-tábor, kézművestábor éppúgy található, mint tánc- és lovastábor az Alföldön, illetve horgász- vagy vitorlástábor a Balatonon. A zavarba ejtően gazdag és ötletdús kínálatból ezúttal a www.szabadneked.hu ajánlatai akadtak a horgunkra: idehaza, de az Adrián is fogyhatunk, jógázhatunk, tanulhatjuk meg egy új életmód csínját-bínját, vagy nyerhetünk beavatást a paleolit étkezés rejtelseibe. További ötletek az indiántábortól a csillagász-, illetve a fotótábortól a jögi- és a jogi (!) táborig bőséggel lelhetők

a www.taborkereso.hu oldalon. Kettő a kínálat végletei közül: rock and roll tábor Agárdon (Park Camping, július 7–10.) és ingyenc főzőtanfolyamok Szentendrén (www.inyenchaz.hu).

Múzeum

Ami pedig a múzeumok nyári kínálatát illeti, a legfőbb szenzációnak a szegedi Móra Ferenc Múzeum Pompeji-tárlata ígérkezik három helyszínen, a világ számos ókori gyűjteményéből összeválogatott, egyszeri kiállításával, amely nemcsak az ókori várost eltemető vulkánkatasztrófára, de a település egykori mindennapjaira is igyekszik rávilágítani. A Nemzeti Galériában száz Picasso-művet láthatunk július 31-ig. (mng.hu)

Kertmozi

Hangulatos nyári szórakozás, ha utunkba akad a kihalóban lévő intézmény, a kertmozi egy-egy utolsó képviselője. Információink szerint többek közt Csopakon, Révfülpön, Balatonakalinn, Balatonudvari-Főnyeesen, Zalakaroson, Egerben, a debreceni Nagyerdőn és a fővárosi Hajógyári-szigeten áll módunkban a csillagok és lombsátrak alatt lesni a vászonillúziókat. Ha szerencsések vagyunk, a legújabb kínálatra válthatunk jegyet. Ehhez nagy segítségünkre lehetnek olyasféle mozirajongói honlapok, mint a mozipremierek.hu – kis keresgéssel minden kulisszatitkot megtudhatunk a ránk váró filmélményekről. A mozis prognózisokkal aligha nyúlhatunk úgy mellé, mint a meteorológia előrejelzéseivel: júliusban többek közt *Tarzan legendáját*, a *Harc a szabadságért* című történelmi akciódramát, az *Életem nagy szerelme* című romantikus movie-t, a *Jégkorszak A nagy bum* című fejezetét és *A hegedűtanár* című zenés drámát tekinthetjük meg – az előrejelzések alapján a szerelmesfilmen inkább orkánerejű kacajok, a muzsikustörténeten pedig szórványos könnyhullatások várhatók. Az augusztusi filmplakátokról *Ben Hur* mellett a *Kilenc élet* című családi vígjáték nyakkendőcsirnosza és *A barátságos óriás* kedves fantasy-figurái tekintenek ránk a leginkább várakozáskeltőn.

A Tempus Közalapítvány hírei

Olvasnivalók:

Pályázati Pavilon – a Tempus Közalapítvány oktatási magazinja

Az évente kétszer megjelenő kiadvány célja, hogy bemutassa a nemzetközi oktatási és képzési programokban elért eredményeket, újdonságokat és trendeket. Az élménybeszámolók, projektbemutatók és statisztikai adatok mellett kutatási eredményekről, szakpolitikai kérdésekről és oktatási-képzési tendenciákról is olvashatnak. A legfrissebb szám fókusztemája az interkulturális készségek fejlesztési lehetőségeit járja körül.

www.tka.hu/konyvtar/1/kategoria/palyazati-pavilon

Karriertervezés az iskolában – módszertani segítség pedagógusoknak

Kiadványunkban olyan ötleteket, gyakorlatokat gyűjtöttünk össze pedagógusok számára, amelyekkel segíthetik diákjaik pályaválasztását, a munkahelykeresésre való felkészülésüket, valamint megismertethetik velük az Europass-dokumentumok felhasználási lehetőségeit. A kiadvány 45 perc alatt feldolgozható témákat, valamint ezekhez kapcsolódó gyakorlatokat és óravázlatokat tartalmaz.

europass.hu/karriertervezes-az-iskolaban

Böngésző:

Ismerje meg a legkiemelkedőbb nemzetközi együttműködések!

Az Erasmus+ programban, illetve a korábbi Comenius, Leonardo és Grundtvig programok keretében kiemelkedő színvonalon megvalósított projekteket minden évben nívódíjjal tünteti ki a Tempus Közalapítvány. A díjazott köznevelési, szakképzési és felnőtt tanulási projektek koordinátoraival készült interjúkból képet kaphatunk arról, hogyan néznek ki ezek a nemzetközi együttműködések a gyakorlatban, valamint inspirációt és ötleteket nyerhetünk saját projektjeink megvalósításához.

tka.hu/tudastar/148/nivodijasok

Új honlapfelület készült pedagógusoknak

A köznevelésben, szakképzésben és felnőttoktatásban dolgozók munkáját segítheti a Tempus Közalapítvány honlapján kialakított új felület, ahol a tanároknak szóló legfontosabb információkat és hasznos anyagokat gyűjtötték össze. Az inspirációk, a szakmai témák és a módszertani ötletek akár a mindennapi oktatási tevékenység során, akár a pályázati részvételben segítséget nyújthatnak a pedagógusoknak. Az oldalról közvetlen linkkel érhető el az Erasmus+ tanárok Facebook-oldal, megtalálhatók itt a pedagógusoknak szóló tematikus kiadványok, valamint interjúk olvashatók érdekes, izgalmas projekteket megvalósító pályázókkal.

tka.hu/celcsoportok/16/tanaroknak

Segítség a korai iskolaelhagyás megelőzésében

A „CroCooS – Előzzük meg a lemorzsolódást!” című nemzetközi projekthez kapcsolódóan létrehoztak egy online felületet, amely gyakorlati segítséget nyújthat a mindennapi pedagógiai munkában. Itt a témában eddig készült hazai és nemzetközi kutatási anyagokat, rövidebb szakmai leírásokat, elemzéseket, ajánlásokat, jó gyakorlatokat és módszertani segédleteket lehet megtalálni a korai iskolaelhagyás témakörében.

oktataskepzes.tka.hu/hu/tudastar-160204135258

Módszertani ötletek:

A Tempus Közalapítvány honlapján lévő tudástárban több mint 800 módszertani ötlet és gyakorlat közül válogathatnak a pedagógusok többek között témakör, célcsoport vagy a fejlesztendő kulcskompetenciák alapján. Ezáltal segítséget kaphatnak a tanórák színesítéséhez, új pedagógiai módszerek kipróbálásához, illetve rövid, játékos feladatokat adaptálhatnak a „Módszertani ötletgyűjtemény”-ből. A tanítási gyakorlatot pedig innovatív, interaktív módszerekkel, IKT-eszközök használatával újíthatják meg a „Digitális módszertár”-ban található ötletek segítségével. A nyár folyamán feltöltött új digitális módszertani gyakorlatok beküldői indulhatnak a Digitális Pedagógus díjért is.

tka.hu/tudastar_kereso

Képzések:

Kicsiket vagy nagyobbakat tanít angol nyelvre? Jelentkezzen a „**Kisgyermekkorai angol nyelv-tanítás**” vagy a „**21. század angoltanára**” képzésekre, ahol bevált módszerekkel, kiváló oktatókkal és ingyenes kiadványokkal ismerkedhet meg.

Pedagógusként, résztvevőként kihívások várják projektmenedzsmentfronton? Új hazai vagy uniós pályázatokat kell beadnia, kezelnie vagy elszámolnia a következő időszakban? A „**Projektmenedzsment lépésről lépésre**” kurzus végigvezeti Önt a projektek tervezésén és lebonyolításán is egyszerű eszközökkel, szemléletes példákkal.

Szakmai feltöltődésre, új pedagógiai eszközrendszerek, módszerek megismerésére törekszik? A kihívásokat felismerve Ön is szívesen belépne a 21. századi oktatás kapuján? Válogasson az „**Alma a fán**” képzési kínálatából!

A Tempus Közalapítvány honlapján ingyenes cikkeket olvashat a projektmenedzsment, az EU-angol, a kisgyermekkorai nyelvtanítás és az „**Alma a fán – pedagógusközösségek megerősítése**” képzésekhez kapcsolódóan.

tka.hu/kepzesek

PÁLYÁZATOK

Nagyothalló fiatal példaképek bemutatkozása

Cím: Tudom, hogy én is képes vagyok rá!

Határidő: 2016. 06. 15.

Kiíró: Sivantos Kft.

Szeretnénk megmutatni a világnak, hogy a hallókészüléket viselő, nagyothalló fiatalok ugyanúgy képesek sikeresen helytállni a tanulásban és a munkában, mint ép hallású társaik. Ezért olyan példaképeket keresünk, akik arcuk és nevük vállalásával a nyilvánosság előtt is bemutatkoznak. A pályázaton **14–30 év közötti fiatalok** vehetnek részt, akik középiskolai vagy felsőoktatási hallgatói jogviszonnyal rendelkeznek.

Részletek: www.signia.hu/palyazat

Tárgyalkotás

Cím: Magyar Kézművesség / Menyegző és kézművesség

Határidő: 2016. 06. 15.

Kiíró: Magyar Kézművességért Alapítvány

A Magyar Kézművességért Alapítvány 2016 július–augusztusában rendezi meg nyári országos kiállítását. A kiállításon való részvételre „Magyar kézművesség – 2016”, valamint „Menyegző és kézművesség” címmel kettős tematikájú, nyílt pályázatot hirdet **tárgyalkotók (népművészek, kézműves iparművészek; egyéni jelentkezők és alkotóközösségek)** számára. Nevezési díj van.

Részletek: www.amka.hu, illetve Turbo Annamária, IPOSZ, AMKA, 06-70-317-7034, amka@amka.hu

Pályaművek a Kárpát-medencei protestantizmusról

Cím: Rejtőzködő kincseink

Határidő: 2016. 06. 30.

Kiíró: Református Tehetséggondozó Alapítvány; Reformáció Emlékbizottság

A pályázat célja, hogy a pályázók (**Kárpát-medencei protestáns középiskolák tanulói**) pályaműveikkel kapcsolódjanak a Kárpát-medencei protestantizmus 500 éves iskolateremtő és iskolafenntartó, múltat és jelent összekapcsoló örökségéhez. A pályázatok tárják fel saját szűkebb környezetük, egy ma is működő vagy egykori protestáns iskola valamely eddig ismeretlen, nyomtatott formában még fel nem dolgozott rejtőzködő kincsét! A legjobb pályamunkák szerzői, valamint segítő tanáraik németországi reformációs emléktúrán vehetnek részt (Erfurt, Eisenach, Wittenberg) előreláthatólag 2016. október végén. A többi helyezett értékes tárgy- és könyvjutalomban részesül.

Részletek: www.pafi.hu

Őszi kalandtábor iskolai csoportok részére

Cím: Őszi kalandtábor – Erzsébet-tábor

Határidő: 2016. 07. 01.

Kiíró: Erzsébet a Kárpát-medencei Gyermekekért Alapítvány

Az Erzsébet Alapítvány az Erzsébet-program keretében Erzsébet-tábor-pályázatot hirdet. Az alapítvány teljes körű ellátást biztosító táborozási szolgáltatás igénybevételét teszi lehetővé az Erzsébet-tábor turnusának időtartamára. A turnusok időtartama 3 nap, 2 éjszaka. Pályázók köre: **alap- és középfokú közoktatási intézmények.** A pályázat benyújtásakor választható helyszínek: Zánka, Fonyódliget. A pályázók intézmények kizárólag 10 fős gyermekcsoportokkal pályázhatnak.

Részletek: www.erzsebetprogram.hu/hu/oszi-kalandtabor

Fotóverseny

Cím: Mit gondolsz a fejlődésről?

Határidő: 2016. 07. 01.

Kiíró: Fókusz Öko Központ; Európai Klímaszövetség

Napjainkban mindenki fejlődést szeretne: nagyobb házat, új utat, új bevásárlóközpontot. Ennek a növekedésnek, fejlődésnek pénzzel mérhető ára van, de van egy olyan ára is, ami kimarad a beszámolókból, és amelyet a jövőben fogunk megfizetni. Pl. új utat építünk, de ezzel tönkreteszünk természetes élőhelyeket. Arra kérjük, hogy fényképezőgéppel a fejlődésnek ezt a nyilvánosság elől általában eltakart arcát fedezze fel. Azok a témák kerülhetnek lencsevégre, amelyek a fejlődésnek, a növekedésnek az ellentmondásos, érzékeny aspektusait jelenítik meg. A beküldött képeket rövid kommentárral lássa el. Pályázni két kategóriában lehet: 1. ifjúsági, 2. felnőtt.

Részletek: focuseco.ro/2016/02/19/fotoverseny-mit-gondolsz-a-fejlodesrol/

Képzőművészeti pályázat diákoknak

Cím: Az önzetlenség, a segíteni tudás és akarás szerepe életünkben

Határidő: 2016. 09. 12.

Kiíró: Oladi Általános Művelődési Központ (Szombathely); SZOSZSZC Oladi Szakképző Iskolája; Szülőföld Kulturális, Sport és Örökségvédelmi Egyesület

A pályázat témája: Szent Márton szellemi hagyatéka – Az önzetlenség, a segíteni tudás és akarás szerepe életünkben. Egy alkotó legfeljebb egy művel pályázhat. A pályamű szabadon választott technikával készült alkotás, mérete legfeljebb A/3-as (30×42 cm) méretű lehet. A zsűri döntése alapján korosztályonként három szerzőt értékes tárgy- és könyvjutalomban részesítünk. A szakmai zsűri által díjazott, valamint értékesnek talált alkotásokat kiállítjuk, illetve könyv alakban megjelentetjük. Ennek feltétele a megfelelő számú minőségi pályamű. Erről a szerzőket e-mailben értesítjük. A kötetbe került alkotók egy-egy tiszteletpéldányra jogosultak.

Részletek: oladalti.uw.hu/index2.html

Iránytű

Összeállította: **Indri Dániel**

Önálló tankerületi központok lesznek

Sikeres volt a Köznevelési Kerekasztal működésének első időszaka – értékelt Balog Zoltán, az emberi erőforrások minisztere május 5-én Budapesten. A tárca vezetője a kerekasztal ülése előtt bejelentette: 57 tankerületi központ jöhet létre. Balog Zoltán elmondta: a tankerületi központok önálló jogi személyek lesznek, és egy tankerület egy közepes méretű egyetem, főiskola költségvetésével gazdálkodhat majd. A miniszter közlése szerint bővül az állami fenntartású köznevelési intézmények vezetőinek hatásköre gazdálkodási és szakmai téren egyaránt, és sokkal közelebb kerül a döntéshozatal az iskolákhoz. Idén az eredeti előirányzathoz képest a KLIK többlete 91,5 milliárd lesz, a jövő évi költségvetésben pedig 105,6 milliárd plusz szerepel. Az idén szeptember 1-jén a hét évnél kevesebb idővel nyugdíj előtt álló, pedagógus I. fokozatban lévők automatikusan pedagógus II. fokozatba kerülnek, ez mintegy hétmilliárdos többletet jelent. Az ideiglenesen a pedagógus II. fokozatban levők minősítési kötelezettségét törlik a jogszabályokból.

Összességében a köznevelés plusz 130 milliárdos forrással számolhat a jövő évi büdzsében – jelezte a miniszter. Szólt arról is, hogy a kerekasztal azt javasolja, a béremelés utolsó, 2017. szeptemberi része differenciált legyen, amiről az iskolaigazgatók és a tankerületi vezetők közösen döntenek majd. Balog Zoltán arról is beszámolt, hogy az Emberi Erőforrások Minisztériumához (EMMI) tartozó köznevelési intézményekben a nevelő-oktató munkát segítők kétszer 35 ezer forintos juttatást kapnak, és az oktatási államtikárság vállalja, hogy más köznevelési intézményeket illetően egyeztet az érintett minisztériumokkal. Ennek az intézkedésnek a költségvetési többlete 1,2 milliárd – mondta. Ezenfelül 2017. január 1-től minden pedagógus szakképzettséggel nem rendelkező, nevelő-oktató munkát segítő dolgozó 10 százalékos emelésben részesül, aminek költségvetési igénye majdnem 10 milliárd forint. Jelezte: az 1–2. évfolyamon megszűnik a kötelező tankönyvhasználat, és a diákok új könyveket kapnak, amire 1,17 milliárdos költségvetési többlet áll rendelkezésre. Az ingyenes tankönyvellátás kiterjesztésére 7,9 milliárdos többletet biztosít a költségvetés. Kitért arra is, a kormány meg van győződve arról, hogy a vegyes – állami és önkormányzati – működtetésű rendszer nem hatékony, át kell alakítani, erről még tárgyalnak a jövőben.

A miniszter elmondta: az új Nemzeti alaptanterv (Nat) koncepcióját 2017. december 31-ig elfogadják, és a tervek szerint 2018 szeptemberétől vezetik be. A Nat és a kerettantervek kidolgozásáért az EMMI, a Közneve-

lési Kerekasztal tartalomfejlesztési munkacsoportja és a munkába bekapcsolódó felsőoktatási intézmények lesznek felelősek. Az új tartalmi szabályozást meghatározó dokumentumokkal párhuzamosan döntenek majd arról, hogy bevezetik-e a kilenc évfolyamos általános iskolát – mutatott rá. Jelezte: már idén szeptembertől csökkenhetnek a tanulói terhek, meghatároznak tantárgyi tudásszintet, amit az általános és középiskolában kell elsajátítani. Ki kell mondani és garantálni kell, hogy a kerettantervekben rögzített maximum tanulói óraszámot nem lehet túllépni, tantárgyanként tudásminimumszintet kell meghatározni, ugyanakkor bizonyos iskolatípusokban lesz lehetőség további ismereteket elsajátítani. A miniszter közölte: a nyugdíjaskorú pedagógusok legfeljebb még két évig továbbfoglalkoztathatók lesznek az intézményvezető egyetértésével. A heti munkaidő beosztása és az intézményben való benntartózkodás a munkáltató rendelkezése alapján történik. Elmondta még: a megfogalmazott javaslatokat jogszabályokba ültetik át, hogy a szükséges törvényi, jogszabályi garanciák biztosítva legyenek. (MTI)

Jövőre folytatódnak a témahetek

A 2015/2016. tanév tavaszán az EMMI három témahetet ajánlott a köznevelési intézményeknek. A pénzügyi tudatosságról szóló Pénz7 programon 780 iskola közel 1500 tanára és 102 ezer diákja, a Digitális Témahéten 786 iskola közel 5200 tanára és 78 ezer diákja, a Fenntarthatósági Témahéten pedig közel 700 iskola 55 ezer tanulója vett részt.

Azért, hogy az iskolák a 2016/2017-es tanév tervezése során már előre tudják időzíteni a programjaik között a témaheteket, ezek a 2016/2017. tanév rendjében is meg fognak jelenni.

A témaheteket a tanítási évben a minisztérium az alábbi időpontok szerint hirdeti meg:

- a pénzügyi tudatosság és gazdálkodás hete: 2017. március 6. és 2017. március 10. között
- digitális témahét: 2017. április 3. és 2017. április 7. között
- a fenntarthatóság-környezettudatosság témahete: 2017. április 24. és 2017. április 28. között.

A nevelési-oktatói intézmény a munkatervében meghatározott módon részt vehet a témahetekhez kapcsolódó programokon, a témahét keretében megszervezheti a tantervben előírt, az adott témával összefüggő tanítási órákat, foglalkozásokat. A témahetek célja a gyakorlati, mindennapokban használható ismeretek átadása. A témahetek egyúttal új pedagógiai módszerek kipróbálására is lehetőséget teremtenek. Az iskolák – amennyiben erre igényük van – a programok megtartásához önkéntesek (pl. pénzügyi, illetve infokommunikációs szakemberek) közreműködését is kérhetik, nyitottabbá téve ezzel az iskolák világát.

ÍRJA MEG VÉLEMÉNYÉT,

ÉS NYERJEN ÖN IS ÚJ KÖZNEVELÉS ÉVES ELŐFIZETÉST!

ÚJ

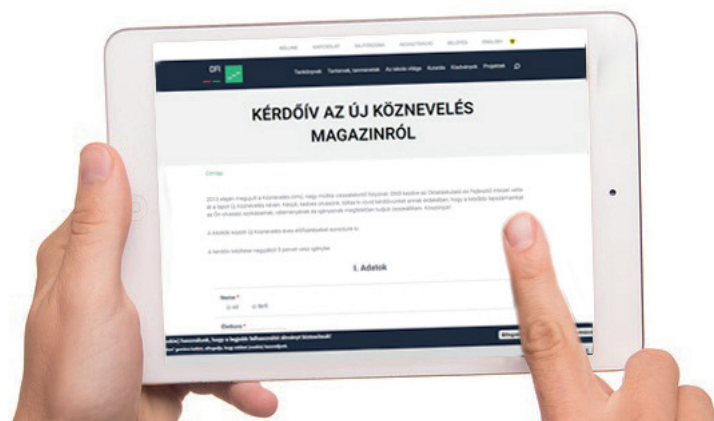
Töltse ki néhány perces kérdőívünket, hogy későbbi lapszámainkat az Ön olvasási szokásainak, véleményének és igényeinek megfelelően tudjuk összeállítani.

<http://ofi.hu/kerdoiv/kerdoiv-az-uj-koznevel-es-magazinrol>

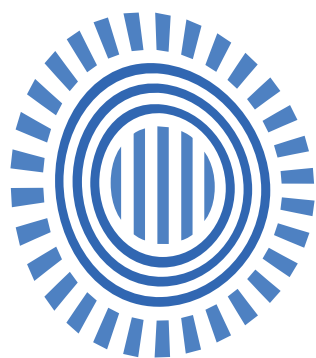

A kitöltők között 10 db
Új Köznevelés
éves előfizetést sorsolunk ki.

OKTATÁSKUTATÓ
ÉS FEJLESZTŐ
INTÉZET

RAGADJA MEG DIÁKJAI FIGYELMÉT A JÖVŐ PREZENTÁCIÓS TECHNOLOGIÁJÁVAL!

Prezi

-70%

ELKÉSZÜLT A PREZIMAGYARUL ISKOLAI CSOMAGJA
MELLYEL AKÁR 70%-KAL A PIACI ÁR ALATT
JUTNAK PREZI KÉPZÉSHEZ

A CSOMAG TARTALMA:

- 170.000 Forint + áfa / TANTESÜLET (maximum 20 főig), ami **egy főre vetítve 8500 Ft + áfa**
- 5 órás képzés (akár délután 14-19 között)
- A nyári szünet alatt is!

MIÉRT PREZI AZ OKTATÁSBAN

- A diákok figyelmének megragadása
- Erős logikai struktúra építése
- Multimédiás tartalmak egyszerű (beillesztése és) használata
- A váratlanság miatt jobban fenntartja a figyelmet
- AHA élmény és emlékezetes fordulatok létrehozása

MIÉRT PREZIMAGYARUL?

- A legnagyobb Prezi Expert csapat
- Több mint 3.000 ember képzése
- Best Prezi of 2015
- Több mint 2500 diákrésztevő az előadásainkon
- 8 fős oktatói csapat

PREZI
MAGYARUL

info@prezimagyarul.hu
+36-30-7739223
www.prezimagyarul.hu